

Cesti (fragmenta)

Πίναξ

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ <ζ> τῶν Ἀφρικανοῦ Κεστῶν· α΄ Περὶ ὀπλίσεως. –β΄ Περὶ πολεμίων φθορᾶς. –γ΄ Ἀγωνιστικόν. –δ΄ Πρὸς τομὴν πληγέντος. –ε΄ Πρὸς τὴν ἀπὸ σιδήρου πληγὴν. –ϛ΄ Ἴππου τιθασία. –ζ΄ Μὴ χρεμετίσαι ἵππον. –η΄ Πρὸς ἵππων ὑπόχυσιν. –θ΄ Ἴππον μὴ πτοεῖσθαι. –ι΄ Περὶ ἵππων τάχους. –ια΄ Ταράξιππον. –ιβ΄ Πρὸς ὑποζυγίων φθοράν. –ιγ΄ Πρὸς ἡμίονον λακτίζουσαν. –ιδ΄ Θήρα στρατιωτική. –ιε΄ Ποταμοῦ πλάτος εὔρειν καὶ τεῖχους <ὔψος>. –ιϛ΄ Ἦχου κλοπή. –ιζ΄ Ἀγρυπνητικόν. –ιη΄ Πρὸς ἐλεφάντων μάχην. –ιθ΄ Γεωργίας παράδοξα. –κ΄ Ἐπισφράγισμα περὶ βέλους. <Προοίμιον> Κατὰ λόγον ἢ νόμον ἢ εἰμαρμένην ἢ τύχην αἱ τῶν πραγμάτων ἐκβάσεις, ἐπιγοναὶ καὶ φθοραὶ, ἀλλοιώσεις καὶ ἰάματ<α> ὧν ἕκαστον καλὸν εἶδέναι, συναγαγόντας ἐκ πάντων ὠφέλειαν ποικίλην καρπουμένην, θεραπείαν παθῶν ἢ ἱστορίαν ἀπόρρητον ἢ λόγου κάλλος· ἅπερ ἔν τε τοῖς φθάνουσι καὶ τοῖς ἐπομένοις, ὡς γε οἶμαι, κατὰ τὸ ἑμαυτοῦ μέτριον κατῶρθωται.

Περὶ ὀπλίσεως

Καλὸν δὲ ἐν πᾶσι καὶ πόλεμον εἶδέναι. Πολλάκις γὰρ καὶ ἐθαύμασα τὴν αἰτίαν τῆς διαφοροῦ τῶν ἐνοπλίων ἀγῶνων ῥοπῆς καὶ ἐκ τούτων μὲν Ῥωμαίων Ἑλληνας, Ἑλλήνων δὲ τοὺς Πέρσας, μηδέπω δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων Πέρσας νενικῆσθαι, ἀλλ' εἰς ἐλευθερίαν θρασύνεσθαι καὶ τὴν ἰσοτιμίαν βιάζεσθαι πρὸς ἡμᾶς λέγειν τὰ ἄνω τῆς Ἀσίας ἔθνη. Λογισμὸν δὲ ἑμαυτῷ διδοῦς, εὔρον οὐ πλεονεξίαν στρατηγημάτων οὐδὲ στρατιωτικὴν τὸ σύνολον ἰσχὺν (πλήθους γὰρ ἐν πολέμῳ παρὰ τοῖς ἀγαθοῖς λόγος οὐδὲ εἶς), ἀλλὰ τὴν παρασκευὴν τῶν ὄπλων καὶ τὸ εἶδος τῆς ἐνυαλίου στολῆς. Ἑλληνες μὲν γὰρ χαίρουσι βαρεῖα πανοπλία· πῖλος ἐκείνοις διπλοῦς, θώραξ λεπιδωτός, ἀσπίς ἐπίχαλκος κοίλη, ὀχάνοις δύο κρατούμενη, ὧν τὸ μὲν περὶ τῷ πῆχει εἰς ὠθισμὸν ἀρκοῦν, τὸ δὲ ἄκρᾳ χειρὶ κρατούμενον, κνημίδες δύο, ἀκόντιον μετὰ χειρᾶς, καὶ ἀγχέμαχον δόρυ τοῖς τῶν ἵπέων τῶν βασιλικῶν ἴσον, καὶ πλατὺ ξίφος οὐ μακρόν. Σπάνιος τῇ ὀπλίσει ταύτῃ δρόμος, οὐ πολλὺς μὲν, ὄξυς δὲ καὶ τοσοῦτος ὅσος ἂν γένοιτο τοῦ σπεύδοντος ἐντὸς βέλους γενέσθαι φθάσαι. Συνασπίζειν τε ἦδυσαν καὶ ἕκαστος αὐτῶν καθ' αὐτὸν ἐμάχετο, ὡς <εἶναι> τὴν ἀρετὴν τοῦ στρατιώτου διπλῆν καὶ κοινῇ καὶ μόνου. Κατέκοπτον οὖν τοὺς βαρβάρους τρόπῳ τῷδε· πολλὰ ἐν τῇ πορείᾳ διαναπαύσαντες αὐτούς, ὡς μὴ ἀμβλύνεσθαι τὴν σπουδὴν τῷ μήκει τῆς ὁδοῦ, ἀκμηῆτες τὸν τρόπον τοῦτον μέχρι τῶν κινδύνων ἔμενον· ὄξει δὲ χρησάμενοι τάχει, πρὸς τὸ ἐντὸς βελῶν γενέσθαι, εἶχον ἔργου, φερομένων ὑπὲρ αὐτούς μακρότερον τῶν βελῶν, ὑποδραμόντων αὐτῶν τὴν ἔφιξιν, τῶν δὲ οὐχ ὑπομενόντων, διὰ τὸ γυμνητεύειν τῶν πεζῶν, τῆς τοιαύτης φράξεως τὴν ἐμβολὴν· δύναμις γὰρ βέλους μῆκος, ἐν δὲ τῷ πλησίον, πανοπλία ἀσφάλεια τῆς μάχης κατορθοῦται. Πρὸς μὲν οὖν τὸ ἕκαθεν μηδὲν παθεῖν, ὁ μὲν θώραξ παντὸς βέλους κρείττων τῇ τῶν λεπίδων ἐπιπτυχῇ πρὸς τὸ μεῖναι ἄτρωτον, ὃ τε πῖλος περὶ τῇ κεφαλῇ κυνῆν <ἔχων> ἑτέραν δὲ ἐπιθήκην χαλκοῦ καὶ ἄλλην ἐπὶ ἄλλῃ περικεφαλαίαν τυγχάνει πρὸς τὰ ἀπὸ σφενδόνης βλήματα, περιθλωμένης μὲν τῆς ἔξω λεπίδος καὶ συνεικούσης, ὡς μὴ ἐφικέσθαι τὸ πεμφθὲν τοῦ ἐνδοτέρω τῆς κεφαλῆς ἐπιβλήματος. Γυμνὸν δὲ τὸ πρόσωπον καὶ αὐχὴν ἐλεύθερος ἀκώλυτον τὴν πανταχοῦ περίσκεψιν χωρεῖ. Τοῖς τε δόρασιν οἳ μὲν τοὺς κοντοφόρους ἀναστέλλουσι τῶν ἵπέων προνύσσοντες πρὶν ἐμπεσεῖν, οἳ δὲ καὶ ἀραιότερας στησάμενοι τὰς φάλαγγας διαχωρήσαντες ἐφικνοῦνται τῶν βαρβάρων [ὅπη δεῖ ἔλλεβοροστρῶσαι]. Χρῶνται γὰρ μὴν καὶ πελτασταῖς καὶ σφενδονήταις ἀκινδύνως τῷ τείχει τῶν ὄπλων προπεφραγμένοις. Τὰ γὰρ μὴν βραχεῖα ξίφη εὐχερεῖα καὶ σφοδρότητι πληγῆς χρήσιμα. Ὀλίγα δὲ τούτων παρεποίησαν οἱ ἐπίγονοι Μακεδόνες, διὰ τὸ τῶν πολέμων

ποικίλον, κοινήν καὶ κατὰ βαρβάρων καὶ πρὸς αὐτοὺς τὴν ὄπλισιν ἐπισκευάσαντες· σημεῖον δὲ <τὸ> ἐλευθέρας τῶν μαχομένων τὰς ὄψεις ὑπὸ πύλῳ Λακωνικῶ ἐν τῇ Μακεδονικῇ γεγενῆσθαι· καλοῦσι δὲ χρῆμα καὶ ἐπιτήδευμα <τοῦτο> τὸ τοῦ στρατιώτου βασιλέως. Αὐτός τε γὰρ καὶ τοὺς στρατιώτας ἐκέλευσε ξυρεῖσθαι τοὺς πώγωνας ὁ Ἀλέξανδρος καὶ τινος ἐπιτιμήσαντος ὅτι τοῦ προσώπου τὸν κόσμον ἀποκείροι, ὃ δὲ «οὐκ οἶσθα γὰρ» ἔφη «ὦ ἀστράτευτε, πώγωνος ἐν μάχῃ μὴ εἶναι εὐκαιροτέραν λαβήν». Τήνδε οὖν τὴν ὄπλισιν ἐν χρῶ γενόμενος οὐκ ἂν οὐδεὶς ὑπομείνειεν, ὅπως ἂν ἦ ἐσταλμένος, βάρβαρος. Ῥωμαίοις δὲ κράνος ὕλης ἀπλῆς, τοῖς μὲν προσώποις λείπον ὀλίγον ἀναπνοῆς τε καὶ ὄψεως, ἄχρις <δ'> ἐπὶ τὰς ὠμοπλάτας καθῆκον, ἀπερίστροφον τὸν αὐχένα σφίγγον, ἀλυσιδωτὸς θώραξ, κνημὶς μία, μακρὰ ἢ σπάθη, θυρεὸς πρόβλημα ἄκρα χειρὶ φορούμενον· ἀδρανέστερον εἰς τὸ σῶμα τῷ συνασπισμῶ γίνεται, τοῦ στρατιώτου μὴ ἔχοντος παντὶ τῷ ὄμῳ ἐς τὸ ὄπλον ἐμπεσεῖν· δόρατα δ' αὐτοῖς τῶν Ἑλληνικῶν κολοβώτερα. Μάχονται δὲ κατὰ τῆς προειρημένης πανοπλίας εὐτυχῶς· τὴν μὲν γὰρ ἀσφάλειαν ἔχουσιν ἀπὸ τῶν σχεδὸν ἴσων, πλεονεκτοῦσι <δὲ> τῇ κουφότητι, εἰς τε ἐφόδους καὶ ἀναχωρήσεις εὐκόλοι καὶ ἐπὶ κατάληψιν ὑπερδεξίων χωρίων θάττονες, τῇ τε τῆς σπάθης χρήσει εὐκατάφοροι εἰς τὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ αὐχένος κροῦσιν, προλαμβάνοντες τῇ πληγῇ τὴν συμπλοκὴν. Πρὸς δὲ καὶ πᾶσαν ἀγχεμάχου παρατάξεως καὶ αὐτοὶ γεγυμνάκασι τέχνην, ὡς εἶναι τὸ μὲν ἐμπειρίας παρ' ἀμφοτέροις ἴσον, πλεονεκτεῖν δὲ τῷ τῆς στολῆς κούφῳ. Ὡς δὲ μὴ ἀμβλύνεσθαι αὐτοῖς τὴν τῶν δοράτων κεντότητα μηδὲ θραύεσθαι τῇ τῶν Ἑλληνικῶν θωράκων προσβολῇ, βέλος ἐντέχνως ἐφαρμόσαντες, τὰς φολίδας διέπειρον ὥσαντες. Τοὺς οὖν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων αἰεὶ νενικημένους οἱ τοὺς Ἑλληνας σχεδὸν εἰπεῖν αἰεὶ νενικηκότες σπανίως ἐνίκησαν. Αἴτιον δὲ πρῶτον μὲν τὸ <μὴ> ἴεσθαι δρόμῳ ἐς τὰς συμπλοκάς τῷ μὴ τὰ σκευοφόρα ἀπολιπεῖν· αἰεὶ δὲ τῷ πλινθίῳ τῆς στρατιάς ἐγκέκλειται· καθιᾶσιν τε ἐς γόνυ, κεραμύσαντες τὸν στρατὸν ταῖς ἐπιβολαῖς τῶν ἀσπίδων τῇ σπουδῇ τοῦ ἀναλώσει τὰ Πάρθων βέλη· τόδε δὲ τὸ ἐπιτήδευμα καὶ ἀπράκτους ἦ καὶ ἀπαθεῖς καθίστησιν ἡλίῳ καὶ κόπῳ ταλαιπωρουμένους, τῶν βαρβάρων ἐκ διαδοχῆς ἐπιόντων καὶ ἀναχωρούντων πάλιν, ταῖς τῶν ἔθνῶν ἐκ διαλείμματος ἐπιπομπαῖς ἀναπαυομένων. Ἔτι δὲ καὶ μάχεται Ῥωμαῖος καθ' αὐτὸν οὐδεὶς, οὐδέ τις γίνεται πρὸς τὸ πλῆθος μονομαχῶν ἀριστεύς· τὰ τε ἀπὸ σφενδόνης βληθέντα ταῖς κεφαλαῖς τὸ κράνος θλάσαντα ἐνδύει, ἐκνεῦσαί τε φερόμενον βέλος δύσκολον τῷ τοῦ περιαιχενίου σιδήρου τμήματι. Πρὸς δὲ τούτοις οὔτε κεκριμένα ἀφιασιν τὰ ἀκόντια, τὰ δέκα εἰς ἓνα τυχὸν φόνον ἀναλοῦντες, καὶ κοντοῖς πρὸς τοὺς ἐπιόντας ἵππεῖς οὐκ ἀπαντῶσι μικροῖς. Εἰ γοῦν τις θώρακα Ἑλληνικὸν καὶ κράνος στρατιώτῃ Ῥωμαίῳ περιθεῖη, καὶ κοντὸν δοίῃ προμηκέστερον, καὶ ἕκαστον τῶν δοράτων ἐφ' ἑκάστου σκοποῦ βάλλειν καθ' αὐτὸν τε ἕκαστον διδάσκει μάχεσθαι, <καὶ> ἔσθ' ὅτε καταστήσειεν δρόμον, ὡς ὀξεῖαν γενέσθαι τὴν ἐντὸς βέλους τοῖς πολεμίοις ἐμβολήν, οὐκ ἂν βάρβαρος κοπτόμενος ἀρκέσειε Ῥωμαίοις. 1.2 Περὶ πολεμίων φθορᾶς Οὐ πάντα συστάσειν οὐδὲ μάχαις πρὸς τοὺς πολεμίους ἀγωνιστέον, οὐδὲ ποιητέον τῶν ὄλων πραγμάτων κυρίαν τὴν τύχην. Ἄδηλον γὰρ τὸ τοῦ πολέμου τέλος, καὶ παρὰ δόξαν τὰ πολλὰ χωρεῖ· τοὺς γοῦν ἄμεινον παρεσκευασμένους σιδήρῳ καὶ ἀνδράσι ἢ τόξοις καὶ τοίχοις ἢ ἄνεμος πολλακίς ἠδίκησεν, ἢ ἥλιος, ἢ τόπος, ἢ δόλος, ἢ θεὰ μα καὶ φάσμα, συνεχῆς δὲ ἐν τοῖς μεγάλοις τραύμασι δαίμων ὁ Πάν. Οὐκ ἐδέξαντο μὲν Θηβαίους ἄμεινον τῷ παντὶ παρεσκευασμένοι Φωκεῖς, ἐστεφανωμένους αὐτοὺς θεασάμενοι δάφνη, τὸν στέφανον φυγόντες οἱ τὸν πόλεμον οὐ φοβηθέντες. Φλαμίνιον δὲ καὶ Παῦλον ἀντιπρόσωποι τὸ πλεόν μὲν ἄνεμος ἠδίκησεν καὶ ἥλιος. Ἴσον ἐποίησεν Λεωνίδα καὶ ταῖς πεντακοσίαις μυριάσιν ἢ τῶν Πυλῶν στενοχωρία. Συνέδραμεν εἰς Μαραθῶνα κατὰ Περσῶν Ἀθηναίοις ὁ Πάν. Ξέρξην δὲ Θεμιστοκλῆς Ἑλλάδος ἐξήλασε ψεύσματι.

Χρίουσι τὰ βέλη τινές φαρμάκοις, ἵνα τραῦμα πᾶν γένηται καίριον· τὴν ἐν ὕλαις ἰσχὺν ἄλλοι τίθενται. Προδιαφθείρουσί τινες φεύγοντες τὰς νομάς· φαρμακεύουσι τὰ φρέατα πολλοί. Ἄλανοὺς δὲ εἶλεν Ἀλέξανδρος ἐλλέβορον γεωργῶν. Οὕτως οὐκ ἐκ τοῦ φανεροῦ μόνον ἐπιχειρητέον τοῖς ἀνθεστηκόσιν, ἀλλὰ γὰρ πολλαῖς τισι κατὰ τῶν πολεμίων καὶ ταῖς λανθανούσαις τέχναις στρατηγητέον. Ἐπινενόηται γοῦν Καρχηδονίων παλαιὸς οὗτος νόμος, ὅτι τοὺς στρατηγούς βουλευσαμένους μὲν τὰ ἄριστα, εἰ καὶ μὴ κατορθώσαντας, ἐτίμων, τοὺς δὲ προπετές τι ἐγχειρήσαντας καὶ καταπραξαμένους ἐκόλαζον, οὐ τῆς τύχης ποιούμενοι ἀλλὰ τῆς γνώμης τὴν κρίσιν· καλὸν δὲ καὶ τὸ ἱαμβεῖον τὸ ἀρχαῖον, ὡς λυσιτελέστερος πᾶσι τοῦ προπετοῦς ὁ ἀσφαλῆς ἡγεμών. Τέχναι μὲν οὖν στρατηγίας πλείσται καὶ οὐδὲν ὅ τι μὴ ἀνάγραπτον ὦν συμβαίνει διδάσκειν ἵνα μὴ γένωνται· ὕγιεινὰ στρατοπεδεύσεων καὶ ἔφυδρα χωρία, ὑψηλοτέρων καταλήψεις τόπων, ταφρεῖαι, προφυλακαί, νυκτοπορίαι, προῖπασίαι, διερευνήσεις, ἐνέδραι, κατασκοπαί, εὐοπλίαι, προνομεῖαι καὶ ἅμα τῷ ὕπνῳ παρασκευὴ διαρκῆς· πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπὶ πᾶσιν ἀπιστία. Πρὸς μὲν οὖν τὸ ἐλέγχει ὅσα κακουργοῦσι, φανερά, οἴμαι, καὶ τοῖς ὠμιληκόσιν ἱστορίαις γνώριμα· θηριακῶν μὲν ἀντιδότων προπόσεις τῶν ἰοφόρων βελῶν ἀλεξητήριον, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑδάτων διεφθορότων τὸ ἴσον ἄκος· τὰς ἀλμοποσίας γ' ἂν διὰ τὸν ἀηδισμόν τοῦ λαβεῖν τοῖς πολλοῖς παραιτούμεθα· δένδρα δ' ἐχθρῶν ἐκκόπτων κωλύσεις τοὺς ἀντιπάλους λαθεῖν· εἰς δὲ τὸ μὴ χρῆζειν τῆς ἀλλοτρίας νομῆς ὁ ἐπιφερόμενος χιλὸς ἀρκεῖ καὶ ὅσα ἄλλα ἐπινενόηται εἰς στρατιὰ χρόνιον ἐς τὸ τῶν ἐπιτηδεῖων εὐπορεῖν ἔχειν καὶ πρὸς τὸ μηδὲν χαλεπὸν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διατεθῆναι· ὅπερ καὶ πρῶτον ἀνδραγάθημα· τοῦ γὰρ ἀδικῆσαι πολλῶ τὸ μὴ παθεῖν κρεῖττον· Πύρρος γοῦν, Ῥωμαίους πλεονεκτῶν, ἀναλώθη. Χρόνῳ δὴ πρῶτον καὶ τριβῇ καὶ λιμῷ καὶ φθορᾷ μάλιστα κατὰ τῶν βαρβάρων χρηστέον, οἷς πρόσκαιρος ἢ τοῦ στρατεύματος συλλογὴ καὶ οὐ δύναμις διαρκῆς, ἀλλ' ἐξ ἐπιδρομῆς ἀρπαγῆ. Τροφάς τε γὰρ ἐπιφέρονται ἡμέραις μεμετρημένας καὶ ῥητὸν ἀριθμὸν βελῶν καὶ πρόδηλος, ἀναλωθέντων αὐτῶν, ἢ φυγῆ. Τί οὖν σπεύδουσιν πολεμίους ἀπαντᾶν, οὐς, περιμείνας, ὄψομαι ὑπὸ τῆς αὐτῶν προθεσμίας δεδιωγμένους; Λιμὸς ἔπεισιν αὐτοὺς ὑπερήμερος, τῶν ὀλίγων τροφῶν μάτην ἀνηλωμένων. Ἄγε δὴ μὴ ἐπιτρέπωμεν μηδὲ λιμώττουσι ἐκείνοις φυγεῖν· κατασχέτω αὐτοὺς δίχα σιδήρου φθορά, δίχα μάχης ἢ τελευτῆ. Νικήσωμεν αὐτοὺς ἄερι συμμαχῶ καὶ ὕδατι βοηθῶ· μετὰ τῶν στοιχείων κατ' αὐτῶν ὀπλισώμεθα. Ἀπορρήτου παρατάξεως στρατηγῶ, ἀσυμφανεῖ μάχῃ χρώμαι. Πεσέτω πολέμιος πᾶς, ἀναπνεύσας, διψῶν, ἢ φαγῶν· ἐπικίνδυνα αὐτῷ πάντα ποιῶ. Λιμωττέτω μὲν ἂν μείνη, λοιμωττέτω δὲ ἵνα μὴ φύγη. Ἔργον μεγάλης ποιήσωμεν εὐχῆς. Ἐκένωσε τὰς Ἀθήνας πεπληρωμένας Λακεδαιμονίοις ἀῆρ συμμαχῶν, καὶ Καρχηδονίους τὸ τοιοῦτο κατάστημα κατέσχευεν ἐν Σικελίᾳ. Ἀνατιθέασιν οἱ νικῶντες τοὺς τοιοῦτους πολέμους ἰδίους θεοῖς. Ἐκείνους καὶ ἡμεῖς μιμησώμεθα τοὺς θεοὺς· αὐτόματος τύχη ὑπὸ τῆς ἡμετέρας τέχνης γίνεται. Τροφή μὲν οὖν οὕτως· ἄρτους ποιήσωμεν, τοὺς θρέψοντας τὴν ἐσχάτην ἡμέραν, ζῶα ἅπερ ἀνάγραπτα ἐπὶ τέλει κεῖται, ἐν πενταγώνῳ <α'>, ᾧ κατὰ γραμμοειδῆς ἔγκειται Λυδίου τρόπου προσλαμβάνομένου σημειᾶ, ζῆτα ἐλλιπὲς καὶ ταῦ ὕπτιον. Εἰς ἀγγεῖον κατάκλεισον ἀμφοτέρα κοινῇ, φιμώσας τὸ πῶμα πηλῷ, ὡς διάπνοιαν μὴ γενέσθαι τοῖς θηρίοις ὑφ' αὐτῶν ἔνδον ἀνηλωμένοις· εἴτ' αὐτῶν λειώσας τὰ λείψανα, εἰς τὸ ὕδωρ κάθες ὅθεν τὸ πέμμα φυράται. Ταῦτ' οὖν δράσεις ἂν τῷ χυλῷ τούτῳ τοὺς κριβάνους χρίσης· ἀλλὰ γὰρ τοῖς πέττουσι τοῦτο κίνδυνος <.....>. Τὸ αὐτάρκες οὖν τῶν τοιοῦτων παρασκευάσας τροφῶν, πάρασχε τοῖς πολεμίοις ὄν δύνασαι τρόπον. Γένοιτο δ' ἂν ἀνυπόπτως, εἰ τὴν παρακομιδὴν ῥαθυμῶν τις ἐργάσαιτο εἰς τὴν τῶν ἐχθρῶν εὐκόλον ἐπιδρομὴν καὶ εὐκταίαν τῶν φερομένων αὐτοῖς ἀρπαγῆν, ἢ εἴ τις, πλασάμενος φυγὴν σπουδαίαν, παραχωρήσειεν ἐπιούσι τοῦ στρατοπέδου τοιαύταις

τροφαῖς τετειχησμένου. Οὐ φέρει θάνατον ταῦτα μονήμερον, οὐδὲ τὸν χρησάμενον εὐθέως ἀναιρεῖ, λοιμοῦ τέχνη τοῦτον καὶ τὸν οὐ φαγόντα καταλαμβάνοντος· ἀνακίρναται πᾶσι καὶ εἰς τὸν ὁμοδίαιτον μέτεισιν· εἰς οἰκίαν, εἰς πόλιν, εἰς στρατεύμα, εἰς ἔθνος ἢ ἐπιβουλὴ μετοικεῖ. Τοιοῦτον αὐτοῖς μόρον ἔρινος προξενεῖ. Ταῦτα δίκαια κατὰ βαρβάρων δεῖπνα ποινῶν, χεομένης ἐπὶ πάντα νόσου καὶ ἀπαραιτήτου καταλαμβανούσης τοὺς πολεμίους συμφορᾶς. Εἰ δὲ πεφοβήμεθα μὴ μάτην τοιαύτη χρησώμεθα παρασκευῆ, ἦτοι δι' ὑποψίαν οὐ χρησαμένων, ἢ ἐξ αὐτομόλων τοῦτο μεμαθηκότων, ἐστίασαντες, παρ' αὐτούς, ἢ τοὺς κακούργους, ἢ τοὺς αἰχμαλώτους ἀπολύσωμεν· οἱ δὲ ὁμιλήσαντες αὐτοῖς [οἱ πολέμιοι] εὐθὺς λοιμώξουσιν. Ἐπίβουλον αὐτοῖς φιλανθρωπίαν πέμπω. Ποτίσωμεν αὐτοὺς ὁμοίως τοιαύτη φιλοτησίᾳ. Τρισσὰ γένη ζώων ἅπερ ἐν πενταγώνῳ δευτέρῳ κεῖται, πρὸς σημείοις ὑπάτης ὑπάτων, γάμμα ἀπεστραμμένον καὶ γάμμα ὀρθόν, ταῦτα σύγκοπτε, ὡς ἰχῶρα γενέσθαι τὰ πάντα, καὶ ὕδατι πλείστῳ ζέσας μέχρι τοῦ πᾶσαν ἀναλωθῆναι τὴν τῶν ἐψημένων πιμελήν, ἔγχεε τῶν πολεμίων ὑδρεύματι. Ὅγκωθήσεται τὰ σώματα τῶν πεπωκότων, αὐτῶν τε καὶ ὑποζυγίων, εἶτα οἴδησις μετ' ὀδύνης αὐτοῖς ἐπιστήσεται, καὶ τις ὀρῶν αὐτὸν ἄλλον ἐξ ἄλλου γεγεννημένον, τὴν παροῦσαν μορφήν οὐκ ἐπιγνούς, καὶ φυγῆ βραδὺς καὶ τελευτῆ, τὸν γειτνιώντα θάνατον περιμένων, τάχος ἐφόδου πολεμικῆς εὐξεται, ἵνα παύσηται καὶ τάσει φλεγμονῆς κολαζόμενος, καὶ διὰ τὴν εἰδέχθειαν ὑφ' αὐτοῦ μισούμενος, μὴ χωρούσης τὸν νῦν ἄνθρωπον πανοπλίας τῆς τῷ πρώην σώματι πεπρησμένης, <ὡς> ἀφαιρεῖσθαι αὐτὸν καὶ τὴν ὑπόκρισιν τοῦ κἂν ἐν τοῖς ὅπλοις στήναι. Λυμαίνεσθαι δὲ καὶ ἄλλως τὰ ὕδατα, <τὰ> μὲν φρέατα κόπρω καὶ λίθοις ἐγχοῦντα, εἰ δ' ἀμφιλαφὲς εἴη τὸ ὕδωρ, τῷ ἰχθυίνῳ ἐλαίῳ ἐγχεομένῳ εἰς αὐτὰ καὶ τῇ θαλαττίᾳ πορφύρα, ἅπερ ἐπὶ πολὺν χρόνον ἅπαν ὕδωρ ἄποτον ποιεῖ. Μείζονα δὲ σύστασιν ὑδάτων ἢ λίμνην ὀ τιθύμαλλος ἐμβαλλόμενος μυσινίτης δηλήσεται· οὕτως τοὺς πολεμίους πρώτον κωλύσομεν τῷ ποτῷ. Μὴ ἀμαθεῖς δὲ τις ἐς ταῦτα νομίση τοὺς τῆς ἀνατολῆς βαρβάρους· καὶ αὐτοὶ πολλάκις τοὺς ἐπερχομένους κακουργοῦσιν. [Οἴνου φάρμαξις]. Ἐσεμνύναντο Φαρισαῖοί ποτε Ῥωμαίων ἀποκτείναντες φάλαγγα φυγῆς ὑποκρίσει. Εὐώχοῦντο γὰρ δῆθεν, εἶτ' ἀνεχώρησαν ἐπιόντων, ἔτοιμον καταλιπόντες τὸ ἄριστον. Ἐπίβουλος δὲ ὁ οἶνος ἦν, ἐναποσβεσθείσης τιτάνου πεφαρμαγμένος. Φαρμάσεται δὲ οἶνος ἀφρονίτρω, πύξω, κωνεῖω, καὶ τοῖς ὁμοίοις τρόποις· ταῦτα γὰρ ἐσθιόμενα ἱκανὰ λυμήνασθαι καὶ δεινῶς διαθεῖναι πολεμίους. Ἐπειδὴ τοίνυν συμμάχους τροφᾶς τε καὶ ποτᾶ παρειλήφαμεν, φέρε δὴ καὶ ἀέρι κατ' αὐτῶν καὶ ἀνέμῳ χρησώμεθα· δύναται φυλάξασθαι τις παρὰ πολεμίων μὴ φαγεῖν, μὴ πιεῖν· πῶς φυλάξηται τις ἀναπνοήν, πῶς ἀποκλείσῃ ἀέρα; Διὰ τούτων ἐπ' αὐτοὺς ἔρχομαι. [Ἀέρος φάρμαξις]. Θρίσσοσ ὄφισ ἐστὶ Θετταλός, <πυρρός> χροάν, δρακοντίδος παραπλήσιος μήκει, [ὁ δὲ αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῆς Ἀσίας πολὺς γίνεται· Σύροι καλοῦσιν αὐτὸν «βαθανηραθάν»] ὃς ἐξῆς γέγραπται ἐν πενταγώνῳ τρίτῳ οὗ σημεία ἐστὶν παρυπάτης ὑπάτων, βῆτα ἑλλιπές καὶ γάμμα ὕπτιον· καὶ λέων ὄφισ ἄλλος, διάφορος· μικρός τε γὰρ ἔστι καὶ μέγας· ἀλλὰ γὰρ ὁ μικρὸς ἐς τοῦτο ληπτὸς μᾶλλον [πολὺς δὲ καὶ αὐτὸς ἐν Συρίᾳ γεννώμενος]. Συγκαθειργνύσθωσαν εἰς ἄγγοσ ἀμφοτέροι ἀσφαλῶσ μάλα στεγνόν· βλεπέτω δὲ τὸ ἄγγοσ ὁ δριμύτατος ἥλιος. Ἐπειδὰν οὖν διαφθαρῶσιν ὑπὸ τε ἀλλήλων καὶ τῆς ἑλῆσ καὶ τοῦ χρόνου, κατ' ἄνεμον τὸν συνεχῶσ εἰς ἐκείνοσ φέρειν συ νειθισμένον τὸ σκεῦοσ τεθὲν ἀνοιγνύσθω, ὡσ τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἀποφορὰν ἐς τοὺς ἀντιπάλουσ οἴχεσθαι, πορθμεομένησ τῆσ αὔρασ εἰς τοὺσ τῶν ἐπιβουλεομένων ἀναπνοᾶσ. Τῆσ δὲ ἐνεργείασ τὰ παραδείγματα· ἵπποσ πεσεῖται παρατρέχων, καὶ γειτνιασᾶσ ἄνθρωποσ, καὶ ὄρνισ οὐχ ὑπερπτάσ κάτεισιν ἐξ ἀέροσ πεφονευμένοσ, καταληφθείσ ἀνέμῳ φεύγοντοσ ὠκυτέρῳ πτεροῦ. Εἰ δὲ πῆ καὶ καθ' ἡμᾶσ, ἦτοι τέχνη τῶν ἐξ ἐπιβουλῆσ, ἢ καὶ ἀπὸ τινοσ τῶν στοιχείων συμβαίη

φθορά, εἰς ἀποφυγὴν τοῦ λοιμοῦ τὴν θεραπείαν προῦλαβον ἐκθέμενος ἐν ταῖς πρὸ τούτου διφθέραις. Προῦπέσχετο τὴν κατὰ Μήδων νίκην ἑαυτῷ τῷ γίνεσθαι τὴν ναυμαχίαν Θεμιστοκλῆς στρατηγῶν περιπλευσομένων ἀγρυπνίᾳ, μέγα καὶ τοῦτο ὄν πλεονέκτημα τῶν πολεμίων τὸ ὕπνον ἀρπάσαι. Καὶ Ῥωμαίων δὲ αὐτοκράτορες παλαιοὶ γυμνότερον καὶ δραστικώτερον ἐχρήσαντο τῷ πράγματι, νύκτωρ ἐπάγοντες τῷ στρατοπέδῳ τῶν ἐναντίων κουφοτάτους τε πεζοὺς καὶ μετ' αὐτῶν σαλπικτὰς ἵππείας δι' ὧν κατώρθουν δυοῖν θάτερον· ἢ γὰρ ἀμελεστέρας τὰς προφυλακὰς καὶ φυλακὰς καταλαβόντες, ἀνήλισκον τοὺς ἐμποδῶν, ἢ πανικὸν ἐπενέβαλλον· τῶν μὲν καὶ τοξευόντων καὶ ἀκοντιζόντων, καὶ τῶν ἀπὸ σφενδόνης δὲ ἀφιεμένων φερομένων, ὁπότε ἀστοχοῖεν, κατὰ σκηνῆς ἢ ἵππου ἢ ὄπλου, ἦν ὁ κτύπος πλείον τοῦ τρῶσαι κατορθῶν, ἐκπλήσων δὲ αἰεὶ τὸν πλησίον τῷ φόβῳ· περιῖππεύοντες δὲ οἱ σαλπικτὰι πολεμικὸν ἐνηχοῦντο, ὡς αἰεὶ φαντασίαν τοῖς κατ' αὐτὸ τεταγμένοις παρέχειν ἐπιπεσεῖσθαι ὅσον οὐδέπω τοὺς πολεμίους. Εἶτα μεθ' ἡμέραν ἐξήγοντο τὸ στρατόπεδον, παντὶ τρόπῳ τὸ μὴ συμβάλλειν μηχανώμενοι, τὴν τε ἐπιούσαν νύκτα ὁμοίαν ἐκτιθέντες τῇ παρελθούσῃ, τῶν μὲν οἰκείων διαναπαυομένων ὅλη σχολῇ ἡμέρας, ἢ ἄλλων ἐπιπομπῇ, τῶν δὲ αὐτῶν αἰεὶ ἐπιβουλευομένων ἀγρυπνεῖν. Ὅσα δὲ ἐκ τούτου δυστράπελα τίς οὐκ οἶδεν; ἄλγημα κεφαλῆς, κακοσιτίας, σώματος ἀτονίαν τοῦ ὑπνῶσαι κἂν ὀπωσοῦν ἐπιθυμία, τὴν αὐτὴν περίστασιν διαδεχομένων νυκτός τε καὶ ἡμέρας. Τοῦτο ἐξῆς δρᾶσαντες, αὐτοβοεῖ τοὺς ἀντιπάλους αἰρήσομεν ἀγρυπνίᾳ τεθηλυμμένοις.

1.3 Ἀγωνιστικὸν Τοὺς δὲ εὐρισκομένους ἐν ταῖς γαστράσι τῶν γενναίων ἀλεκτρυόνων λίθους ἐπαινοῦσι μὲν ἅπαντες οἱ περὶ ταῦτα δεινοί, ὡς ἀρετῆς τε καὶ νίκης συνεργούς· φορομένους γὰρ ἦτοι ἐν σκυτίσιν, ἢ ὑπὸ τῇ γλώττῃ φερομένους, εὐὑποστάτους καὶ διαρκεῖς καὶ ἀδίψους φυλάττειν στρατιώτας καὶ ἀθλητὰς καὶ μονομάχους. Ἄλλοι δὲ ἄλλο εἶδος καὶ χροῖαν αὐτῶν διηγοῦνται, οἱ μὲν κρυσταλλοειδεῖς καὶ τραχεῖς, οἱ δὲ μέλανας, οἱ ἀληθεύοντες· εὐρίσκεσθαι δὲ ἐν κατατυθέντι τῷ νικήσαντι, ὡς οὐχὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ ὄρνιθος, ἀλλὰ τῆς φύσεως τοῦ λίθου αἰτίας τοῦ κρατεῖν γεγενημένης. Ἐπεὶ οὖν, ἦτοι ὑπὸ στόματι ἢ περὶ βραχίονι φορούμενος, ὁ λίθος ἢ ἐκπίπτει ἢ ὑπ' ἀνταγωνιστοῦ περιτέμνεται, ἀνυπόπτῳ καὶ πολλῆς δυνάμεως χρηστὸν περιβολῇ. Ἀλεκτρυῶν ὁ νικήσας, ὥσπερ ἔθος σκευασθεῖς, ἐσθιέσθω πᾶς ὑπὸ τοῦ ἀγωνιῶντος, ὡς περιλέπεσθαι τὰς σάρκας καὶ πάσας, ὀλόκληρα δὲ φυλαχθῆναι ἄθραυστα τὰ ὀστέα· εἶτα μετὰ τὴν τράπεζαν καθαριζέσθω πυρί. Ὁ ὄρνις, οὐκ ἔθ' ἡμέρας ἀλλὰ νίκης ἐσομένης ἄγγελος, διάδοχον ἀηττησίας τῆς ἑαυτοῦ τὸν φαγόντα ποιῶν, ἐς τὸν ἄνδρα ἢ ἀρετῇ μετοικεῖ. Ἐχρήσατο Πέρσαις μαχόμενος ὁ Νεοκλέους τῷ λίθῳ καὶ τῇ τροφῇ· κάκειθεν ἐνομοθέτησε τοὺς ἀλεκτρυόνων ἀγῶνας ἐν Ἀθήναις ἐγνηγερμέναις, καὶ ἤγαγον Ἀθηναῖοι μετὰ νίκην τὴν Μηδικὴν ἀλεκτρυόνων ἐπινίκια.

1.4 Πρὸς τομὴν πληγέντος Ἐπεὶ πολλοὶ πρὸς τὰς ἀναγκαίας ἀπὸ σιδήρου θεραπείας εἰσὶ δειλοί, φοβούμενοι μᾶλλον τὴν ἀπὸ τῆς ἰάσεως ἀλγηδόνα τοῦ μέλλοντος ἐκ τοῦ μὴ θεραπευθῆναι βλάβους, φέρε πως παραμυθισώμεθα τὸν τῆς ὀδύνης ὄκνον, εὐθαρσεστέρους τοὺς κάμνοντας εἰς τὸ ὑποστῆναι τὴν ἴασιν καθιστάντες. Κούφην ἐχέτω ὁ ἰώμενος χεῖρα, ἵνα εὐκόλως τὴν τομὴν ἐπιδράμῃ, ὀξεῖαν δὲ φερέτω τὴν ἀκμήν· ὀδυνηρὸν γὰρ ἢ ἀμβλύτης. Εὐτρεπῆς δὲ ἐς πάντα ὧν ὁ βοηθῶν, καὶ ἐπιπασάτω τῇ πλίνθῳ ἢ περὶ ἑν πενταγώνῳ δ' κεῖται, ὧ κατὰ τὸ πυραμοειδὲς ἔγκειται σημεῖα λέξεώς τε καὶ κρούσεως ὑπᾶτων ἐναρμονίου, ἄλφα ὕπτιον καὶ γάμμα ἀπεστραμμένον ὀπισθεν γραμμὴν ἔχον.

1.5 Πρὸς τὴν ἀπὸ σιδήρου πληγὴν Καὶ τῷ πληγέντι δὲ ἀπὸ σιδήρου τόδε ὀδύνης ἄκος· τὸν τρώσαντα σίδηρον ἀλεῖψαι προσήκει, εἴτ' ἐπικρούσαι αὐτὸν τῷ τραύματι· λέγωμεν <δὲ> «τὰ τὰ» τρίς, ἅμα τε ἐπιπτύοντες Ῥωμαῖαν τινὰ ῥῆσιν ἢ ἐν τῷ ἐκκειμένῳ πενταγώνῳ <ε'> ἔγκειται πρὸς τὰ σημεῖα χρωματικῆς, ἄλφα <ὑπτιον ὀπισθε γραμμὴν ἔχον καὶ γάμμα> ἀπεστραμμένον ὀπισθε β' γραμμὰς ἔχον. Ἡ μὲν οὖν ἀλγηδὼν παύσεται· τὸ δὲ

τραῦμα ἰατρῶν παῖδες θεραπεύεωσαν, τοῦ κάμνοντος ἑαυτὸν εὐχερῶς ἐς τὴν ἐπάφησιν αὐτῶν χορηγοῦντος. 1.6 Ἴππου τιθασία Σπάνιος ὡσπερ ἐν ἀνδράσιν οὕτως δὲ καὶ ἐν ἵπποις εἰλικρινής ἐστιν ἀρετή. Ἐγγὺς γὰρ τοῖς ἀγαθοῖς κακία βάσκανος, ἵνα μὴ τὸ καλὸν καθαρὸν φανῆ· λόγιός τις, ἀλλ' οὐ σεμνός· καὶ ἄλλος στρατηγεῖ μὲν, ἀλλ' οὐ σωφρονεῖ· καὶ τις ἀνδρεῖος, ἀλλ' ἀλαζῶν ἄχραντον οὐκ ἐφύλαξε τὸ κάλλος αὐτῶ· καὶ ἄλλος ἄλλω πλεονεκτεῖ τε καὶ ἀμαρτάνει. Ὅμοια καὶ τὰ ἐφ' ἵππων καλὰ καὶ πονηρά· ταχεῖς, ἀλλ' ἐρωτικοί, θηρευταί, ἀλλὰ στομῖαι, βαδισταί, ἀλλ' ὑβρισταί· τοὺς ἀναβάτας ἄλλοι οὐ δέχονται, οἱ δὲ ἀποσεύονται· παρατρίβουσι ἐνιοι τοίχοις ἢ φυτοῖς· οἱ μὲν ἐκ φύσεως κακοῦργοι, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν κεκτημένων γεγεννημένοι, δάκνουσι καὶ λακτίζουσι καὶ ἀφίστανται καὶ ἀναχαιτίζουσι, ἢ μισοῦντες ἢ ὑπερηφανοῦντες τοὺς δεσπότες. Καὶ πολλοὺς εἰπεῖν ἔχω, ἄλλον ἄλλη συμφορᾶ καὶ εἶδει κακῶν ποικίλως ὑφ' ἵππων διεφθαρμένους. Τέχνη μὲν οὖν πωλοδαμνῶν ὡς οἶόν τε τὰς κακίας ἢ ἐπέχουσι ἢ διορθοῦσι, ὀλιγοσιτία τοὺς ὑβριστάς, ἐκτομῆ τοὺς ἐραστάς, κημοῖς τοὺς δάκνοντας, τοὺς στομῖας λύκοις, πληγαῖς τοὺς ἀπειθεῖς. Τί δ' ἂν τις ποιήσειεν κατὰ τοῦ ἀφεστηκότος καὶ πείθεσθαι μηδενὶ τρόπῳ ἐς μηδὲν μήτε ἐπιταγμάτων μήτε μαθημάτων προηρημένου; Ὡσπερ γὰρ τὰ ἀγριώτατα τῶν θηρίων τέλεια ληφθέντα οὐ τιθασεύεται, ἀλλά, κἂν πρὸς ὀλίγον χειροήθη γεγενῆσθαι δοκῆ, ὅμως τῆς πρόσθεν ὠμότητος οὐκ ἐπιλανθάνεται, οὕτως δὲ καὶ τόδε τὸ θρέμμα δυσμετάγωγον, κακίας ἐγχρονισθείσης. Ἐπεὶ τοίνυν ἀσθενὴς πρὸς τὰ τοιαῦτα πληγὴ καὶ ἀπειλὴ καὶ τέχνη καὶ τροφή, κακία φύσεως τέχνη φύσεως διορθούσθω. Ἡμερωσάτω αὐτὸν καὶ γραφή, ἣν οὐ φοβηθήσεται, ἣν οὐχ ὑποπτεύσει, ἣν φορῶν δαμασθήσεται. Κοίλῳ ὀπλῆς προτέρου ποδὸς εὐωνύμου, χειρὶ εὐωνύμῳ ἐγχάραττε γραφίῳ χαλκῷ, σελήνης ἐκκαϊδεκαταίας, Ῥωμαίας προσταγῆς ἀπειλήν· ἀνάγκην ἔχει πειθαρχίας ἢ γραφῆ· κεῖται δὲ ἐν ἑνὶ πενταγώνῳ, ὧπερ ἐγγέγραπται ὑπᾶτων διατόνου σημεῖα, φῖ καὶ δίγαμμα. 1.7 Μὴ χρεμετίσαι ἵππον Ἴπποι χρεμετίζουσι, οἱ μὲν ἀπειλοῦντες, οἱ δὲ τὴν ἀπὸ θηλειῶν μόνον λαβόντες ὁδμήν. Χρήσιμος δὲ αὐτῶν καὶ ἡ φωνὴ καὶ σιωπὴ. Ὅποτε μὲν γὰρ <ἐφορμῶσιν>, εἰς φόβον συναλαλάξαι τοῖς συστρατιώταις διδάσκονται, ὅτε δὲ λοχῶσιν, αὐτοῖς συλλαθεῖν. Ἀλλὰ γὰρ τὸ τεχνητὸν τοῦτο ἢ ὦρα ἔτους ἢ ἐρωτικὴ φύσις ἐπὶ μᾶλλον ἀμβλύνει. Ἀριστομένης γοῦν ὁ Μεσσήνιος Λακεδαιμονίους εἶλεν λοχῶντας, τῶν ἵππων αὐτοῖς χρεμετισάντων, αὐτὸς θηλείας ἄγων. Καὶ πάλιν αὐτὸς τὴν ἐνέδραν κατέστησεν ἀκίνδυνον, τῶν ἵππων αὐτοῦ ἀναγκασθέντων σιωπᾶν Σπαρτιατῶν ἵππων θηλειῶν στάσει. Τὸ τοῦ Μεσσηνίου στρατήγημα μένει μεμνημένον. Εἴτ' οὖν ληστευόμενον τις διῖοι χωρίον, εἴθ' ὑφιζάνοι πολεμίοις λόχον ἱππότην, τὸ ὑποδειχθὸς μόνον πραττέτω· οὐ μόνον δὲ τοῦτο Ἑλλήνων ἔργον καὶ εὐρεμα παλαιῶν στρατηγῶν, ἀλλὰ γὰρ καὶ Πάρθοι τοὺς ἵππους οὕτως τοὺς ἑαυτῶν ἐς τὰς μάχας ἄγουσι σιγῶντας. Νευρᾶ εὐστρόφῳ ἢ οὐρᾶ τοῦ ἵππου ὑπὲρ τὴν τρίχα κατασφίγγεται, ὡς ἐνδύναί τὸν δεσμὸν τῆ ἐπιφανείᾳ πολύν· τῆ γὰρ εὐτονία τῆς ἐπιδέσεως ὁ ἵππος ἀλγῶν, τὸν μὲν αὐτὸν θυμὸν φυλάττει καὶ τάχος, μόνον δὲ τὸ φώνημα ἴσχει, κἂν ὁ ἀναγκάζων καιρὸς ἢ ἔρωσ ἢ. 1.8 Πρὸς ἵππων ὑπόχυσιν Ἴππους Ὀμηρος ταχεῖς μὲν ἀνέγραψεν τοὺς Τρωϊκοὺς, μαντικούς δὲ ἐποίησε τοὺς Θετταλοὺς καὶ φωνὴν αὐτοῖς ἀνθρωπίνην ἐδωρήσατο, οὐ δαίμονας μὲν ὑποδεικνύων, ἀλλὰ μάθη<μα> ἐλέγχων ἵππειον. Χρήζουσι γοῦν οἱ νῦν ἐφεστηκότες διαφανῶς μαθεῖν τὴν ἐξ ἵππων μαντικὴν, ἀλλ' εἰσὶν ἀσυνήθεις. Σημαίνει ποικίλα ἵππου καὶ νεῦμα καὶ βλέμμα καὶ φωνὴ καὶ σιωπὴ. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα παραλιμπάνω, χειμῶνας καὶ εὐθηρίας καὶ καρπῶν εὐετηρίας καὶ τὰς αὐτῶν ἐπιγονάς. Τὸ δὲ μέγιστον, τῶν πολεμίων ἐφόδους καὶ λέγουσι καὶ δεικνύουσι· καὶ προμαντεύονται καὶ φόνους· καὶ λανθάνοντα πολλακίς ἤλεγξαν τὰ ληστήρια ὧτων τάσει, ἢ ὄκνω προόδου, <ἢ> φριμαξάμενοι. Καὶ οὐκ ἀνθρώπους πονηροὺς ἔδειξαν

μόνον· πίστευσον λέγοντι, ὀρώσι καὶ δαίμονας, καὶ οἶδα πολλοὺς ἐν τριόδοις χρεμετίσαντας καὶ πεσόντας καὶ κηρύξαντας τῇ φωνῇ τὴν ἀπειλήν. Μάλιστα δὲ εἰς τὴν τῶν τοιούτων σύνεσιν εὐδοκιμεῖν δοκοῦσιν οἱ ἑτερόμματοι, καταφρονοῦντες καὶ πολέμου καὶ φάσματος, καὶ λεόντων μόνοι τῆς τῶν ζώων βασιλείας ἀντιποιοῦμενοι. Εἴτε οὖν ψυχῆς ἔργον, εἴτε φύσις ὁμμάτων, ἀμφοτέρα ἀσκητέον τὰ μὲν διδασκαλία καὶ τέχνη, τὰ δὲ φροντίδι. Ἴππους δὲ ὡσπερ ἀνθρώπους ἀθλητὰς ἀπέχεσθαι χρὴ τῶν ἀφροδισίων· τοῦτο δὲ φέρει βλάβος ὁμμάτων, ἀλλὰ καὶ χειμῶν πολὺς χρόνιον ἐπενεγκῶν στάξιν, πρὸς δὲ καὶ βῆχα. Ἐκάτερον πάθος θεραπευέσθω [τὴν ὑπόχυσιν] φυτῶ Βακχικῶ. [Θεραπεία ἵππων ὑποκεχυμένων]. Κισσὸς γὰρ χυλισθεὶς καὶ τῇ προειρημένῃ ὕλῃ μιχθεὶς ἔγχρισμα δὲ ἔστω δύο ἐξῆς ἡμέρας· διαλειπομένης πάλιν τῆς ἐπομένης, τρὶς τοῦτο ἔστω καὶ πολλάκις, μέχρις ἂν ὁ ἵππος ἀπολάβῃ τὴν συνήθη [καὶ] ὄψιν [μαντικὴν]. Οὐ βασκαίνω δὲ τὴν θεραπείαν καὶ τοῖς ἵππων δευτέροις κτήνεσιν. Χρῶ δὲ τῆδε <πρὸς> τὴν βῆχα· μετ' ὀλίγον εὐρήσεις ἔνδον τι κείμενον. 1.9 Ἴππον μὴ πτοεῖσθαι Καὶ τῶ μὴ πτοεῖσθαι δὲ τοὺς ἵππους μάτην θεάμασι καινοῖς ἢ σκιαῖς ἄκος ὡτὶ δεξιῶ ζώου προσαρτηθεῖσα οὐρά, ἣν ζῶντος αὐτοῦ θηρίου ἀποκοπῆ· κεῖται δὲ ἐν πενταγώνῳ ἐβδόμῳ, ᾧ σημεῖα ὑπερκεῖται ὑπάτης μέσων, σίγμα καὶ σίγμα. 1.10 Περί ἵππων τάχουσ Ἴππων τάχος ἀμβλύνεται καὶ αὖξει· † λύκος ἀντιπαθὲς ἐκάστη ἴσταται καὶ ναρκᾶ τῷ πόδε θάττον δὲ αὐτοῦ χθονὶ ὑπὸ λύκου γίγνεται †. Περισπούδαστον ἵππότης κτῆμα λύκου πόδες, καὶ ἀπαρτηθεὶς δὲ ἀστράγαλος τοῦ αὐτοῦ θηρίου ἐπιστομίζει τρέχοντα. Σπάνιον μὲν οὖν, τὸ τρωθῆναι καὶ ἀραιῶσαι συμβῆναι δυνάμενον. Εὐρομεν δ' ἑτέρως τὸν λύκον συνεργῆσαι δυνάμενον εἰς ὠκύτητα, δίχα τῆς τοῦ ἵππου βλάβης. Οἱ γὰρ τοὶ κυνόδοντες ζῶντος ἐξαιρεθέντες τοῖς περιδεραίοις συμπλέκονται καὶ εἰς ἀμφοτέρα συμβάλλονται· ἀνύποπτός τε εἶναι βοήθεια καὶ φαλάρων κόσμος ἐναγωνίων. Καλὸν μὲν οὖν, εἰ τῶ τετραόρῳ τις παντὶ προσαρτήσκει· εἰ δ' οὖν, κἂν ὁ ἡγεμὼν μόνος ἵππος τὸ περίθεμα ἔχων τοῦτο θάττονας ποιῆσαι τοὺς συντρέχοντας ἀρκεῖ. 1.11 Ταράξιππον Εἰς τοῦτό ποτε ἐλάσαι τρυφῆς Συβαρίτας λόγος ὡς παρὰ δεῖπνον εἰς τὸ συμπόσιον τοὺς ἵππους εἰσάγειν. Τοὺς δ' ἀκούσαντας ἀυλήματος ἀνίστασθαι ἐπὶ τῷ πόδε καὶ τοῖς προσθίοις ὡσπερ χειρονομοῦντας ὀρχεῖσθαι. Ὑβρισθέντα δὲ αὐλητὴν εἰς κροτωνιάτας αὐτομολῆσαι προσφάτως ἵππομαχία νενικημένους· μέγιστα δὲ ὠφελῆσαι τὸ κοινὸν ἐπαγγεῖλασθαι, παραδώσειν γὰρ πᾶν τὸ Συβαριτικὸν ἵππικὸν αἰχμάλωτον· πιστεῦσαι τοὺς κροτωνιάτας αὐτῶ καὶ ἐπιτρέψαι στρατηγεῖν. Τὸν δέ, ἀθροίσαντα τοὺς τῆς πόλεως αὐλητὰς, δεῖξαι τὸ μέλος, καὶ ὅτε καιρὸς ἦν, παρεγγυῆσαι τὴν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔξοδον. Ὡς δὲ οἱ Συβαρίται ἐπήλθον πανδημεὶ πολὺ τι φρουαττόμενοι τῇ τῆς ἵππου περιουσίᾳ, καὶ ἀνεμίγησαν ἀλλήλαις αἱ φάλαγγες, ὑπὸ σημεῖον ἔν, ἠύλησαν οἱ πάντες· συνήθους δὲ ἤχου ἀκούσαντες οἱ ἵπποι ὡσπερ οἴκοι ἐδεδιδάχατο, ἀποσεισάμενοι τοὺς ἀναβάτας, ὑπωρχοῦντο πάντες. Τότε οὖν οἱ ἵππότες ἐάλωσαν κείμενοι καὶ οἱ ἵπποι ἐλήφθησαν ὀρχοῦμενοι, ἀναστησάντων αὐτοὺς συνήθων μελῶν. Εὐχονται δὲ καὶ ἄλλοι, μάχεσθαι μέλλοντες, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ θύουσιν, ἐν ἀγῶνι καθεστηκότες, ταραξίππῳ Ποσειδῶνι. Καὶ ἡμεῖς δὲ εὐρομεν φάρμακον εὐχῆς ὀξύτερον, κρεῖττον πάντων ὁπόσα ἂν ἔχοις, οὔτε ἐπὶ τέλει πενταγώνῳ ἢ τὸ εἶδος ἐγγέγραπται, ᾧ σημεῖα ὑπερκεῖται παρυπάτης μέσων, ῥῶ καὶ σίγμα ὑπτίον. Εἰς πυουλοὺς ἐμβάλλεται καὶ εἰς παράταξιν κούφοις ἀνδράσιν δίδοται φέρειν, ὡς εὐκόλως ὑπὸ τῷ στίφει τῶν προμαχομένων ἐστάναι. Οἱ μὲν οὖν ἐπάγουσιν ἀλκῆ καὶ τάχει καὶ σιδηρῶ τεθαρρηκότες· ἂν τε οὖν κατάφρακτοι οὔτοι τύχουσιν, ἂν τε καὶ ἄλλως ἐσταλμένοι, ἐς τὸν αὐτὸν σπεύδουσι κίνδυνον. Γενομένης γὰρ τῆς ἐς τοὺς πεζοὺς ἐμβολῆς, οἱ μὲν προτεταγμένοι φέρουσιν τὴν ἐπιδρομὴν τῶ τῶν ἀσπίδων φράγματι, οἱ δὲ τοὺς πυουλοὺς ἔχοντες ἐκθλίβουσι τὸ φάρμακον εἰς τὰς τῶν ἵππων ἀναπνοάς· (δεινὸς δὲ ὁ χυλὸς καὶ ἀνδράσιν εἰς βλάβην). Ἐπειδὴν οὖν

οἱ ἵπποι δέξωνται τὴν ὁδμὴν τοῦ κακοῦ, μεμύνασι καὶ φριμάσσουσι καὶ διὰ σπουδῆς ἀνίστανται, ὥσπερ τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἀναπνοὴν πεφοβημένοι, καὶ ἀνασκιρτῶσιν ὄρθιοι. Πίπτουσι δὲ οἱ ἀναβάται ἀπὸ τῶν ἵππων χαμαί, ἔτοιμοι πρὸς ζωγρίαν ἅμα καὶ σφαγὴν, τοῖς αὐτῶν θώραξιν εἰς τὸ μὴ διαφυγεῖν πεπεδημένοι, ἢ πατούμενοι, ἢ παιόμενοι. Ἐξεσσι δὲ τοῦ φαρμάκου τοῦδε καὶ ἐφ' ἡσυχίας πείραν λαβεῖν, καὶ θαυμάσαι πόση ἀπὸ τοῦδε ἰσχύς ἐστίν καὶ ἐν πολέμῳ κρείττων βελῶν. Καταπέσοι δ' ἂν ἄλλως ἵππος, θαλαττίας χελώνης ῥανθείς τοὺς μυκτῆρας τῇ χολῇ, καί, πρὸς τῶν ἰδίων ἀπογνωσθεῖς, ἡμέτερόν ἐστι κέρδος. Ἀναστήσεται γάρ, εἰ κρόκον σμύρναν τε ἅμα κρίνω μίξας ἐπίσης τοῦ ῥύγχους ἐπαφήσαί τις αὐτοῦ· ἀναστήσονται καταπεσόντες καὶ ὀρεῖς. Ἀλλὰ γὰρ καὶ ὁ τοῦ καρπάσου ὀπὸς μᾶλλον ἵπποις θανατήσιος. Ἀποθάνοιεν δ' ἂν καὶ φαλαγγίους καὶ σαλαμάνδρα περιπετεῖς τε γενόμενοι κισσοῦ τε δακρύου καὶ στύρακος χυλῶ. Ἀδικοῦνται δὲ καὶ τῷ ἐξ ἀφένδρου ῥάκουσ καπνῶ. Ταυτὶ μὲν οὖν ἄλλως εἰρήσθω. Δερκυλλίδας δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος, τῇ τῶν ἀντιπάλων ἵππῳ πεζὴν φάλαγγα προσαγαγών, ἐν τῷ πλινθίῳ καὶ ἀντινώτους τάξας εἰς βάθος, παρήγγειλεν ἐξομένους ὑπ' ἀσπίδι τοῖς κατόπιν ὅτι τάχος τοῖς ἐγχειριδίους βόθρους ὀρύσσειν· ἔπειτ' εἰς τὸ μέσον ἀνήγε τοὺς ὀπίτας· καὶ ἦσαν ἔρυμα· οἱ γὰρ βόθροι τοῖς ἵππευσι πολεμιώτατοι. 1.12 Πρὸς ὑποζυγίων φθορὰν Ἐμπόδιον στρατιώτη νοσήσας ἵππος καὶ ὑποζύγιον ἐν πολέμῳ ὀπλοφοροῦν καὶ τὰ χρεῖωδη φέρων νωτοφόρος ὀρεῦς· οἷς ἅπασι τὴν θεραπείαν τῶν τε ἄλλων καὶ λοιμικῶν παθῶν τοιάνδε προσοιστέον. [Θεραπεία νοσοῦντων κτηνῶν]. Σελίνου σπέρματος τρία ἡμίξεστα· κάπιτρίτον λινοσπέρμου· τήλεως δὲ τοῦ δευτέρου τὸ διπλάσιον· ὀρόβου τε ἀλητοῦ τῆς τήλεως τετραπλάσιον· μέτρῳ μὲν ταῦτα· πάνακος δὲ ρίζης καὶ ἴρεως Ἰλλυρικῆς βράθυός τε τῆς ἀπὸ Σαβίνων πόας ἀνὰ ὀκτῶ καὶ τεσσαράκοντα δραχμάς· καὶ τετραπλάσιον ἅμα τῶν τριῶν ἀξουγγίου παλαιοῦ σταθμὸν τοῦ ἀνάλου. Τῶν δὲ προειρημένων ξηρῶν ἕκαστον ἰδίᾳ κόπτεται καὶ σήθεται οἴνω τε παλαιῶ καὶ τῷ στήρι παλύνεται, εἶτ' εἰς ἀρτίσκους ἀναπλασθέντα, ἐν σκιᾷ ξηραίνεται· ἐπὶ δὲ τῆς χρεῖας, ὀπόσον καρύου μέγεθος βασιλικοῦ, (ὃ δὴ ἑπτὰ γράμματα ἔλκει) σὺν μέλιτος κυάθοις τρισὶ λειοῦται, εἶτα οἴνω παλαιοτάτῳ καὶ σπουδαιοτάτῳ ἀναλύεται· εἴη δὲ ξέστης εἷς· κάπι τρεῖς ἡμέρας ἑκάστου ἔτους τὸ κτήνος προσλαμβάνον οὐ πείσεται τὸ θανατήσιον τῶν κτηνῶν πάθος. Τοῖς δὲ νοσοῦσιν, ἀντὶ τοῦ οἴνου, ὕδατι ἀναλύεται τῶν πρὸ τοῦ ἐπίσης εἰσηγησαμένων. Εἰ δὲ πίτυι κάκ τῆς νοσερᾶς συστάσεως ἀνάγκη γένοιτο χρῆσθαι, τῶν ἀρτίσκων ἀπουσία, κολλύρας τρεῖς ἐγχυματίζειν οἴνω βρέχοντα, οἷω τρόπῳ καθ' αὐτὸ ἀξουγγιον ἐνιᾷσι πολλοί. Οἷς δὲ λύκοι θηρῶνται ῥᾶστα, οἱ δ' οὕτως ἰῶνται τῶν προειρημένων παθῶν τὰ ὑποζύγια· κρέως λυκείου τῶν σαρκῶν διαιροῦντες πλατείας σχελίδας, [καί] ἰσχνὰς ἀφαινοῦσιν ὑπὲρ καπνοῦ κρεμαννύντες, οἷας τῶν βοῶν ἡμεῖς. Χρῆ δ' ἐπὶ τῆς χρεῖας ἐψεῖν τι τούτων ἔστ' ἂν συντακῆ, τῷ τε ὕδατι ἀνὰ ἡμίξεστον οἴνου τε καὶ ἐλαίου μίξαντες, ἑκάστου ἔτους ἐγχυματίζειν. Ἀλλὰ γὰρ καὶ νεκροῦ κυνὸς ἤδη σεσηπότος ἀποτμηθεῖσα κεφαλὴ νοσοῦντι τῷ ἵππῳ τὸ δεινὸν ἐκεῖνο πάθος ὑπολύεται· ὃ δὲ τῇ τῆς ὁδμῆς ἀποφορᾷ συνεχεῖ καπνιζόμενος ἰαθήσεται. [Σύνθεσις ποικιλωτέρα καὶ πολυῦλωτέρα.] Τὸ δὲ δὴ πολυῦλώτατον, οὗ πείραν ἔσχον αὐτός, ὧ χρῶνται Ῥωμαῖοι οἱ προήκοντες, μαθεῖν ἀναγκαῖον· ὅσον ὀκτῶ δραχμῶν ἀμώμου τε τοῦ βοτρυίτου καὶ πεπερίδος ἑκατέρας, μελαίνης τε καὶ λευκῆς <....> τὸ διπλάσιον· τριπλάσιον φύλλου πυρέθρου τε καὶ ἀριστολοχίας, ἀβροτόνου δὲ καὶ ὑσώπου καὶ ἴριδος τῆς ῥυπαρᾶς· ἔτι δὲ γεντιανῆς τὸ τετραπλάσιον· πενταπλάσιον (δηλαδὴ τοῦ πρώτου) ναρδοστάχου καλάμου τε ἀρωματικοῦ, πρὸς δὲ μήου, πυρέθρου, ἀλόης, μύρτων, κόστου, κασίας, ζιγγιβέρεως, κροκομάγματος, ἔτι δὲ κρόκου, πετροσελίνου κυμίνου τε Αἰθιοπικοῦ. Τούτων ἕκαστον κόπτεται ἄκρως καὶ ἀρωματικῶ σήθεται κοσκίνῳ· κάκ τούτου τρισὶ δακτύλοις ἀφελῶν, οἴνου τε καλλίστου ξέστη μίξας ἐνί,

καὶ ὀλίγιστον ἐλαίου προσλαβῶν, εἶτά τι μετρίως ἀνακόψας, ἔγχει κατὰ τῆς εὐνύμου ρίνος διὰ τοῦ κέρως ἡμίονοις νωτοφόροις τε καὶ τοῖς ὑποζυγίοις τελείοις μίξιν τὴν τελείαν, ἵπποις δὲ τῆς κράσεως τὸ ἥμισυ τριετέσι τε ἡμίονοις ἢ διετέσι τῶν ἄλλων κτηνῶν, καὶ ὑγιαίνουσι, καθ' ἕκαστον ἔτος, τρίς, ὅπερ ἂν εἴη τριῶν ἐφεξῆς ἡμερῶν· καὶ νοσήσαντι δὲ τῷ ζῶω τὸ θανατήσιον ὁμοίως ἐπαρκέσει, τῆς λοιπῆς ἐπιμελείας, ὡσπερ εἰκός, προσφερομένης αὐτοῖς τῆς ἐξ ἔθους· ἄλλα γὰρ κατὰ τῶν μικροτέρων παθῶν, κατὰ τῶν ὀχληρῶν δὲ τὰ ἄλλα εὐπορεῖν ἀναγκαῖον. [Θεραπεία βησόντων ἵπων.] Ἴππῳ βήσονται θεραπεία φακὸς ἐπισημένος, ἦν δίχα τῶν ἐλύτρων ἄκρως ἀλέσας ἢ λειώσας ἅμα ὕδατι ποτίσης· μέτρον δὲ τοῦ ὀσπρίου ζῶω παντὶ καθ' αὐτὸ ξέστου τέταρτον ἂν εἴη σύμμετρον. Πᾶν δὲ κτῆνος καμάτῳ ἔκλυτον ἢ ὀρθοπνοία περιπετὲς οὕτως ἰάσαι· φθειρας ἢ κόρεις οἴνω λελειωμένους πότιζε, ἢ πίσσαν ἅμ' ἀλφίτοις τὴν ὑγρὰν. Τῶν δ' ἄλλων ἀλλαχόσε θεραπειῶν τοῖσδε τοῖς συγγράμμασι σποράδην ἐγκειμένων οὐκ ἀπορήσεις. 1.13 Πρὸς ἡμίονον λακτίζουσαν Οὐδὲν δὲ ὄφελος ὑγιαίνοντος μὲν ὑποζυγίου, στασιάζοντος δὲ ἦτοι ἄλλως ἀπειθοῦντος ἢ καὶ λακτίζοντος. Εἰς μὲν οὖν τῶν ἵπων τὸ πειθήνιον ἢ Ῥωμαία πρόκειται φωνή. Λακτίζουσαν δὲ παύσεις ἡμίονον, τὸ τῆς πύξου σπέρμα <καί> τοὺς τριβόλους οἴνω ἀφειψήσας καὶ ποτίσας· καὶ σοὶ ἐπὶ μῆνας ἑτιθασὸς μενεῖ. 1.14 Θήρα στρατιωτικὴ Ἄντι δὲ γυμνασίας στρατεύματι καὶ θήρα προσκίεσται <λεόντων>. Λέοντες τὰ μὲν ὠκέα καταλαμβάνουσι τάχει, τὰ δὲ ἄλκιμα καθαιροῦσιν ἀλκῇ. Κατὰ κράτος μὲν οὖν <ἂν> αὐτοὺς ἔλοι ζῶντας ἀνθρώπων οὐδεῖς, καιρῷ δὲ καὶ τέχνῃ καὶ μηχανῇ· ὅσα γὰρ οὐ γίνεται ῥώμῃ, ταῦτ' ἐπινοία κατορθοῦται. Τὸ οὖν ἡγεμονικώτατον τῶν θηρίων κουφότατόν τε καὶ τάχιστον καὶ μαχιμώτατον λαμβάνεται τρόποις ποικίλοις ὧν, ἐν τῷδε τῷ συγγράμματι, <τὰ στρατεύματι> χρησιμεύοντα διηγήσομαι. Ἦνίκα ὁ πολέμαρχος γυμνάσεται ἅμα τῷ στρατεύματι καὶ θηρᾶσαι δοκιμάσει, πᾶν ἐπὶ κυνηγέσιον τὸ πεζικὸν ἐξάγει τὰ ἐμπολέμια ἐσάμενον. Σκοπὸν δὲ προηγγέλκασιν οἱ τῶν ἀλκίμων θηρίων ἰχνευταὶ ἔνθα φωλεύει λέων. Ἦσυχῇ τοιγαροῦν ἐπελθόντες, ἀνὴρ ἀνδρὸς ἐχόμενος, ἴστανται κύκλῳ, περιβαλλόμενοι τὰς ἀσπίδας καὶ πρὸς ἀλλήλαις καὶ ἐπ' ἀλλήλας ἀρμόσαντες, ὡς εἶναι κεράμων εἰκόνα τὴν ἐπιπτυχὴν αὐτῶν. Ἦχοῦσιν αἱ σάλπιγγες σφοδρὸν καὶ συμβοῶσιν οἱ ἄνδρες μέγα. Ὁ δ' ἐξάλλεται τῆς εὐνῆς τεταραγμένος ὁ θήρ, καὶ ἰδὼν τό τε τῶν ὀπλιτῶν τεῖχος καὶ προσφερομένας λαμπάδας ἡμμένας (ταύτας γὰρ ἀντὶ δοράτων οἱ ὀπλίται φέρουσιν), ἡσυχάζει καὶ μένει καὶ τὸ στίφος τῶν ἀσπίδων οὐχ ὑπεράλλεται. Καθὸ δ' ἔστιν τοῦ χωρίου καταντέστερον, προσάγεται μηχανὴ ἐφ' ἣ ἢ πλατεῖα καὶ ἠπλωμένη γαλεάγρα ἴδρυται ἔριφον φέρουσα. Ὅπιθεν δὲ τῷ λέοντι ἄνδρες κατάφρακτοι, βύρσας αὔας καὶ ὀλοκλήρους ἔχοντες, ἐμβοῶσι, κρούοντες ξύλοις. Ὁ δὲ τὸν τε ἦχον καὶ τὴν ὄψιν καὶ τὴν κραυγὴν καταπλαγεῖς, ἐπὶ τὴν γαλεάγραν δρόμῳ ἵεται, τῶν τε ὀπλιτῶν [καί] τῶν κατόπιν τῆς μηχανῆς κεκλιμένων καὶ ἀσυνόπτων τῷ θηρίῳ καὶ τῶν περὶ τὴν γαλεάγραν σανίσιν ὑψηλαῖς τετειχισμένων, ἴν' ἐκεῖνη μόνῃ διεκφυγεῖν δοκῶν κρατηθῆ. Οὗτος μὲν οὖν θήρας τρόπος εἰς γυμναζομένη τῇ φάλαγγι· τοὺς δ' ἄλλους ἀλλαχόθι διηγησάμην. 1.15 Ποταμοῦ πλάτος εὐρεῖν καὶ τεῖχος <ὑψος> Οἱ τῆς ἐγκυκλίου μετρίως ἐπήβολοι παιδείας τῶν Εὐκλείδου «Στοιχείων» ἐπὶ ποσόν, ὡς εἰκός, ἐφήψαντο. Οὐ δὲ χαλεπὸν διὰ τοῦ πρώτου συστήσαι καὶ τάδε· ποταμοῦ πλάτος ἐκμετρησαι, τῆς ἐτέρας ὄχθης ἀβάτου διὰ τοὺς ἐφεστῶτας αὐτῇ πολεμίους, πρὸς τὸ γεφυρῶσαι σύμμετρον ἐπαγαγόντας ζεῦγμα, τῷ τ' αὐτῷ λόγῳ τεῖχος ὑψος ἐκ διαστήματος λαβεῖν εἰς τὸ τὰς ἐλεπόλεις μηχανὰς ἰσοστασίους ἐπενεγκεῖν. Εἰς εὐμαθίαν δὲ τῆς ἀποδείξεως ἡγήσεται θεώρημα τόδε· «Ἐὰν ὀρθογωνίου τριγώνου μία τῶν περὶ τὴν ὀρθὴν γωνίαν <πλευρῶν> δίχα τμηθῆ, ἀπὸ δὲ τῆς τομῆς πρὸς ὀρθὰς <εὐθεῖα> ἀναταθῆ, καὶ διὰ τοῦ σημείου καθὸ τέμνει τὴν λοιπὴν πλευρὰν παράλληλος ἀχθῆ, καὶ αἱ λοιπαὶ

τοῦ τριγώνου δίχα τέμνονται πλευραί». Ἐστω γὰρ τρίγωνον ὀρθογώνιον τὸ ΑΒΓ, ὀρθὴν ἔχον τὴν Β γωνίαν. Καὶ τετμήσθω δίχα ἡ ΑΒ, τῷ Δ. Καὶ πρὸς ὀρθὰς ἤχθω ἡ ΔΕ. Καὶ διὰ τοῦ Ε, παράλληλος ἤχθω ἡ ΕΖ. Λέγω ὅτι καὶ <αί> λοιπαὶ τοῦ τριγώνου πλευραὶ δίχα τέμνονται, ἡ μὲν ΑΓ κατὰ τὸ Ε, ἡ δὲ ΒΓ κατὰ τὸ Ζ. Ἐπεξεύχθω γὰρ ἡ ΔΖ. Ἐπεὶ ἴση ἐστὶν ἡ ΑΔ τῇ ΔΒ, <ἡ δὲ ΔΒ τῇ ΕΖ>, ἄρα ἡ ΑΔ τῇ ΕΖ ἴση καὶ παράλληλος. Αἱ δὲ ἴσας τε καὶ παραλλήλους ἐπὶ τὰ αὐτὰ μέρη ἐπιζευγνύουσαι ἴσαι τε καὶ παράλληλοί εἰσιν. Ἀλλὰ καὶ αἱ ΔΕ ΖΓ παραλληλόγραμμον τὸ ΓΕΔΖ. Ἴση ἄρα ἡ ΔΖ τῇ ΕΓ. Ἀλλὰ καὶ τῇ ΑΕ ἦν ἴση. <Ἡ ΕΓ ἄρα τῇ ΑΕ ἐστὶν ἴση>. Πάλιν, ἐπεὶ ἐκάτερον τῶν ΒΔ ΕΖ, ΓΕ ΔΖ παραλληλόγραμμον, ἡ ΔΕ ἄρα ἴση ἐστὶν ἐκατέρα τῶν ΒΖ ΖΓ· ἀπεναντίον γάρ. Ὡστε καὶ αἱ ΒΖ ΖΓ ἴσαι εἰσιν. Εἰσὶν αἱ ἀποδείξεις καὶ κατὰ παντὸς τριγώνου. Ἀκολουθῶν δὴ τοῖσδε ποταμοῦ πλάτος ἐκ διαστήματος μετρηθήσεται. Ἐστῶσαν ὄχθαι, καταντικρὺ μὲν ἡ τῶν πολεμίων ἐφ' ἧ σημεῖον τὸ Α, ἡ δὲ πρὸς ἡμᾶς ἡ ΦΗ. Πήγνυται διόπτρα ἐν χώρᾳ τῇ πρὸς ἡμᾶς ἡ σχιστή, κατὰ τὸ Ι, οὕτως ὥστε τὸ διάστημα τὸ τοῦ Ι μέχρι τῆς πρὸς ἡμᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ μείζον εἶναι τοῦ ποταμοῦ. Τοῦτο δὲ ῥάδιον στοχάσασθαι. Καὶ πρὸς ὀρθὰς δύο σημεῖα κατοπτρεύεται, ἐν μὲν ἐπὶ τῇ ὄχθῃ καταντικρὺ, ἢ λίθος ἢ θάμνος ἢ τις ἄλλος εὐκάτοπτος σκοπός, καὶ ἔστω τὸ Α, τὸ δὲ ἕτερον τὸ πρὸς ἡμᾶς σημεῖον, ἐκ τῆς ἐτέρας τοῦ χιασμοῦ γραμμῆς, τὸ Υ. Τὴν δὲ διόπτραν μεταγαγὼν ἐπὶ τὸ Υ κατοπτρεύω τὸ Α καὶ ποιῶ τρίγωνον ὀρθογώνιον. Τετμήσθω ἡ ΙΥ δίχα κατὰ τὸ Κ. Καὶ ἀπὸ τοῦ Κ, τῇ ΑΙ <ἤχθω> παράλληλος ἡ ΚΘ, ἀπὸ δὲ τοῦ Θ, τῇ ΙΥ παράλληλος ἡ ΘΡ. Ἐπεὶ οὖν τριγώνου τοῦ ΑΙΥ ὀρθογωνίου ἡ ΙΥ δίχα τέτμηται τῷ Κ καὶ ἔστι παράλληλος ἡ ΘΚ τῇ ΑΙ <καὶ ἡ ΘΡ τῇ ΙΥ>, καὶ ἡ ΑΙ ἄρα δίχα τέτμηται κατὰ τὸ Ρ. Ἀποτιμᾶν δὴ τὸ ἀπὸ τοῦ Ι ἐπὶ τὸ Ρ διάστημα. Δέδοται ἄρα καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ Ρ ἐπὶ τὸ Α. Τούτου δ' ἀφελόντες τὸ ἀπὸ τοῦ Ρ ἐπὶ τὸ Φ καὶ τὸ λοιπὸν ἔξομεν, τοῦτ' ἔστι τὸ τοῦ ποταμοῦ πλάτος. Εἰ δὲ τῷ ἐργῶδες εἶναι δόξει τὸ πλεον ἀποστάντα ἐπὶ τῆς ἡμεδαπῆς διάστημα λαβεῖν, ἀνάγκης ἐκεῖ τούτου γινομένης τὴν ὄψιν ἐπιταράττεσθαι <καὶ> συγγεῖσθαι τὸ γινόμενον, λάβοιμεν ἄν, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὄχθης ἐστῶτες τοῦ ποταμοῦ, ῥαδίως τὸ μέγεθος τοῦ πλάτους τοῦτον τὸν τρόπον. Ἐστω γὰρ πάλιν ἐπὶ τοῦ καταντικρὺ μέρους εἰλημμένον σημεῖον τὸ Α. Ἐπὶ δὲ τοῦ πρὸς ἡμᾶς μέρους εἰλήφθω σημεῖον τὸ Β, ὥστε εἶναι τὴν ΑΒ πρὸς ὀρθὰς τῇ διὰ τῆς ὄχθης γραμμῇ, τῇ ΒΓ. Εἰληπται δὲ τι σημεῖον ἐπὶ τῆς ΒΓ, τὸ Δ, ἐφ' οὗ κανὼν κείσθω ὁ ΔΕ. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἄκρου τοῦ κανόνος μετέωρος ἔστω γνώμων ὁ Ε, ὥστε, εἰ ὁ ΔΕ κανὼν τῆς τοῦ ὕδατος ἐπιφανείας ἄπτοίτο, ἐπιπολῆς εἶναι τὸν γνώμονα. Καὶ μέχρι τούτου ὁ κανὼν, πρὸς ὀρθὰς <τῇ ΔΕ>, τῇ ΒΓ παραφερέσθω, μέχρις οὗ ἀπὸ τινος <σημεῖου, τοῦ Γ>, ἐπὶ τῆς ΒΓ γραμμῆς, διὰ διόπτρας θεωρηθῇ σημεῖα τὰ ΕΑ. Καὶ ἔσται ἀνάλογον ὡς ΒΓ πρὸς ΓΔ οὕτως ἡ ΑΒ πρὸς ΕΔ. Δέδοται δὲ ὁ τῆς ΒΓ πρὸς ΓΔ λόγος. Δέδοται ἄρα καὶ ὁ τῆς ΑΒ πρὸς ΔΕ. Καὶ ἔστιν δοθεῖσα ἡ ΔΕ. Δοθεῖσα ἄρα καὶ ἡ ΑΒ. Τῷ δὲ αὐτῷ λόγῳ καὶ τείχους ὕψος ληφθήσεται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ διαγράμματος ὀρθουμένου. Ἐστω τὸ μὲν ἄκρον τοῦ προμαχώνος τὸ Α, βάσις δὲ τὸ Β, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους εἰς ἡμᾶς ἔξω βέλους γραμμὴ ΒΓ. Κρέματα διόπτρα ἀπὸ κάμακος (ὃ δὴ «λυχνία» καλεῖται) πηγνυμένη πρὸς ὀρθὰς κατὰ τὸ Γ. Ἐστω δὲ γραμμὴ ὁ κάμαξ ΔΓ. Τὴν δὲ διόπτραν ἐπικλίνας, διοπτρεύω τοῦ τείχους τὸ ἄκρον, ὃ ἐστὶν Α. Καὶ μετελθὼν ἐπὶ τὸ ἕτερον ἄγγεῖον, ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας λαμβάνω σημεῖον <τὸ Ε. Καὶ ἔσται τρίγωνον> τὸ ΑΕΒ, καὶ παρὰ μίαν τῶν πλευρῶν τὴν ΑΒ παράλληλος ἡ ΓΔ. Ὅν ἄρα λόγον ἔχει ἡ ΕΓ πρὸς ΓΔ, τοῦτον ἡ ΕΒ πρὸς ΒΑ. Δέδοται δὲ ὁ τῆς ΕΓ πρὸς ΓΔ λόγος· δέδοται γὰρ αὐτῶν ἐκατέρα. Δέδοται ἄρα καὶ ὁ τῆς ΕΒ πρὸς ΑΒ <λόγος. Δέδοται δὲ καὶ ΕΒ>, ὡς ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ δέδεικται. Δοθεῖσα ἄρα καὶ ἡ ΒΑ, ὅπερ ἔδει δεῖξαι. 1.16 Ἦχου κλοπή Ὀξύτατα πάντων ὀρώσι Μαυρούσιοι καὶ τὸν προσιόντα γνωρίζουσι μακρόθεν καὶ ἀκούουσιν ἴσα, καίτοι τῆς ἀκοῆς βραδυτέρας οὔσης τοῦ βλέπειν. Ἀλλ' ἡ μὲν ὄψις αὐτοῖς ἀσκήσει καὶ φύσει μακρά· πρὸς γὰρ οἷς γυμνάζονται δρόμοις, ἀναπνέοντες

ἀέρα κουφότατον, ἔτι καὶ ἀπέχονται θερμοῦ τε παντὸς καὶ ἀλῶν, ὡς ὄντων τοῦ ἀμβλυώτερον αἰτίων. Ὡς δ' ἂν μὴ ποτε ἀλῶσιν καθεύδοντες καὶ ἔφοδος αὐτοῦς πολεμίων μὴ λάθῃ νύκτωρ, οἶδε ὑπερειαίμενοι τῷ αὐχένι τὸ εὐναστήριον ἐκείνοις ξύλον, ἀκώλυτον εἰς ἀκοὴν ἀφέντες τὸ οὖς, ὀλίγον ὑποσκάπτουσι βόθρον καὶ ἀμφοτέρων ἀκούουσι μακρόθεν καὶ φωνῆς καὶ αὐτῶν. Τὸ δὲ αὐτὸ δρᾶν καὶ τοὺς Γαλατῶν τῶν ἐσπερίων ἤκουσα ληστήας. Αὐτοσχέδιος αὕτη θήρευσις ἀκοῆς. Ὡς ἂν δέ τις ἐν μεγάλῳ στρατοπέδῳ τὰ τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν βουλευματα ἢ τὰ τῶν πολεμίων ἀπόρρητα ἐθελήσῃ μαθεῖν, [Τέχνη προγνωστικὴ τῶν μελλόντων] φρέαρ ὀρύξας βαθύ, ὃν βούλεται καθιέτω, ἐπικαλύψας τὸ στόμιον ἱματίῳ τυχόντι· οὐδὲν τὸν ἐγκαθήμενον λήσεται, ἀλλὰ σοὶ τὰ εἰρημένα ἢ τὰ ἠχήσαντα ὡς μαντευόμενος διηγήσεται. Πιστεύετω μοι τῷ λόγῳ πᾶς, ὃ μὲν μακρὰν θηρώμενος ἀκοὴν συγκαθεσθεῖς, ὃ δὲ νυκτὸς ἀλαμποῦς τῶν τι κρυπτομένων ἰδεῖν ἐπὶ γῆς, ἄνευ πυρὸς εἰκότως. Ὁ γὰρ ὑψηλότερος ἀῆρ ἠχοῦς ἐστὶ μεστός, καὶ ἡ γῆ ἀπλή τὴν ὄψιν ἐκπλήττει τῇ παχύτητι τῷ τε θορύβῳ τὴν ἀκοὴν ἀμβλύνει. 1.17 Ἀγρυπνητικὸν Κατακοιμίζουσι μὲν οἱ ποιηταὶ τὸν Δία ὑπὸ Ἥρας καὶ Ὑπνου καταστρατηγούμενον ἵνα ἢ ἀναπνεύσωσιν Ἑλληνες ἢ Ἡρακλῆς κακωθῆ· ἰστᾶσιν δὲ καὶ ποταμοὺς πολλάκις. Ἀλλὰ γὰρ καὶ αὐτοὶ κατελήφαμεν πῶς ἡσυχάζει νύκτωρ ὁ ῥοῦς, ἵν' εἴπῃ τις τὸ ὕδωρ εὐρεῖν κοιμώμενον. Καὶ ἀνέ<μων> δὲ πρᾶντερα τῆς νυκτὸς ἐστὶ τὰ πνεύματα· ὕπνω ἄρα τάχα καὶ ταῦτα πρᾶνεται. Ἡρώας γὰρ περιττὸν λέγειν ἐπιπτήσῃ Ὑπνου ἐαλωκότας. Πάντων κραίνει, ἀνθρώπων, ὀρνέων, φυτῶν, κυμάτων, ἀνέμων, θεῶν, πανδαμάτωρ καὶ λυσιμελῆς καὶ ψυχὰς ἀπὸ τῶν σωματῶν κατασχολῶν. Ἀδελφὸς δὲ αὐτοῦ θάνατος καὶ συνεργὸς κάματος· ἀντιπροπινόντων ἑαυτοῖς τὰς τῶν κοιμησομένων κακὰς συμφοράς. Ὁ γοῦν Ἴλιεύς ἡγεμῶν λήψεσθαι τὸν Ἀχαϊκὸν προσεδόκησεν «καμάτῳ ἀδικότα ἠδὲ καὶ ὕπνω», ἀλλ' ἀντέστη μὲν τὸ παρ' ἐκείνῳ ἐπιμελὲς ἴσον. Πόσου δ' ἂν Θραῖκες ἐτιμήσαντο τὴν Ῥήσου ἀγρυπνίαν βασιλέως εὐγενοῦς πόνῳ καὶ ὕπνω προδεδομένου; Οὐδεὶς αὐτοῦ τὴν πανοπλίαν κατεπλάγη τὴν καλήν· οὐ τοὺς ἵππους ἔδεισε τοὺς ταχεῖς. Πόσων δ' ἀνέτρεψεν ἐλπίδα κατορθωμάτων καὶ ὕπνος ὥρας μιᾶς; Καταβέβηκεν ἐντεῦθεν τὸ στρατήγημα ἐς τὰ νεώτερα· οἶνον καταλιμπάνουσι πολὺν ἐν στρατοπέδῳ πολεμίοις ἐπομένοις δόξῃ φυγῆς, ἵνα εἰ καὶ μὴ καμῶν τις ἀλλὰ κοιμηθῆ καὶ πίων· καὶ ἀναιροῦσιν, ἐπελθόντες ἄλλοι ἄλλοσε νύκτωρ, ἀνισταμένους καθεύδοντας. Καὶ πανικὰ δὲ πολλάκις ἐν στρατοπέδοις ὕπνω γίνεται φοβηθέντι. Τὴν ἀνθρώπων ἐλεοῦμεν τύχην· παραμυθησώμεθα τὰς ἐξ ὕπνων ἀκαίρων ἐπηρείας δαιμονίῳ πάθει. Σιληνὸν εὗρεν καθεύδοντα καὶ ἔδησεν βασιλεὺς ὁ Φρυξ· καὶ σάτυρον δὲ ἄλλος εὐτυχῆς ἡγεμῶν. Οὐκ ἀπαξιῶ δὲ ἐμαυτὸν τῆς πρὸς ἐκείνους ἰσοτιμίας. Περιγείους ἐκείνοι δαίμονας καὶ ταπεινοὺς εἶλον κεκοιμημένους· ἐγὼ λαβεῖν τὸν ἐκείνους δήσαντα ζητῶ· Ὑπνον γενέσθαι θέλω τῆς ἐμῆς ἐμπειρίας ἤττονα, ἵνα παρ' ἐμοὶ μόνῳ ἄναξ καὶ πανδαμάτωρ οὗτος οἰκῆ. Συναγρυπνεῖτω μοι καὶ βουλευόμενος βασιλεὺς καὶ στρατιώτης φρουρῶν καὶ ἀριστεὺς ὁ καμῶν. Ἀντιτάττομαί σοι Ὑπνε· ὡς σὺ κατὰ πάντων, οὕτως καγὼ κατὰ σοῦ στρατηγήσω. Ζῶον ἔστι πτηνὸν ὑμενόπτερον, ἐν ζοφεροῖς χωρίοις διαιτώμενον, <οὐ μόνου> τῶν ὠοτοκούντων πτηνῶν τὰ ἔγγονα γάλακτι τρέφονται. Ταύτης ἐσκελετευμένη μὲν ἡ κεφαλὴ καὶ ἐρραφεῖσα σκυτίδι ποιεῖ τὸν περιεψάμενον ἄγρυπνον ἔστ' ἂν φορῆ. Πτέρυγα δὲ τις ὅλην ζωσῆς αὐτῆς ἐξελὼν ἄτε λιστρίῳ ἐς ἄρυσιν ποτοῦ χρήσθω, ὀλιγάκις μὲν ἂν πρὸς ὀλίγον, πολλάκις δὲ καὶ ἀμφοτέραις ἦν μακρὰς χρήζῃ τις ἀγρυπνίας· ἂν δὲ τις ἀπλήστως τούτῳ χρήσῃται τῷ ποτῷ, αὐπνος ἐς τὸ πάμπαν μενεῖ. Εἰ δὲ πῃ καὶ παῖζαί τε θέλοις ἐς ἀγρυπνίαν ἐμβαλῶν, ζωσῆς τὴν κεφαλὴν ἀφελὼν τῷ προσκεφαλαίῳ ἔνθα καθεύδειν αὐτῷ σύνηθες ἔρραψον· ὃ δὲ οὐ κοιμήσεται ὡς ὅλην αὐτὴν περιημμένος· καὶ γὰρ τὸν οὕτως αὐτὴν περικείμενον διὰ παντὸς αὐπνον τηρεῖ. Νυκτὸς εἰ τέκνον ὦ Ὑπνε· νυκτὸς ὄρνις σε νικᾷ· εἰ καὶ

πτερόεις τυγχάνεις, προλαμβάνω σε κάγω ἄλλω πτερῶ. Οὕτως οἱ Πασιθέας πρὸς Ὑπνον γάμοι. Ἄγρυπνοῦσι μὲν ὁ Ἔρωσ· ἐγγύη δὲ ὑπὸ Ἡρατούτου ἢ κλοπὴ τοῦ πτεροῦ. Τί δὲ θαῦμα εἰ καὶ τοῦτο παρὰ Χαρί των ἔλαβεν ἢ Ἡρα. Καὶ γὰρ παρὰ τῆς Ἀφροδίτης τοὺς κεστοὺς ἐδανείσατο. Εἰ μὲν οὖν ἐπέγνων ἐκ συμβόλων τὸ ζῶον (οὐ γὰρ ἀσαφῶς ἢ δυσλήπτως ἔκκεται), τάχα ἐπαινοῖο· εἰ δ' οὖν, ἐπὶ τέλει κείμενον εὐρήσεις ἐν πενταγώνῳ θ', πρὸς σημείοις μέσων ἑναρμονίου τρόπου τοῦ Λυδίου [πρὸς τοῖς τελευταίοις δ' ἐστίν], πῖ καὶ σίγμα ἀπεστραμμένον. 1.18 Πρὸς ἐλεφάντων μάχην Μέγα ὄφελος ἐνόμιζον ἐς τὰς μάχας τοὺς ἐλέφαντας οἱ παλαιοί, ἵππους ἀήθεις τῷ θεάματι πρῶτω καὶ ἄνδρας ἐκπλήξαι, αὐτοὺς τε πυργώσαντες φόβον εἶναι, ὡσανεὶ πρὸ τῆς φάλαγγος τείχους βαδίζοντος. Κλαγγὴ τ' ὄξεια καὶ ἀφόρητος ἢ ἐμβολή. Αὐτάρκη μὲν γὰρ καὶ ἄλλως τὰ κέρατα ἐς παντὸς ἀνατροπὴν ὄχλου, τοῖς δὲ καὶ ἐφήρμοζον ἀναλόγους πρὸς τὸ μέγεθος αἰχμᾶς, τὰ τε πλεῖστα πλατέσι παρέφραττον θώραξιν, ἐδίδοσαν δὲ καὶ ἀκόντια τοῖς θηρίοις τῇ προνομαίᾳ βαλεῖν. Φάλαγξ ἦν φορητὴ, παντοία πολέμου πλεονεκτοῦντος εἰκῶν· ὑπερδεξίων μὲν ἀνδρῶν ἄνωθε πολλῶν ἀφέσεις βελῶν, τὰ δ' ἐν ποσὶν ἀκαταμάχητα· καὶ πρόσω γε φυγαὶ πολέμια· οὐκ ἐξ ἰσοτιμίας ἢ μάχης πρὸς τὸν ἐλέφαντα τειχομαχῆσαι ἔδει. Ἀνατραπέντες δὲ οἱ ὄχλοι, αἰεὶ ῥαγέντος τοῦ συνασπισμοῦ, εὐκολον παρεῖχον εἰς ὄλεθρον τὴν λελυμένην τοῖς ἐναντίοις τάξιν, ὡσπερ ἂν εἰ ῥαγείσης νεῶς χαλκοστόμου τριήρους ἐμβολῆ ὀλιγίστη τὸ πᾶν τραχυνθεὶς ὁ κλύδων διέλυσε. Τίς ὑποστήσεται κρημνοῦ ῥαγέντος φορᾶν; Μάχιμος ἐλέφας ὄρους ἐστὶν εἰκῶν· ἀνατρέπει [εἰκῶν], καταβάλλει, ῥήγνυσι, διαφθείρει, οὐχ ὑπερηφανεῖ δὲ οὐδὲ τὸν κείμενον, θηρίων τρόπον εὐγενῶν· σπασάμενος δὲ τῇ προνομαίᾳ καὶ [τὸν] ἵππον καὶ ἄνδρα καὶ ἄρμα καὶ κατενεγκῶν βία καὶ περιτρέψας ἄχρι τῶν αὐτοῦ ποδῶν σύρει· καὶ τοῖς γόνασιν ἐπερυσάμενος, συντρίβει μὲν καὶ ἄλλως τοῦ οἰκείου ἄχθους ἠσθημένος, τότε δὲ καὶ βαρύτερος τῇ τῶν πύργων ἐπιθήκη, ὥστ' οὐχ ὑφ' ἐνός τις ἐλέφαντος θλίβεται, ἀλλὰ πολλῇ βαρύτητος συμβολῆ φθείρεται. Πῶς ἀμύνηται τις θηρίον δύσμαχον πολλοῖς τε τοῖς ἐκ φύσεως πλεονεκτήμασι καὶ ταῖς τῶν ἀνθρώπων τέχναις καθωπλισμένον; Ἀνατρέπει τὸν ἐστηκότα, τὸν φεύγοντα καταλαμβάνει, τὸν πεσόντα συντρίβει, τὸν ἱπέα ἐκφοβεῖ, τοὺς ἄρματηλάτας πυργόθεν βάλλει. Πρῶτον μὲν οὖν κούφους ἀκοντιστάς τε καὶ τοξότας ἀνθιστάνειν χρή <καί> μηκέτι κατ' αὐτοὺς ἱππικὸν τάττειν, ὡς μὴ συνταράττεσθαι τὸ στράτευμα τῷ τῶν ἵππων ἐκ τῆς ἀηθείας <φόβω>· φοβερὸν δὲ τοὺς σαλπικτάς ἐμφοᾶν, ὡς τοῦ θηρίου ῥοίζω τὴν τοῦ ὀργάνου κλαγγὴν ἀνθισταμένην ἀμβλύνειν τὴν ἀπειλήν. Οἱ πελτασταὶ μὲν οὖν ἐπὶ τὸν ἐλέφαντα στοχαζέσθωσαν, οὐκ ἀστοχίτῳ χρώμενοι τῷ σκοπῷ, οἱ τοξόται δὲ οἰστοὺς πυρφόρους ἐπὶ τοὺς πύργους βαλλέτωσαν. Ἐμπαγὲν γὰρ τὸ τυχὸν βέλος ἐς τὸν τοῦ παντὸς ὄλεθρον ἀρκεῖ· τῆς γὰρ φλογὸς αἰσθόμενον τὸ θηρίον καὶ τὸν κίνδυνον τοῦ πυρὸς φοβηθέν, τὰς ἐπικειμένας ἐπάλξεις ἀποσειεται, κἂν ἀπεικάσαι τις πίπτοντα πύργον πόλει πεπορθημένη. Ἄν δὲ αὐτὸς ἐς τὰ γυμνὰ τρωθῆ, δέδοικε μὲν ἤδη τοὺς πολεμίους, ἐς δὲ τοὺς φίλους τραπεῖς χαλεπώτερον μαίνεται. Οἷα γὰρ φλόξ ὄρειος ἢ χειμάρρους κατάντης, [ἢ] ὀργιζόμενος οὕτως μάλιστα κτείνει, τιτρώσκει, ἀναιρεῖ, καταβάλλει, πατεῖ, καὶ αὐτοὺς μισεῖ τοὺς νεκρούς, σωρεύει πτώματα καὶ φράττει τὰς τῶν φευγόντων ὁδοὺς, ὡσπερ ἀμυνόμενος τοὺς φίλους ὅτι ταῦτα δι' ἐκείνους πέπονθεν. Ἐγὼ μέντοι κρεῖττον ἡγοῦμαι τὴν ἀρχὴν τῷ ἐλέφαντι μὴ ἐνστήναι, μηδὲ ὁμόσε χωρῆσαι τῷ πολυπλασιασθέντι κινδύνῳ, προλαβεῖν δὲ αὐτοῦ τὰς ἀπειλάς, τὰς ἐμβολὰς, τὰς μάχας, τὰ πεσήματα· πολλοὺς γὰρ ἀναλώσει κυκλωθεὶς καὶ πεσών. Τρίβολοι χαλκεύονται σιδηροῖ, ὄξεις, ἐδραῖοι, παχεῖς. Οὗτοι, κατὰ τὴν πορείαν τῶν θηρίων, ὑπὸ τῶν πλαττομένων ἀναχωρεῖν ῥιπτοῦνται [ἰσταῖσιν ἔνδον] πυκνοί, καὶ πατηθέντες τὸν ἐλέφαντα ἰσταῖσιν, ἐνδύντες ταῖς τῶν ποδῶν βύρσαις· ὧ γὰρ τᾶλλα στείβει βάρει, τούτῳ αὐτὸς ἀλίσκεται ὄλω πατῶν

ἑαυτῷ. Διπλοῦν δὲ ἐκ τούτου πλεονέκτημα· ἢ γὰρ ἀλγήσας ἀναιρεῖ τοὺς ἑαυτοῦ παραμυθούμενος ἀνίατον ἀλγηδόνα, <ἢ> ἴστασθαι μὴ δυνηθεῖς, πασσυδι πίπτει. Πάντα μὲν οὖν σεμνὰ τὰ ἐκ πολέμων λάφυρα, σεμνότερα <δὲ> πάντων ἑλέφας φέρει· οὐκ ἄσπις οὕτως στρατηγοῦ τιμία, οὐ θώραξ ἀριστεύως πεφονευμένου, ὡς ἑλέφας ζῶν αἰχμάλωτος ἢ τὰ τοῦ ἑλέφαντος ἀκροθίνια βασιλεῖ νενικηκότι. 1.19 Γεωργίας παράδοξα Οὐδὲ μὴν ἔνταυθοῖ παραλειφθήσεται τὰ γεωργικὰ ἴσα καὶ πανταχοῦ· ἕξει γάρ τινα καὶ τοῖς πολεμοῦσι χρήσιμα. Μακάριον μὲν γῆν πάμφορον ἐπ' εἰρήνης γεωργεῖν, καρπὸν ποικίλον διαφόρων δεχόμενον ὠρῶν, δρέπεσθαι, θερίζειν, τρυγᾶν, λαμβάνοντα διαψιλῆ πλοῦτον ἐκ χώρας μιᾶς, μὴ δεόμενον ἀγαθῶν ξένων, μηδὲ περιμένοντα περαίας ἐλπίδας. Νυνὶ δὲ πάντα <αἱ χώραι οὐ φέρουσι πᾶσαι>· αἱ μὲν, ὑπερβολῇ κρύους, μόνα τρέφουσαι λήϊα, ψαμμώδεις ἄλλαι ἄμπελον ἢ ἐλαίαν τρυγῶσαι· τὰ δὲ πολὺ ἠπλωμένα πεδία σπάνιον τὸν οἶνον κέκτηται καὶ φέρει, τὰ δὲ κἂν φαῦλον μόνον. Ἀμφοτέρων οὖν πορισώμεθα μηχανήν· εὐρεῖν οὐκ ὄντος, καὶ τοῦ φαύλου τὴν ἐς τὸ κρεῖττον μεταβολήν. Δεκαπλάσιον ἔστω μεθ' ὕδατος οἴνου μέτρον· εἴθ' ἐψέσθω πολλῷ πυρί, ἔστ' ἂν τὸ δέκατον τοῦ κράματος ἀπαναλωθῇ· ζημία τοῦ ὕδατος γίγνεται, κέρδος δὲ τοῦ οἴνου γεγενημένου κρεῖττονος τὴν ἀρετὴν ἢς ἢ φλόξ μήτηρ. Τοῦτο δρῶντες οἱ παλαιοὶ ἐφήμισαν ὅτι τὸν Διόνυσον τὸ πῦρ ἐμαιώσατο. Ὅσοι δὲ ἀμπέλους οὐκ ἔχουσιν, οὐδὲ τὸν ἀπὸ τῶνδε τῶν φυτῶν εὐτυχῆσασιν καρπὸν, ἐμιμήσαντο οἶνον ἐτέρων ἢ σπερμάτων ἢ ἀκροδρύων σκευασία ἢ ριζῶν συνθέσει, τὴν καθαροῦ ὕδατος πόσιν παραιτούμενοι. Πίνουσι γοῦν ζῦθον Αἰγύπτιοι, κάμον Παῖονες, Κελτοὶ κερβησίαν, σίκερα Βαβυλώνιοι. Διόνυσος γὰρ αὐτοὺς κατέλιπεν ὠργισμένος καὶ οὐδὲν ἐκείνοις ἀμπελοργίας ἐδωρήσατο, μόνοις τὰ ἐπινίκια γεωργοῖς Ἑλλησι τηρῶν [ἀλαζῶν ὁ λόγος]. Διόνυσον μιμησώμεθα, προπίωμεν ἀνθρώποις τὴν δίχα βότρυος φιλοτησίαν· ἐτέρους οἴνου δημιουργοὺς οἶδα καρπούς. [Οἴνου σκευασία]. Ἦδε οὖν οἴνου σκευασία· ἰσχάδων μνᾶ α', θαλάσσης καθαρᾶς χόες γ', δεσμίδια γλυκυρίζου β'. Κόψας τὰς ρίζας καὶ βαλὼν εἰς κεράμιον ἐκ τοῦ σύκου εἴτ' αὐθις ἐν μέρει τῆς ρίζης διεῖρας ἕως τρίς, καὶ τότε ἐπίχει τὴν θάλασσαν [ὑπὸ δὲ τὸ ἀγγεῖον ἵπομάραθρον ἔστω ὡς δεσμίδια δύο] καὶ ἕα βρέχεσθαι ἡμέρας ε' καὶ ἀπόχει διὰ ἡθμοῦ [καὶ ἔστω γλυκύς]· εἶτα ὕδωρ γλυκὺ τὸ αὐτὸ μέτρον δὸς καὶ ἕασον ἡμέρας ε' βρέχεσθαι καὶ τοῦτο διηθήσας μίξον τῷ προτέρῳ· εἶτα πωμάσας ἀπόθου ἐν σκιᾷ καὶ ἔσται οἶνος καλός. Εἰ δὲ ἐγγέας ὕδωρ ἑάσαις ἐπὶ τούτοις ἡμέρας ζ' βρέχεσθαι ἀποσειρώσας τε ἐμβάλλοις τὰ ἀπὸ τῶν κεραμίων στέμφυλα καὶ πωμάσας ἕως ἡμέρας δέκα [Ὄξους σκευασία], ποιήσεις ὄξος [ποιεῖ δὲ χειμῶνος]. Καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ ὄξους οὐκ ἀμελητέον. Ὄξος πολλαπλασιοῦται εἰ, τεῦτλον ἀναζέσας, εἰς τὸν χοῦν τοῦ ὕδατος ἐπιβάλλοις γλυκυρίζου Κρητικοῦ δραχμᾶς δ' καὶ ζέσας προσεμβάλλοις Ἑλληνικοῦ νίτρου δραχμῆν α'· ταύτη μίγνυται τῇ σκευασίᾳ ὄξους μέτρῳ α' ὕδατος τὸ διπλάσιον. Πᾶν δὲ ὄξος ἐπιτείνεται προσμισομένων τῷ μετρητῇ πεπερίδος δραχμῶν ε' ἀρκεύθου δ' ἐπίσης. Τὰ μὲν οὖν περὶ μόνην διαφθορὰν οἴνου ἐλπίς βραδεῖα καὶ οὐκ εὐχῆς γεωργοῦ, καὶ ἀναγκαζόμενον εἰς τάχος τὸ ὄξος οἶδα παντοδαποῖς ἐπιτηδεύμασι, τραπέντος ἤδη καὶ μεταβληθέντος ἐπὶ τὸ χειρὸν. Οἱ μὲν γὰρ κεκαυμένας ἐμβάλλουσι κριθᾶς, οἱ δὲ κέραμον πεπυρωμένον, καὶ ἄλλοι σίδηρον. Ἐμβάλλεται δὲ πολλάκις καὶ μέλι. Ἐγὼ δὲ ὄξος αὐτοφυῆς ἐργάσομαι καὶ γλυκὺ, χρήσιν καὶ ἡδονὴν φέρον, δίχα τῆς οἴνου ζημίας. Ἀρκεῖ γὰρ ἐκθλιβέν τὸ γίγαρτον· τοῖς στεμφύλοις ἅμα ἀποβρέχεται εἰς ὕδωρ, ὡς γλεύκους ποιότητα τὸ ὕδωρ λαβεῖν· εἶτα εἰς λέβητα βληθὲν ὑποκαίεται καὶ ἔψεται μέχρι τῆς ἡμισείας καὶ ψυχρὸν δὲ εἰς ἕτερον σκεῦος μεταγγίζεται. Μεταβάλλει μὲν οὖν ὡς ὕδατι μεμιγμένον, γλυκὺ δὲ μένει ὡς γλεῦκος καθηψημένον. Γένοιτο δ' ἂν καὶ δίχα σταφυλῆς ὄξος· στροβίλους περυσινούς τοὺς τελείους ὑγρᾶ πίση πίσσῶσιν καὶ περὶκαυσον μέχρι κατακαυθῆ ἢ πίσσα· εἶτα μελίτῶσιν αὐτοὺς πτερῶ πάντας. Ἔστω δὲ ὕδωρ ἐν ἀγγεῖῳ μεγάλῳ, οἱ δὲ

στρόβιλοι ὡς καθ' ἕκαστον χοῦν ὕδατος δέκα· τούτους βαλὼν εἰς τὸ ὑγρόν, ζέσον ὅσον χλιαῖναι· τὸ δὲ ἀγγεῖον ἐνδεὲς ἔστω κοτύλων ἡ περιφιμώσας πάνυ, ἑάσεις ἐν ἡλίῳ τρισὶν ἡμέραις· εἴτ' ἀνακαλύψας, ἀφαίρει τοῦ ὄξους ὅποσον θέλεις καὶ ἐπίβαλλε τὸ ἴσον ὕδατος· οὕτως ἐπὶ πολὺν χρόνον ἕξεις ὄξος ἀνέκλειπτον. [Ἐλαίου σκευασία]. Σπουδαστέον δὴ καὶ τοῦλαιον. Τὸ μὲν Ἰβηρικὸν ὡδί πως· ἀγρίας ἐλαίας φύλλων δράκα καὶ τήλεως ξηρᾶς δραχμᾶς δ' μίαν τε ἀψινθίου καὶ τρυγὸς ὀπτῆς ἦν «φέκλαν» καλοῦσιν Ῥωμαῖοι δραχμᾶς β'· πάντα κόψας καὶ μάζαν χειροπληθῆ ποιήσας, εἴτ' ἐνδήσας εἰς ράκος, καθὲς εἰς τὸ κεράμιον καὶ μετ' ἑννέα ἡμέρας εἰς χρῆσιν ἀπαντλεῖ. Καὶ Ἰστρικὸν δ' ἂν σχοίης, ἀμυγδάλων πικρῶν φύλλα χλωρὰ κόψας καὶ μάζαν ποιήσας καὶ εἰς τὸ σκεῦος ἐμβαλὼν ἀνακινήσας τε καὶ ἑάσας καταστήναι. Σχίνινον δὲ οὕτως σκευάζεται· ὠρίμος ὁ τῆς σχίνου καρπὸς εἰς ὄλμον βληθεὶς, ὑπέρῳ ξυλίνῳ κόπτεται· εἴτα κατεράται εἰς ἀγγεῖα, ζεστῷ ὕδατι ἐπὶ πλεῖστον βραχεὶς καὶ ἀναληφθεὶς κυρτίσιν ἐξιποῦται. Ἔνιοι δὲ κόψαντες καὶ ὕδατι φυράσαντες ἐν κριβάνοις ἀποτίθενται ἕστ' ἂν ζεσθῆ, οὕτως τε ἐξιποῦσιν. Τὸ δὲ δὴ τερμίνθινον ὁμοίως τῷ σχίνινῳ σκευάζεται. Ἄλλοι δὲ κόψαντες ἐμβάλλουσιν εἰς χύτρας ἐχούσας ὀλίγον ὑπερέχον ὕδωρ, εἴθ' ἐψοῦσιν καὶ τὸ ἐπιπλέον ἐλαιῶδες ἐκλέγουσιν (ἔλαιον χρηστὸν ἀποβαίνει εἰς τὸν πυθμένα τοῦ κεραμίου, καθέντος ἀνήθου χλωροῦ καὶ ἀλός). Ἐλαιον δὲ μέλαν καὶ ῥυπαρὸν ὡδε λαμπρυνεῖς· λίτρου λίτραν μίαν ὀπτῆσας, κόψας, σήσας, βάλε εἰς τὸ κεράμιον. Ἐὰν δὲ καὶ θέλης οἶον ὀμφάκινον αὐτὸ ποιῆσαι, φλοιὸν ἐλαίας ἀγρίας καὶ φύλλα κόψας, ποιεῖ μάζαν καὶ σταθμῷ λίτραν βάλε εἰς κεράμιον. Ἐὰν δὲ ὁ πρῶτον εἶπον τὸ Ἰβηρικὸν ὃ δὴ «Σπάνον» ὀνομάζομεν ἐθελήσης ποιῆσαι, εἰς Σιδητικὸν ἔλαιον πάνυ διαυγὲς ἀγριελαίας φύλλα συγκόψας βάλε ὀθόνη συμμέτρῳ ἀποδήσας καὶ ἀποκρεμάσας ἕα βρέχεσθαι ὅσας θέλεις ἡμέρας· καὶ οὕτως τὴν Ἰβηρικὴν ποιότητα προσκτήσεται. Ἰάσαίον δ' ἂν θολερὸν ἔλαιον ἐγγέας εἰς πλατύστομον ἀγγεῖον καὶ ἐν σταθερῷ ἡλίῳ ἀποθέμενος, ἄλῳν τε ἐπιπάσσω τῶν φρυκτῶν αὐτάρκως, ἐπὶ τὸ ἀναθερμαίνεσθαι· ὀπόταν δὲ καταστή, μέταιρε εἰς ἀγγεῖα. Τὸ δὲ δυσῶδες οὕτως· ἐλαίας χλωρᾶς συγκόψας δίχα τῶν πυρήνων ὅσον ἡμιχοίνικα ἔμβαλε εἰς τὸν μετρητὴν ἀποθέμενος δ' ἐν ἡλίῳ καὶ πυρώσας ἱκανῶς, εἴτ' ἐξελὼν τὸ ἐμβληθέν, μετέρασον εἰς ἀγγεῖα πλείονα. Κάκ στήρος δὲ μωσχείου γένοιτο ἂν ἔλαιον καὶ ἄνοσμον ἔλαιον· κολυμβάδων ζωμοῦ χοᾶς <...> ἔμβαλε εἰς χαλκεῖον καὶ τοῦ στήρος ἐν θαλλίδι [σπυρίδι] μνᾶς ἰ'· ἐχέτω δὲ βάρος πρὸς τὸ μὴ ἐπιπολάζειν, ἐγκείμενον λίθον, καὶ ὑπόκαιε μαλακῷ πυρί· τὸ δὲ ἀναζέον ἀφαιρῶν, ὑπὸ χεῖρα εἰς κεράμιον ἐλαιηρὸν νεοκένωτον βάλε· ἐκτακέντος δὲ τοῦ στήρος τὸ ὑπόλοιπον ἡθμῷ διυλίσας ἐπέμβαλε τῷ ἀγγεῖῳ, καὶ αὐτὸ διαλαβὼν ἕασον ἐφ' ἡμέρας κ'· εἴτα τότε χρῶ. Ἀλλὰ καὶ γάρως ἐξ ἄλμης ἀκράτου μέρους ἐνὸς καὶ δύο οἴνου τοῦ γλυκέος. Ἀπὸ Λυδίας ὁ σπουδαῖος γίνεται· ὁ δὲ «σόκκιος» ὀνομαζόμενος ὃν μᾶλλον ἀπάντων γάρων ἐπαινοῦσι. Τῶν καλουμένων «ἀβδωμίων» ξέστας δέκα καὶ στάγματος Λιβυκοῦ Λιβύης τῆς εὐδαίμονος (ὃ δὴ «φρίτον» οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι) τοσοῦτον ὑσσώπου τε Κρητικοῦ δέσμη καὶ μῆλον τὸ Ῥωμαϊκὸν («ὄρβικλάτον» δὲ καλούμενον) ἅμα μέλιτος κοτύλαις ἐκκαίδεκα κερνῶν, ἔψει <σὺν> συκίνῳ κλάδῳ ἐφ' ἡμέρας τρεῖς ἢ δ' ὥραις τρισὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν μαλακῷ πυρί, κάκεῖνος ἀποβήσεται. 1. Ἐπισφράγισμα περὶ βέλους Ληγέτω δὴ καὶ τότε <τὸ> σύγγραμμα εἷς τι ἀρχαῖον καὶ φιλομαθὲς διήγημα τοῖς ἡγησαμένοις ἀκόλουθον, τόξου τὸ διήγημα καὶ βέλους. Δύναται βέλος ἐν διὰ πάσης ἐνεχθὲν μιᾶς νυκτὸς καὶ ἡμέρας μέχρι σταδίων δισμυρίων <καὶ πεντακισχιλίων> κατελθεῖν, εἰ γένοιτο συνεχῆς ἢ φορά. Περὶ δὲ τῆς τοῦ βέλους πτήσεως γένοιτ' ἂν τοιάδε· ἄνδρες ἐστάντων κατὰ σκοποῦ πλέθρον μεμετρημένου σύμμετροί τινες οὐ πλείους ἢ δέκα· ἐχόντων δὲ τόξα ἕτοιμα καὶ ἐπὶ τῇ νευρᾷ κείσθω βέλος, ὥσθ' ἅμα τὸν πρῶτον τοῦ σκοποῦ τυχεῖν καὶ δευτέρον εὐθὺς μετ' ἐκεῖνον

βαλεῖν καὶ τρίτον ἐφεξῆς καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοίως, τοῦ δευτέρου αἰεὶ τοσοῦτον ἀναπαύοντος τὴν βολὴν ὅσον ἐπὶ τὸν σκοπὸν φθάσαι τὸ τοῦ πρώτου βέλος. Εἶδον ἐγὼ πειρῶντάς τινας καὶ τὴν ἱστορίαν ἐκ πείρας ἔχω. Συνήκται δὲ ὁ τῶν σταδίων ἀριθμὸς ὧδέ πως· ἕξ πλέθρα στάδιον ἰσχύει, ἔν δὲ καθ' ἕκαστον πλέθρον ἡνέχθη βέλος, ἀριθμουμένων δὲ εἰς ὥραν μίαν τῶν βελῶν, ἑξακισχιλίων οὐ πλείω κατὰ τὴν ὥραν ἐπέμφθη βέλη· (νόμιζε δὴ καὶ λογίζου τὸν ἀριθμὸν τῶν βελῶν εἰς ἑνὸς βέλους φοράν, τῷ διαστήματι, μὴ τῷ πλήθει τῶν πεμφθέντων τὴν ἐξέτασιν διδούς). Οὐκοῦν ἔν βέλος (ἔν γὰρ ἔστω τὰ πλείω τῆ ρύμη τοῦ διαστήματος μετρούμενα) ἑξακισχίλια πλέθρα διήλθεν ἀπὸ τῆς ὥρας ἀρχομένης εἰς τελευτῶσαν, ἅπερ σταδίους ποιεῖ χιλίους. Διαστήματα δὲ δῆπου τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας, εἰς εἴκοσι καὶ τέσσαρας ὥρας ἀνακυκλουμένης, δισμυρίους καὶ τετρακισχιλίους εἶναι τίθει. Χίλιοι ἐπὶ τούτοις προστιθέσθωσαν, τῆ σχολῇ τῆς καθ' ἕκαστον παρασκευῆς δοθέντες, ὡς μὴ ἀνάριθμος μὴδ' ἡ τῆς μελλήσεως ἀρχὴ γένοιτο. Ἔτι γε μὴν ἡμέρας μὲν καὶ νυκτὸς ἐν ταῖς ὥραις ἀνισότης ἔστιν αἰεὶ, καὶ πολλή γε. Ἦν οὖν τις τηρήσας ὥραν ἰσημερινήν, κατ' αὐτὴν ποιήσεται τὴν πείραν τῆς βολῆς, αὐτῷ συμβήσεται δισμυρίους <καὶ πεντακισχιλίους> γενέσθαι σταδίου. Ἐχρήσατο τῆ πείρα ταύτη καὶ Σύρμος ὁ Σκύθης καὶ Βαρδησάνης ὁ Πάρθος, τάχα δὲ που καὶ πλείονες. Εἶδον καὶ αὐτὸς, ἐν Ἀβγάρου τοῦ βασιλέως, Μάννου τοῦ παιδὸς αὐτοῦ πολλακίς πειράσαντος, ἐμοῦ ὑφηγησαμένου. Τοξότης οὕτω δεινὸς ἦν ὥστε, θήρας ποτε ἡμῖν οὔσης ἀμφὶ μεσημβρίαν (ἐτύγχανον δὲ καὶ αὐτὸς παριππεύων οὐ κυνηγέτης τις ὢν, ἀλλὰ τῆς θήρας θεατής), ἐκπηδᾷ μὲν ἕκ τινος λόχμης ἄρκτος ὑλαία, φοβερὰ προσελθεῖν, δεινὴ τις ἰδεῖν, ἀδύνατος τάχα καὶ βαλεῖν· ἐπτοημένων δὲ πάντων <καὶ ζητούντων> τῆς φυγῆς τὰς ὁδοὺς, ὁ Μάννος παρακελευσάμενος ἡμῖν θαρρεῖν, πάντα τὸν φόβον διέλυσεν δύο βέλη βαλὼν· τοὺς γὰρ ὀφθαλμοὺς κατατοξεύσας τῆς ἄρκτου, εὐχείρωτον ἐποίησεν αὐτήν, μὴδὲ βλέπουσαν τοὺς κυνηγέτας. Ἦν δὲ ἄρα σοφὸς τοξότης Βαρδησάνης εἶπερ τις ἕτερος, οἶδά τ' ἄνθρωπον τοξεύσαντα οἷα ζωγράφον· ὁ δὲ τρόπος τοιόσδε· ἄνδρα κατάντικρῶ ποτε ἔστησεν, νεανίαν καλὸν καὶ εὐρωστον ὄν καὶ γραφεὺς ἂν ἐξέκαμε μιμούμενος· προῦβάλλετο δὲ τὴν ἀσπίδα ὁ νεανίας, τοῦτο γὰρ προσέταξεν ὁ Βαρδησάνης ἐνδεικνύμενος τὴν τέχνην ἡμῖν θεαταῖς. Ὁ δὲ, οἷα ζωγράφος ἀγαθός, τὸν κατέχοντα μετέθηκεν ἐπὶ τὴν ἀσπίδα· πρώτην μὲν δὴ τὴν κεφαλὴν ἔγραψεν ὀρθοῖς βέλεσι κύκλον κεφαλῆς μιμούμενος, εἶτα τῶν ὀφθαλμῶν τὰς βολὰς, χειλέων ἀρμονίας, ῥυθμὸν γενεῶν, καὶ ὁ λοιπὸς ἄνθρωπος ἠκολούθει τῆ τάξει τοῦ σώματος. Ὁ δ' ἐσεμνύνετο τοξικῇ γραφικῇ συλλαβῶν, καὶ γράφων τοξεύμασι καὶ τοξεύων γραφάς. Ἐθαυμάζομεν δ' ὀρῶντες ὡς οὐ πολεμικὸν ἐπιτήδευμα τὸ τόξευμα ἦν, ἀλλ' ἦν τι καὶ τερπνόν, καὶ κίνδυνος ἡδονή. Ὁ δὲ καταθέμενος τὴν ἀσπίδα εἶδεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ οἰκείου ὄπλου γεγραμμένον καὶ ἔχαιρεν γενόμενος στρατιωτικὸν ζωγράφημα· τοῦτο μὲν οὖν ἔχω θαυμάσας. Σύρμον δὲ τί ἂν λέγοιμι; Σοφὸς καὶ ὁ Σύρμος τοξότης, οὐ ζωγραφήσας βέλεσιν ὡσπερ Βαρδησάνης, μηχανησάμενος δὲ πολέμιον βέλει ποιῆσαι βέλος. Καινὸν τὸ θέαμα, ἀλλ' οὐκ ἄπιστον. Εἶδον ἐγὼ βέλος ὑπὸ βέλος. Καινὸν τὸ θέαμα, ἀλλ' οὐκ ἄπιστον. Εἶδον ἐγὼ βέλος καὶ βέλος εὐτρεπιζόμενος ἔτοιμος <ἦν> βαλεῖν· ἀνθιστήκει δὲ αὐτῷ τις ἀποθεν ἄλλος ἀντιτοξότης· διάφορος δὲ ὁ τῆς τοξείας ἀγών· ὁ μὲν γὰρ βέλει ὠπλισμένῳ ἠγωνίζετο, ὁ δὲ γυμνῷ. Καὶ τοίνυν ὁ σκοπὸς ἦν ἑκατέρῳ βέλει βέλος συμβάλλειν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀπῆντα μόνον ὡσπερ στρατιώτης γυμνὸς ὠπλισμένῳ πολεμῶ, καὶ τολμηρὸν ἦν, <τὸ δὲ> ἄτε μὴ γεγυμνωμένον ἐπήγγυτο τῷ ἀπαντήσαντι καὶ εἶλκεν ἐξηρητημένον ὡσπερ πολέμιον αἰχμάλωτον· τὸ δὲ γεγυμνωμένον εἰλημμένον οὐ βέλος τὸ λοιπόν, ἀλλὰ βέλους λάφυρον ἦν. Ἰουλίου Ἀφρικανοῦ Κεστός ζ'. 1.αππενδ Ἄλλως βάψαι <ὡς> ἔβενον διὰ βάθους Βδέλλας ζέσας εἰς ὄξος δριμύ χάλα τὰ ξύλα καὶ ἔσται διὰ βάθους <βαπτὰ>, καὶ μετὰ ταῦτα

ἄλειφε ἐλαίῳ ἐν ᾧ ὁμοίως βδέλλαι ἀπεζέσθησαν. <Πίναξ> '1 Πῶς δι' οἴνου κατεργάσαιτ' ἄν τις τοὺς πεπωκότας πρὸς <τὸ> τρεῖς ἡμέρας κοιμᾶσθαι. -'2 Περὶ ἀγρῶν ἀφανισμοῦ. -'3 Περὶ δένδρων ἀφανισμοῦ. -'4 Περὶ τοῦ τοὺς ἵππους ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου ἀμετακινήτους ποιεῖν. -'5 Χρίσμα βελῶν. -'6 Περὶ τῶν στρατιωτῶν ὑγείας. -'7 Πρὸς τὸ μὴ δηλητηρίῳ ἀλίσκεσθαι. -'8 Πρὸς <τὸ> πληγὴν τινα ἄνευ ῥαφῆς κολλῆσαι. -'9 Πρὸς αἶμα δυσκατασχέτως ῥέον. -'10 Πρὸς <τὸ τοὺς> ἵππους μὴ νοσεῖν. -'11 Αὐτόματον πῦρ ἄψαι. -'12 Ἀκοῆς θήρα. 2.1 Πῶς δι' οἴνου κατεργάσαιτ' ἄν τις τοὺς πεπωκότας πρὸς τὸ τρεῖς ἡμέρας κοιμᾶσθαι Ζηλωτὸς ὁ τοιοῦτου μὴ λειπόμενος φαρμάκου· εἰ γὰρ εὐπορήσει οἶνον ἐκ τούτου σκευάζειν, κοιμῶνται μὲν οἱ τούτῳ χρησάμενοι τῷ ποτῷ, ὡς καὶ καταληφθῆναι τοὺς πεπωκότας ὑπὸ τῶν πολεμίων κοιμωμένους μέχρι τριῶν ἡμερῶν· ἀναστήσονται δὲ εἰ ὄξος χρίσοιτό τις αὐτῶν τοὺς μυκτῆρας. Ἡ δὲ τούτου σκευασία ἐστὶν αὕτη· ὀπίου Θηβαϊκοῦ ὡς ἐν θέματι μέρη β'· ταῦτα λειώσας μετὰ χυλοῦ ὑοσκυάμου μέρους ἐνὸς ῥύπον τε τὸν ἐξ ὠτὸς ὄνου τοῦ δεξιοῦ λειώσας, ἔμβαλε τῷ οἴνῳ. 2.2 Περὶ ἀγρῶν ἀφανισμοῦ Ἔσθ' ὅτε, διοδεύων γῆν πολεμίαν, ταύτης τοὺς ἀγροὺς ἀφανίζειν ἐπιχειρήσεις, ἐλλέβορον γεωργῶν· τούτῳ γὰρ καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδῶν χρησάμενος τῷ τρόπῳ εἶλεν Ἄλανούς. Ἀφανίζονται δὲ ἀγροιάλων τε σπειρομένων ἐν αὐτοῖς καὶ ἀρότροις ἐγκαλυπτομένων· ἐπὶ πολὺν χρόνον δύναται τοῦ<το αὐ>τοὺς πάνυ κακῶς διαθεῖναι. 2.3 Περὶ δένδρων ἀφανισμοῦ Ἀφανίζειν ἴσως ἡμῖν δοκεῖ καὶ τῶν ἀγρῶν τὰ δένδρα τὰ κάρπιμα, ὡς μὴ τοὺς πολεμίους πολλάκις τροφῶν <ἀποροῦντας> εὕρισκεν ἀντὶ τροφῆς τοὺς καρπούς. Ξηρανεῖς γοῦν πᾶν δένδρον πλὴν μηλέας, εἰ τὸ τῆς θαλαττίας τρυγόνος κέντρον ἐμπήξεις εἰς τὸ τοῦ δένδρου στέλεχος. Οἱ δὲ Κυϊντίλιοί φασι ὡς τὰ κέλυφα τῶν κυάμων ταῖς ρίζαις ἐμβαλλόμενα ταῦτα ξηραίνει. Ἐμοὶ δὲ μᾶλλον ἀπάντων ἃ φι<λο>κάλως πέφυκεν ἀρέσεις λέγων ἐκκόπτεσθαι ταῦτα· τούτων γὰρ οὕτως πραχθέντων, ἐν τοῖς κοπεῖσιν οὐ πολέμιος κρύπτεται, οὐκ ὄρνεον εἰς θήραν τούτων ὑπερκαθέζεται· ὅπερ ἐστὶ τέλειος ἀφανισμός. 2.4 Περὶ τοῦ τοὺς ἵππους ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου ἀμετακινήτους ποιεῖν Φιλοπονῶν περὶ τὴν τοῦ παρόντος συγγράμματος ἔκθεσιν, ἀνέγνω ἐν τοῖς Νεπτουνιανοῦ «Φυσικοῖς» ὅτι λύκου ἀστράγαλος δεξιοῦ ποδὸς τοῦ ἐμπροσθίου ῥίφεις πρὸ τετραόρου ἴστησι τὸ ἄρμα. Εἴπερ οὖν τέσσαρας ἴστησι, πόσω μᾶλλον ὅτ' ἐν παρατάξει καθ' ἓνα δώσομεν ὀλίγοις σφενδονήταις; Τούτους ῥιψάντων αὐτῶν εἰς τὴν τῶν πολεμίων ἵππον, οὐ μόνον ὁ εἰς ἀστράγαλος ἵππον ἓνα κακοποιήσει, ἀλλ' ὅσους <ἄν> συμβῆ δι' αὐτοῦ παριπάζειν. 2.5 Χρίσμα βελῶν Χρίουσι Σκύθαι βέλη τὸ καλούμενον «τοξικόν» πρὸς ταχεῖαν ἀναίρεσιν τῶν τιτρωσκομένων. Ζητοῦντι δέ μοι τοῦτο ἀνήρ τις ἀξίόχρεος δέδωκε τὸ ὑποτεταγμένον φάρμακον, τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν ἀποτελοῦν· ἔστι δὲ τοῦτο· τιθύμαλλον τὴν χαρακίτην ἥτις ἄνεισιν εἰς κλάδους καυλώδεις, ταύτην λαβῶν, βάλε εἰς ἄγγος νεουργῆς ὀστράκινον καὶ καῦσον μετ' ὕδατος μέχρις οὗ πᾶσαν ἑαυτῆς τὴν πιμελὴν τῷ θερμῷ ἐναφήσει ὕδατι· εἶτα τὰ ἐμβληθέντα τῆς βοτάνης ξύλα ἀναγαγῶν, ἔτερα χλωρὰ ἔμβαλε τῷ αὐτῷ ὕδατι· πάλιν ἀνάγαγε καί, βαλῶν ἄλλα, καῦσον μέχρις οὗ τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ τούτων ὁποῦ γένηται μελιτώδες. Ἐγὼ δὲ εἰ πεποίηται ἀσφαλῶς οὐ θαρρῶ. Φασὶ δὲ τινες τῶν ἀρχαίων ὅτι καὶ τοῦ ἔχεως ἰὸς καὶ ἀσπίδος σαλαμάνδρας τε εἰς τοῦτο ἀπαράβατος. 2.6 Περὶ τῆς τῶν στρατιωτῶν ὑγείας Ὅτι μὲν ἐν στρατεύματι καλὸν ἰατρός, τοῦτο ἀναμφίβολον· ἵνα δὲ μὴ νοσῇ στρατιώτης ἡλίῳ καὶ καμάτῳ βαλλόμενος, πρὸς τοῦτο δεῖ τὰς τροφὰς αὐτῶν διελεῖν, ὡς μὴ ἅπαξ ἢ δεῦτερον, ἀλλὰ κατὰ βραχὺ πολλάκις τῆς ἡμέρας ἐσθίειν καὶ μάλιστα μὴ παρόντος ἀγῶνος· ἔστιν γὰρ τοῦτο σωτήριον καὶ πρὸς πέψιν ἐπιτήδειον. Ἀναγκαῖον δὲ πήγανον καὶ μαλάχην ἀγρίαν ἀφεψήσαντες καὶ κεράσαντες οἴνῳ παρατραπέντι ἐν μέσαις ταῖς τροφαῖς λαμβάνειν, ὡσαύτως γάλακτος καὶ ὕδατος μίξαντες καὶ ἐπιχέαντες ὀλίγον οἴνου παρατραπέντος πρὶν φαγεῖν λαμβάνειν· καὶ

τοῦτο δεῖ γίνεσθαι ἀπ' ἀρχῆς ἕως μέχρι τέλους τοῦ φθινοπώρου. Καὶ πάλιν οἶνος ἀψιθίτης εἰς ταῦτο πέποται, οὐ μόνον πρὸ τροφῆς, ἀλλὰ καὶ μετὰ τροφήν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τροφῇ. Ἐὰν δὲ ἀψιθίτην μὴ ἔχωμεν, ἀψίνθιον δῶμεν μετὰ θερμοῦ ὕδατος. Τὸ δὲ αὐτὸ ποιεῖ καὶ ὁ σκιλλίτης οἶνος. Παρασκευάζουσι δὲ καὶ τὸ σκιλλιτικὸν ὄξος, καὶ εἰ μὲν τοῦ οἴνου τις λαμβάνει τοῦ σκιλλιτικοῦ, πρὶν φαγεῖν, εἰ δὲ τοῦ ὄξους, μετὰ δεῖπνον. Καὶ ὁ ἔλειος δὲ οἶνος, τουτέστιν ὁ ἐν τοῖς ἔλεσι γινόμενος, σφόδρα ἐστὶν ὑγιεινός. Καὶ ὁ κριβανίτης ἄρτος ἰσχνῶς πεπλασμένος καὶ ἐν ἡλίῳ ξηρανθεὶς χρησιμώτατος πρὸς ὑγείαν. Εἰ δὲ καὶ τὸ παρακείμενον ὕδωρ εἴη νοσερόν, [εἴην ὀσπρόν], ἐψήσθω ἕως ἂν τὸ δέκατον αὐτοῦ ἀναλωθῇ, εἴτα διαψυχέσθω· καὶ οὕτως ἀβλαβές ἔσται. 2.7 Πρὸς τὸ μὴ δηλητηρίῳ ἀλίσκεσθαι ἵνα δὲ μηδὲν πρὸς δηλητηρίου πάσχωμεν (δυσοῖν γὰρ ὄντων ἀκῶν <τοῦ ἰᾶσθαι καὶ> τοῦ ποιεῖν τὸ μὴ πάσχειν ἀναγκαῖον), νῆστις πάσης ἐπιβολῆς γενόμενος, εἰ λαμβάνοι τις κ' μὲν φύλλα πηγανίου, ἰσχάδας δὲ δύο καὶ καρύων τῶν ἰσχάδων ἴσον, ἀνάλωτος γένοιτο ἂν παντὶ φαρμάκῳ· προσέστω δὲ τούτοις καὶ χόνδρος ἀλός. Πολλοὶ μὲν οὖν τῇ πείρᾳ μαρτυροῦσιν· οἱ δὲ ἀκριβέστερον συναγαγόντες, ἐδίπλα σίασαν τὸ ἄλας καὶ τὸ πήγανον, ἔθεσαν δὲ πεπέριδος κοκκία κ'. Τὸ δὲ τελειότερον, ὅπερ ἄπρακτα ποιεῖ πάντα φάρμακα καὶ ὃ εὐχερὲς ἐν στρατοπέδῳ βαστάζεσθαι, τοῦτο· ἰσχάδων λιπαρῶν καρύων τε ὁμοίως τῶν λαμπροτάτων καὶ πηγάνου ξηροῦ, πρὸς δὲ καὶ πεπεύρων ἀρκευθίδων, ἔτι τε Λημνίας σφραγίδος ἴσα κόπτειν ἐν ὄλμῳ καὶ ποιεῖν σφαιρία καρύου Ποντικοῦ μέγεθος καὶ λαμβάνειν ἐκάστης ἡμέρας ἓν. 2.8 Πρὸς <τὸ> πληγὴν τινα ἄνευ ῥαφῆς κολλῆσαι Ἐπειπερ ἐν πολέμῳ πολλάκις τινὲς τιτρωσκόμενοι, τῆς ἐκ σιδήρου διαιρέσεως μεγάλης οὔσης, ῥαφαῖς τὸ μᾶλλον δαμάζονται, πρὸς τοῦτο φυσικὸν ἐφεύρομεν βοήθημα, τὸ ἄνευ ῥαφῆς κολλῆσαι δυνάμενον· ἔστι δὲ τοῦτο· βολβὸν ὃν ἐσθίομεν λειώσας ἐπιτίθει, καὶ παρακολλήσει. 2.9 Πρὸς αἷμα δυσκατασχέτως ῥέον Λαβῶν ἀνθρώπειον αἷμα εἴτε ἀπὸ φλεβοτόμου εἴτε ἐξ ἄλλου του οἴου δήποτε <ἂν> τύχη τρόπου καὶ βαλῶν εἰς ἄγγος πλατύστομον, ξήραινεν ἐν ἡλίῳ καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ εὐρήσεις ἐπιπολάζον ὕδατῶδες· τοῦτο χρή ἐκβάλλειν ξηρόν τε ποιεῖν τὸ λοιπὸν, κάπὶ τῆς χρείας κατάπλασον <καὶ> ἐπίδησον· σταθῆσεται γάρ, εἰ κἂν δυσκατάσχετον ᾖ. 2.10 Πρὸς <τὸ τοῦς> ἵππους μὴ νοσεῖν Οὐ μὴ νοσήσουσιν <οἱ> ἵπποι, εἴ τις ἐξ ἐλάφου κέρως λαβῶν ὀλίγον καὶ ποιήσας αὐτὸ ὡς κόσμον τῷ τραχήλῳ περιάψει. 2.11 Αὐτόματον πῦρ ἄψαι Αὐτόματον πῦρ ἄψαι καὶ τῷδε τῷ συντάγματι· σκευάζεται γοῦν οὕτως· θείου ἀπύρου, ἀλός ὀρυκτοῦ, κονίας, κεραυνίου λίθου, πυρίτου ἴσα λειοῦνται ἐν θυίᾳ μελαίνῃ, μεσουρανοῦντος ἡλίου· μίγνυται τε συκαμίνου μελαίνης ὁποῦ καὶ ἀσφάλτου Ζακυνθίας ὑγρᾶς καὶ αὐτορύτου ἐκάστου ἴσον, ὡς λιγνυῶδες γενέσθαι· εἴτα προσβάλλεται ἀσφάλτω τιτάνου παντελῶς ὀλίγον· ἐπιμελῶς δὲ δεῖ τρίβειν, μεσουρανοῦντος ἡλίου, καὶ φυλάσσειν τὸ πρόσωπον· αἰφνίδιον γὰρ ἀναφθήσεται. Ἀφθεῖσαν δὲ χρή πωμάσαι χαλκῷ τινὶ ἀγγεῖῳ, πρὸς τὸ ἔτοιμον οὕτως ἔχειν εἰς πυξίδα καὶ μηκέτι δεικνύναι τῷ ἡλίῳ· ἀλλ' ἐν ἐσπέρᾳ, ἐὰν βούλη πολεμίων ὄπλα ἐμπρῆσαι, ταῦτα καταχρίσεις ἢ ἕτερόν τι, λεληθότως δέ· ἡλίου γὰρ φαινομένου, πάντα καυθήσεται. 2.12 Ἀκοῆς θήρα Ἀνέγνων <τι> τοῖς μὲν πολλοῖς ἄπιστον, ἐμοὶ δὲ ἀμφιβαλλόμενον, διὰ δὲ τὸ παράδοξον καὶ τοῦτο ἀνήγαγον· φασὶν τινες Μαυρουσίους [ἔθνος δὲ ἐστὶ τοῦτο] ἐπερειαμένους τὸν αὐχένα ξύλῳ, ἀκώλυτον εἰς ἀκοὴν ἐπαφεῖναι τὸ οὖς, ὀλίγον τε ὑποσκάψαντας βόθρον καὶ κατακειμένους. Τὸ δὲ αὐτὸ δρᾶν καὶ τοὺς Γαλατῶν τῶν ἐσπερίων ἀκούεται ληστὰς. Αὐτοσχέδιος αὕτη θήρα ἀκοῆς. Ὡς ἂν δέ τις ἐν μεγάλῳ στρατοπέδῳ ἦτοι τὰ τῶν ἑαυτοῦ στρατιωτῶν βουλευμάτα [καὶ] ἢ τὰ τῶν πολεμίων βουλευμάτα θελήσῃ μαθεῖν, φρέαρ ὀρύξας βαθύ, οἶον βούλεται καθίετω, ἐπικαλύψας τὸ στόμιον ἱματίῳ τῷ τυχόντι· οὐδὲ ἐν τὸν ἐγκαθήμενον λήσεται, ἀλλὰ σοὶ τὰ εἰρημμένα ἢ τὰ ἠχήσαντα ὡς μαντευόμενος διηγήσεται. 3.1 Περὶ

ἐλεφαντιῶντος ἵππου· Ἀφρικανοῦ Τὸ τοῦ χερσαίου ἐχίνου ἦπαρ ἐν ἡλίῳ ξηρανθὲν ἰᾶται τοὺς ἐλεφαντιῶντας ἵππους. 3.2 Ἀφρικανοῦ· ὀφθαλμικόν ἢ χελιδὼν φέρει πόας τινὸς χυλόν, ἐξ οὗ εἰ ἀποστάζει εἰς γῆν, ἐκ τῆς σταγόνης ἐτέρα πόα φύεται ἢ τῆς ἀποβαλοῦσης ἐστὶν ἐπώνυμος. Ἄνεισι δὲ κἂν ἀποπατήσωσιν εἰς γῆν μετασχόντες αὐτῆς οἱ νεοττοί. Θαυμαστὸν δὲ τοῦτο καὶ ὄξυ πρὸς ἀμβλυωπίαν φάρμακον, λεπτύνει τε κατ' ὀλίγον καὶ τὰ ἐκ τραυμάτων λευκώματα καὶ ἀποκαθίστησι τὸν ὀφθαλμὸν εἰς τὸ τοῦ ἀπαθοῦς σχῆμα. Ἡ δὲ ἀπ' αὐτῆς γενομένη ἀπονωτέρα, καὶ κατορθοῦσα δὲ ἦττον· τοὺς μέντοι γλαυκωπίας ἀποσοβεῖ τριβομένη· καὶ αὐτῆς ἢ κόνις μεθ' ὕδατος ὥσπερ ἢ πρόσθεν πᾶν ἔδρασεν. Εἴ τις γὰρ εὐτύχησε τὴν πρώτην ἐλεῖν, ἀνέωξεν ἂν καὶ τυφλοὺς ὀφθαλμούς. Λίθοι δὲ εὐρισκόμενοι δύο ἐν ταῖς γαστράσι τῶν νεοττῶν ἀνασχισθέντων ὄξει καλάμῳ, ἐν θατέρῳ γὰρ εὐρίσκονται, λευκὸς καὶ μέλας, τυθείσης περιστερᾶς λευκῆς καὶ ἐπικληθείσης αὐτῆς Ἀφροδίτης, ἐμβάλλονται ὄρω χρυσῷ καὶ πᾶσαν ἀπείργουσιν ὀφθαλμίαν. Τοὺς μέντοι νεοττοὺς ἔαρινους ἀνατεμῶν λίθοις ἐντεύξει τῇ γαστρί, ὧν ὁ μὲν ποικίλος ὁ δὲ καθαρὸς. Πρὶν οὖν γῆς ψαῦσαι κατάδησον δὲρ ματι νεβροῦ ἢ μόσχου πρὸς τὴν μεγάλην νόσον καὶ τάχα μὲν ἰάση, πάντως δὲ μειώσεις τὴν ἐπιληψίαν. Ἀνατέμνειν δὲ δεῖ εἰς τοῦτο τοῦ μηνὸς ἀρχομένου καὶ ἰόντος ἐπιδεχόμενον. Καὶ χολὴν δὲ πέρδικος ἀμβλυωπίας ἴασιν εἶναι καὶ ὑποχύσεως φασι μέλιτι Ἀττικῷ συγκραθεῖσαν· ὃ καὶ φανερὸν πολλοῖς. Καὶ τὰ ὄμματα τοῦ γυπὸς ἐνδεθέντα ὀθόνῃ καθαρᾷ προσφερομένη τε ὀφθαλμοῖς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀμβλυωπεῖν οὐκ ἔῃ, οὐ μὴν οὐδὲ ὑπόχυσιν ἴστασθαι. Κυνεῖω δὲ δέρματι ὀφθαλμὸς αὐτοῦ περιαφθεῖς ὀφθαλμῶν οὐκ ἔῃ. Ἡ δὲ χολὴ αὐτοῦ μετὰ χυλοῦ πρασίῳ καὶ μέλιτος Ἀττικοῦ καταχριομένη πᾶσαν ἀμαύρωσιν καὶ ἀχλὺν ὀμμάτων περιαιρεῖ καὶ τὰς ἀρχομένας ὑποχύσεις οὐκ ἔῃ συστήναι. Ὄφθαλμοι δὲ βατράχου ζῶντος ἀφαιρεθέντες καὶ περιαφθέντες ἐν λινῷ ῥάκει ἀριστερῷ βραχίονι ἢ τῷ τραχήλῳ φορούμενοι ἀπαθεῖς τοὺς ὀφθαλμούς φυλάττουσιν· κἂν ἀλγοῦντι δὲ περιάψης, λύσεις τὸ πάθος. Τὸν δὲ βάτραχον ἀπολύειν χρή ὅθεν ἐλήφθη. Καὶ ἡ χολὴ δὲ αὐτοῦ πρὸς ὄξυωπίαν καὶ ὑπόχυσιν ἐναλείφεται. Οὐδὲν δὲ μεῖζον τοῦδε πρὸς ὄξυωπίαν· ρίζαν κισσοῦ οἷα κολλύρια ποιήσας βάλε εἰς πυξίδα χαλκοῦ ἐρυθροῦ ἅμα παιδίου οὖρῳ νηπίου, καὶ περιδήσας ἀσφαλῶς κατάχωσον εἰς ἵππειαν κόπρον ἐπὶ μ' ἡμέρας. Εἶτα ἐλκόμενος ἀπότριβε ἐπὶ ἀκόνῃ καὶ ποιεῖ ὡς κολλύρια σὺν τῷ ἐνόντι ὑγρῷ, καὶ θαυμάσεις τὴν ἐνέργειαν, παύσεις δὲ καὶ ἀρχομένας ὑποχύσεις. 3.3 Ἀφρικανοῦ· περὶ γενέσεως ἵππων Ἄν μὲν οὖν ἄρρεν τεχθῆναι θέλης, πρὸς τὴν ἀνατολὴν τοὺς ἵππους τρέπε, ἵνα μιγνύμενοι βλέπωσι τὸν ἥλιον· αἱ δυσμαὶ γὰρ τίκτουσι τὰ θήλεα, ὡς Μαυρούσιος ὁ ἵπποφορβὸς διηγῆσατο. Καὶ γάρ, ὡς ὁ πάντων λόγος, τοὺς ἄρρενας ἵππους τῷ Ἡλίῳ ζεύγνυσθαι καὶ τούτοις ἄγεσθαι τὴν φλόγα πεπίστευται, τὰς δὲ θηλείας τὴν Νύκτα ἄγειν φασί. Καὶ δικαίως μὲν ἄρρενοποιὸς μὲν ὁ Ἥλιος, ὁμωνύμου δὲ φύσεως ἢ Σελήνη τυγχάνει μήτηρ. 3.4 Τοῦ αὐτοῦ· ἀναληπτικὰ δυνάμεωσ Μυρίς ἐστὶ βοτάνη τῷ κωνεῖω τὰ πάντα παραπλησία πλὴν τοῦ ἄνθους, ὃ δὲ καὶ αὐτὸ ὅμοιον μὲν ἐστὶ, μικρότερον δὲ πολλῶ. Ῥίζαν δὲ ἔχει ὡς παρεμφέρουσαν ἐπιμήκη, εὐώδη σφόδρα καὶ ἡδίστην ἐν τῷ τρώγειν. Εὐρίσκεται δὲ ἐν τοῖς ἐργασίμοις χωρίοις. Ταύτην ὀλόκληρον ἐπιμελῶς τρίψας εἰς καθαρὰν πτισάνην εὐ μάλα ἐψημένην ἐμβάλλειν χρή καὶ συνεψεῖν ἐπιμελῶς κινουντας. Ἐπειτα οἴνου εὐωδεστάτου τοσοῦτον ἐπιβάλλειν, ὡς μὴ λίαν ἐξυγράναι τὴν πτισάνην, καὶ νῆστιν ἐγχυματίζειν. Τούτου ἄμεινον βοήθημα πρὸς τοῦτο οὐκ ἂν τις εὔροι· εἰ δὲ ἀπορεῖ τῆς ρίζης, πτισάνη συνεψήσας ὑεῖους μυελούς καὶ μάλιστα νωτιαίους οἴνω τε ὁμοίως ἐπιβαλὼν, δευτερεῦον ἔξει βοήθημα πρὸς τὸ προκείμενον. 3.5 Ἀφρικανοῦ· πρὸς <τὸ> πολλὰ καὶ ἀπόνως ἀφροδισιάζειν Σκίγκου τὰ κρέα ἐν οἴνω κεκραμένῳ δεῖ τὸ ζῶον ἐγχυματίζειν. 3.6 Εὐτόκιον γενναιότατον πάνυ Πολύγονόν ἐστὶ πόα πολλῇ πανταχοῦ ὅπερ λέγεται καὶ «δρῶσα»· ἥτις ἐνδεθεῖσα

χορίω κυνός ἐσμυρνισμένω καὶ ὡς χρῆ κεκαθαρμένω καὶ περιαφθεῖσα αἰτία κυήσεως γίνεται. Ἴνα δὲ ὁ θέλει συλλάβῃ τὸ ζῶον, εἴτε ἄρρεν εἴτε θῆλυ, λινόζωστις καὶ περιστερεῶν βοτάναι ἄρρενες εἶναι δοκοῦσι καὶ θήλειαι, ἄρρενες μὲν αἱ ὄρθιαι, αἱ ἠπλωμένοι δὲ τούναντιον. Ταύτας σὺν τοῖς προτέροις φορεῖν ποιεῖ, ἂν μὲν βούλῃ ἄρρεν τεκεῖν, ἄρρενα, ἂν δὲ θῆλυ, θήλειαν. 3.7 Τοῦ αὐτοῦ· εἰς ἀφθονίαν γάλακτος λίθος ὁ γαλακτίτης τοῦ ζώου περιαιπτόμενος τοῖς μαστοῖς πολὺ τι χρῆμα τοῦ γάλακτος κατασπᾶ. Ἴνα δὲ καὶ πλείονος εὐπορήσῃ γάλακτος, αὐτὸν τὸν γαλακτίτην λίθον λελειωμένον ἐγχυμάτιζε μετὰ οἴνου καὶ ὕδατος. 3.8 Τοῦ αὐτοῦ· πρὸς τὸ μὴ ἐκτιτρώσκειν ἔμβρυον τὴν ἐχενήϊδα τὸν ἰχθὺν λαμβάνοντες ναῦται ταριχεύουσιν εἰς τε τὸ μὴ ἐξαμβλίσκειν καὶ εἰς σύλληψιν ὡς ἐρρωμενεστέρω φαρμάκω χρώμενοι. Ἐξ ἧς λειουμένης τὸ ζῶον ἐγχυματιζόμενον τὸ ἐν τῇ γαστρὶ σῶον διατηρεῖ. Εἰ δὲ καὶ ζῶσαν προσενέγκοι τις τῇ νηδυί τῆς ἰπάδος, ὅτε ταύτη ὁ ἵππος συνέρχεται, καὶ τότε καὶ εἰς τὸ λοιπὸν συλλήψεται καὶ οὐδέποτε πείσεται τὸν προειρημένον ὄλισθον. 3.9 Ἀφρικανοῦ· πρὸς ὠταλγίαν ὼτα δὲ βούλομαι τρόπῳ ὠφελῆσαι διπλῶ· ἵνα καὶ ἀλγοῦντα παύσῃται καὶ παυσάμενα μηκέτι ἀλγῇ. Ὅταν γὰρ δύσοιστον καὶ ἀπόφορον τὸ περὶ οὗς γένηται πάθος ὡς ἐλκῶν γινομένων πῦά τε δυσώδη καὶ σκώληκας ἐκθρέψαι, δυσανασχέτου τῆς περὶ αὐτὰ γινομένης ὀδύνης, περδίκιος βοτάνη, εὐτελής μὲν καὶ φυομένη πανταχοῦ, ὡσπερ τῆς φύσεως τῷ εὐπόρῳ φιλοτιμουμένης, συγκόπτεται ἰσχυρῶς, ὡς πολὺν αὐτῆς τὸν χυλὸν γενέσθαι. Εἶτα μέλιτος Ἀττικοῦ ὀλίγον λαμβάνεται καὶ ὄξους δριμέος οὐ πολὺ καὶ ὑλῶν θαλαττίων βραχύ. Ταῦτα μιγέντα καὶ χλιανθέντα τῷ πονοῦντι γίνεται σωτηρία. 3.10 Ἀφρικανοῦ· πρὸς ὀζαίνας καὶ πολύποδας [περὶ βηχός] Ἀλικακάβου τὴν ρίζαν ἴσα βουτύρῳ μίξας χρῶ. 3.11 Ἀφρικανοῦ· περὶ δυσουρίας Ἐὰν ἵππου τὰ οὖρα ἐπισχεθῇ, παρθένος λύσσασα ἦν φορεῖ ζώνην, τυψάτω αὐτὸν κατὰ τοῦ προσώπου τῇ ζώνῃ, καὶ παραχρήμα ἐξουρήσει ἀθρόως καὶ ἡ ὀδύνη παύσεται. 3.12 Ἀφρικανοῦ· πρὸς ὑδρωπικόν Στέαρ κορώνειον σὺν οἴνῳ ᾗ οὐ κ' ἐγχυμάτιζε θερμῶ, ἢ χερσαίου ἐχίνου καυθέντος τὴν σποδιὰν οἴνῳ ἐγχυμάτιζε. 3.13 Ἀφρικανοῦ· περὶ χροιάς ἵππων τῶν ἵππων διάφοροι μὲν, ὡς ἀρεταί, καὶ χροαί· εὐτύχημα δὲ καὶ χροά καὶ σεμνὸν τῷ ζῶῳ ἢ εὐθῆς δορά. Αἱ μὲν οὖν αὐτῶν αὐτοφυεῖς, τὰς δὲ τεχνῶνται τινες μεταβάλλοντες ἐπὶ τὸ κρεῖττον. Καὶ αἱ μὲν αὐτῶν μεταποιοῦνται φαρμάκοις, αἱ δὲ ποικίλλονται καύσεσιν. Ἴππος οὖν ἐκ πυρροῦ μέλας γένοιτ' ἂν σκίλλη μετ' ὄξους καὶ κισσήρεως λελειωμένης καταπλασθεῖς, λευκὸς δ' ἂν ἀποβαίῃ ζεστῷ τῷ φαρμάκῳ. Πυρρὸς δὲ ἐκ λευκοῦ γένοιτ' ἂν τιτάνου καὶ λιθαργύρου λείων ἐν ὕδατι ἐφθεισῶν εἰς τε γλοιοῦ πάχος γενομένων, εἰ ἐφ' ὥρας καταπλασθεῖη δύο. Εἰ δὲ πλείοσιν ὥραις ἐπιμεῖναι τὰ τῆς χρίσεως, ἐκ λευκοῦ μέλας ἂν ἀποβαίῃ. Δίχα δὲ χρωμάτων τὴν τρίχα εἰς ὄψιν ἐτέραν ἐπὶ τῷ ζῶῳ χαλκεύει τὸ πῦρ καὶ τὴν τοῦ ἵππου ποικιλίαν ψεύδεται. Λευκόψαρος ἵππος [ἴθνομα δὲ χρώματι τοῦτο] καταγράφεται τὸν τρόπον τοῦτον· καυστήρ στρογγύλος ἐν μέσῳ κοῖλος εἰς τὴν τοῦ οὐλοῦ στοιχείου περιφέρειαν εἰλούμενος πυρωθεὶς καταδεδεμένῳ τῷ ἵππῳ ἐπιτίθεται κατὰ θέσιν καὶ ἄρσιν. Ὁ μὲν οὖν κύκλος ἕξωθεν μέλας, τὸ δὲ ἀρχαῖον μόνον ἐξ αὐτοῦ σῶμα πάρδαλιν ψεύδεται, ἐπὶ τε πόδας καὶ ἐπ' αὐχένα συντεθείς. Ἴδοις δ' ἂν αὐτοῦ καὶ τὸ πρόσωπον οἷα θηρίου. Καλὸν δ' ἵππῳ τοῦτο ἐπιγράφειν θυμικῶ, ἵνα τὸ τάχος ὅμοιον ἔχη τῇ δορᾷ. 3.14 Ἀφρικανοῦ· βάμμα τριχῶν αἰωνίως φυλαττόμενον Σφέκλης, ἀκακίας μελαίνης, στυπτηρίας στρογγύλης, πολυτρίχου, ἀνά ᾗ οὐ κ' κηκίδος στατ. β' κερατ. ἰ κάρυα χλωρὰ ἰ, μυρσίνης μελαίνης ἀφ' αἵματος ᾗ ἰ α#161', λαδάνου ᾗ οὐ κ' οἴνου παλαιοῦ μέλανος ᾗ ἰ ε'. Ἐψει πάντα μετὰ οἴνου ἕως ἀποτριτωθῇ, καὶ προσμήξας ἔμβαπτε τὰς τρίχας νυχθήμερα γ' καὶ θαυμάσεις. 3.15 Ἀφρικανοῦ Τοῦ θαλαττίου ἐχίνου τὸ σῶμα σώματι ψωριῶντι ἐπιχρισθὲν ὑγιὲς ἐργάζεται. 3.16 Ἀφρικανοῦ Κυνὸς ἐγκέφαλος κάταγμα πωροῖ ἡμέρας ἰδ' εἰς ὀθόνιον ἐγχιρίομενος καὶ ἐπιτιθέμενος, ἄνωθεν ἐρέας ἐπειλουμένης. 3.17 Ἀφρικανοῦ· περὶ

συκῶν καὶ μυρμηκιῶν καὶ ἀκροχορδόνων Μυρμηκίαι εἰσὶν σωμαίων ἐκφύσεις
 τραχέσιν ἤλοις προσεικυῖαι· γίνονται δὲ πολλοῖς πολλαχοῦ. «Μυρμηκίας» δὲ
 καλοῦσιν τὸ πάθος, ἃ πολλοὶ δεισιδαίμονες καὶ σημεῖά τινος αὐτοῖς συμβησομένου
 τίθενται. Ὡν ἡ ἀπαλλαγὴ ποικίλη καὶ πᾶσι πεπειραμένη. Οἱ μὲν γὰρ ἐπιφυλάξαντες
 οὐρήσαντα <κύνα> κατὰ γῆς τὸν πηλὸν ἀναφυράσαντες ἐπέθηκαν τῷ τόπῳ καὶ τὸ
 αἴτιον τῷ πηλῷ συναπέκλεισαν· ἄλλοι δ' ἐλατήριον τρίψαντες καὶ ἐπιτιθέντες οὕτω
 περιεγένοντο· ἢ κιχορίου ἄνθος, ὅπερ κυρίως «ἠλιοτρόπιον» καλεῖται, πρὸ ἀνατολῆς
 ἡλίου ἀφελόντες <...> τρίς περιέγραφε τὸν τόπον καὶ ἡ μυρμηκία παύσεται. 3.18
 Ἀφρικανοῦ Γῆρας ὄφρα φοίνιξιν ἐγκρύψας εἴ τι τῶν ζώων ψωμίσεις, καθαριεῖς
 αὐτοῦ τὰς ἀκροχορδόνας. 3.19 Ἀφρικανοῦ Τοῦς σκώληκας κλύσμασιν ἀφαρμάκτοις
 ἐκβαλεῖν ὕδωρ ἐμοὶ καθαρὸν ἀρκεῖ ληφθὲν τὸν τρόπον τοῦτον· ἀντίχειρι καὶ τῷ
 ἰατρικῷ δακτύλῳ χειρὸς εὐωνύμου ἀρυσάμενος ἐπεστραμμένως «ἀθολώτου νόματι
 πηγῆς» τὸν νοσοῦντα τοῦς σκώληκας τόπον τρίς ῥᾶνον. Οἱ δὲ ἐξελεύσονται πάντες
 ἐφέποντες ἀλλήλοις, καταλειπομένου ἔνδον οὐδενός. 3. Ἀφρικανοῦ Ὅτι ὄνος
 ἀπάντων τῶν ζώων οὔτε φθειρας οὔτε κρότωνα φέρει. 3.21 Ἀφρικανοῦ· περὶ
 λυσοδοήκτων καὶ ὑδροφόβων καὶ λοιπῶν δηγμάτων ἐρπετῶν Ὁ παρῶν
 ἐγχυματισμὸς διὰ δ' ἔχει τὴν σύστασιν· γεντιανῆς, σμύρνης, ἀριστολοχείας
 στρογγύλης καὶ δαφνίδων. Ταῦτα ἐξ ἴσου κόπτε καὶ σῆθε ἀναλαμβάνων μέλιτι ὠμῷ.
 Ἡ δόσις κυάμου Αἰγυπτιακοῦ τὸ μέγεθος. Δίδου δὲ ὄφιοδήκτοις ἐν ὕδατι,
 σκορπιοπλήκτοις ἐν οἴνῳ πρωτεῖω διάτριτον. 3.22 Τοῦ αὐτοῦ Ἀσπίδων δὲ δῆγματι
 θεραπεία· κόρεις πλεῖστοι λαμβανόμενοι ἀσπιδοδήκτοις ἄκος εἶναι μέγιστον
 πιστεύονται, ἢ χελώνης οὔρον πινόμενον καὶ ἐπὶ τὸ δῆγμα ἐπισταζόμενον καθ' αὐτό
 τε καὶ μετὰ πολλῶν κόρων. Ὁ δὲ ἰατρὸς Φόβιος τοῖς ὑπὸ ἀσπίδων δηχθεῖσι τὴν
 καλουμένην «αἰμορροΐδα» ἐδίδου τὸν ὄφιν φρύγων καὶ λειῶν καὶ ἐν οἴνῳ ποτίζων,
 καὶ τὸ ἀνάπαλιν τοῦς ὑπὸ αἰμορροΐδος δηχθέντας ὡσαύτως ἀσπίδι χρῆσθαι ἔλεγεν.
 Ἴναρον γὰρ τὸν Λίβυν ἴαμα ἀλλήλων ἔφασκεν αὐτὸ παραδεδωκέναι. 3.23 Ἀντιπαθὲς
 εὐπόριστον· τοῦ αὐτοῦ Πηγάνου φύλλα κ', κάρυα βασιλικά β', ἀλὸς χόνδρον α',
 ἰσχάδας β' νήσει ἵππῳ προδιδούς ἐν ἐγχυματισμῷ ὑπ' οὐδενὸς φαρμάκου ἢ ἄλλου
 τινὸς ἰοβόλου κακωθήσεσθαι ἐργάση. Εἰς δὲ τὸ μὴ δηχθῆναι ὑπὸ σκορπίου εἰς
 κασιτέρινον πέταλον ἐπίγραψον· «ἄββάς», καὶ περιδέσμηι τοῦτο τῷ τραχήλῳ τοῦ
 ζώου. 3.24 Ἀφρικανοῦ· πρὸς δῆγμα παντὸς θηρίου Κάρδαμον λειώσας ἐπίπλασσε
 μετὰ ὀθονίου ἢ τούτου σπέρμα βρέξας καὶ λειώσας ὡσαύτως ἐπιτίθει μετὰ ὀθονίου.
 3.25 Τοῦ αὐτοῦ· πρὸς πληγὴν ἰοβόλων ἐνύδρων ζώων ἀφλέγμαντον Γῆ Λημνία πρὸς
 τὰς τῶν θαλαττίων ἰοβόλων πληγὰς ἀρμόζει μετ' οἴνου διδομένη, καὶ λευκὰς ὀρεινὴ
 ὄξει καταπλασσομένη παραπλησίως ἴαται. 3.26 Τοῦ αὐτοῦ· προφυλακτικὸν εἰς τὸ μὴ
 ἀδικεῖσθαι ὑπὸ τινος ἰοβόλου δῆγματος Ἐλαίου ὠμοτριβοῦς ᾗ β', μυελοῦ
 ἐλαφείου νεοσφαγοῦς ᾗ γ' ο' δ', κηροῦ τὸ ἀρκοῦν τήξας ἀμφοτέρω καὶ διηθήσας, χρῶ
 κατὰ πάντων τῶν ἰοβόλων. 3.27 Τοῦ αὐτοῦ· περὶ σκολοπένδρας Ἡ σκολόπενδρα
 μεῖζον μὲν ἀδικεῖ· σὺ δὲ μέρος τι τῆς ἀντιδότου θηριακῆς ἐπιχρίσας ἴασαι τὸν
 κεκνισμένον τόπον. Ἀσφοδέλου δὲ καρπὸς καὶ τὰ ἄνθη σὺν οἴνῳ πινόμενα
 σκολοπένδρας εἰσὶν ἀντίπαλα, συκῆς τε ὄλυνθοι μετ' οἴνου καὶ ὀρόβου
 καταπλασσομένοι παύουσι τὴν ἀλγηδόνα. 3.28 Τοῦ αὐτοῦ· περὶ ἀραχνίων Τῶν
 ἀραχνίων εἶδη πολλά. Τὰ δὲ ἀπ' αὐτῶν ἀδικῆσαι δυνάμενα δύο, μαινόλης καὶ
 χαλκίς. Τοῖς μὲν οὖν ὑπὸ μαινόλους πληγεῖσιν ὑσώπου ἢ ὀριγάνου ᾗ γ' ο' δ' στατ' δ'
 ἀλὸς τε πεφρυγμένου ἴσον λείου καὶ σὺν μέλιτι ἐπιτίθει· ἢ κύμινον ὅσον τοῖς τρισὶ
 δακτύλοις συνέχειν ἄγνου τε καρπὸν τὸ ἴσον μετ' οἴνου ᾗ γ' ο' γ' ἐγχυμάτιζε. Διδόναι
 δὲ καὶ μάζας καὶ σκόροδα καὶ † λαβῶν ἐπωφελὲς διὰ στόματος † <...>. 3.29 Τοῦ
 αὐτοῦ· πρὸς μελίσσας Πρὸς δὲ τὰ ἔντομα, σφήκας, μελίσσας, ἀνθρήνας, τενθηρόνας,
 βομβυλίους, βέμβικας, δάφνης φύλλα κατάπλασσε ἢ μαλάχης ἢ σισυμβρίου ἢ

κορίου. Ποιεῖ δὲ καὶ βόλβιτον καταχρίομενον ὁπὸς τε συκῆς σὺν συκαμίνου φύλλοις ἢ καλαμίνθη ἢ φακὸς σὺν ἐλαίῳ χριόμενος. Ἐπληκτα δὲ τὰ ζῶα τηρεῖ σικύου ἀγρίου ρίζα ἐλαίῳ συνεψηθεῖσα <...> ὅθεν ἀλείφειν αὐτὰ χρὴ χαλβάνην σὺν ἐλαίῳ. Ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ θυμιώμενον πρὶν ἀνοῖξαι τὰ σμήνη ἀπλήκτους διατηρεῖ, ἢ μελισσόφυλλον ἐλαίῳ τρίψαντα ἀλείφειν, ἢ βόλβιτα θυμιᾶν ἢ ἐλελίσφακον. Πᾶν δὲ ἔντομον ἐλαίῳ ἐπιρρανθὲν ἀναιρεῖται. 3.30 Τοῦ αὐτοῦ· περὶ διψάδος Ἡ διψὰς καὶ αὐτὴ πολυώνυμος ἐστίν· καλεῖται γὰρ «καύσων» καὶ «πρήστης» ἀφ' ὧν διατίθησι, «μελάνουρος» δὲ καὶ «ἀμμοδύτης» ἀπὸ τε τῆς διαίτης καὶ τῆς ἰδέας αὐτῆς, θηρίον ἐχίδνης μικρότερον καὶ χαλεπώτερον. Ἐμποιεῖ γὰρ τοῖς δηχθεῖσιν ἐγκαύσεις δίψος τε ἐπιτεταμένον ἄχρι τοῦ πίνοντα διαρρήγνυσθαι. Πρὸς δὲ τὸ διψάδος δῆγμα κύπερος ἐγχυματίσμα δι' οἴνου καὶ ὕδατος ὀνίνησι λάδανόν τε λελειωμένον καὶ οἴνω διδόμενον, ἔτι δὲ ἐσπέριον μῆλον τὸ «κίτριον» λεγόμενον προποτισθὲν μὲν ἀντιπαθεῖ, ἐπιποτισθὲν δὲ ἀρήγει, καὶ μάλιστα τὸ χρυσίζον αὐτοῦ. 3.31 Περὶ δρυΐνου Ὁ δὲ δρυΐνης ὄφις ἐν ταῖς τῶν δρυῶν ρίζαις τὸν βίον ποιούμενος καὶ πρὸς ἄλλοις δένδροις καλινδούμενος οὕτω καὶ πονηρός ἐστίν πρὸς τὸ διαφθεῖραι κακῶς, ὡς, εἴ τις αὐτῷ ἐπιβαίῃ, τοὺς πόδας ἀποδέρεσθαι καὶ οἰδήματα καθ' ὅλων τῶν σκελῶν γίνεσθαι. Καὶ ἔτι θαυμασιώτερον· εἰ καὶ θεραπεύειν τις αὐτοὺς ἐθέλει, καὶ τούτου τὰς χεῖρας ἀποδέρεσθαι. Μελίας οὖν τῶν φύλλων ὁ χυλὸς πρὸ παντὸς βρωτοῦ καὶ ποτοῦ χρήσιμος πάνυ ἐγχυματιζόμενος. 3.32 Τοῦ αὐτοῦ· περὶ διαφόρων <δηγμάτων> καὶ πληγῶν Ἴδια μὲν οὖν πρὸς τε δῆγματα καὶ πληγὰς τῶν ἰοβόλων ζῶων ἃ προείρηται, κοινὰ δὲ ταῦτα· ἴρις μετ' ὄξους πινομένη, παλιούρου σπέρμα ἢ μύρτης χυλὸς σὺν οἴνω, καρδάμων ὁμοίως, ἢ ἀπίου καρπὸς ἢ τριφύλλου ᾗ #161', ἀσφοδέλου ρίζη στατ. β' κερατ. ἴ σὺν οἴνω, ὁπὸς τε σιλφίου ἢ σπέρμα κριθῆς, πολίου ἀφειψήματος ἐγχυματισμός, καὶ κενταύριον, δίκταμνον, καστόριον, πήγανον, ἐλελίσφακον, καλαμίνθη, ἄγνος. Πρὸς τούτοις μὲν καὶ κατάπλασσε ἔτι πιτύροις σὺν ὄξει, ἢ οἴνω, ἢ ῥαφανίσιν, ἢ βολβοῖς. Ταῦτα μὲν εἰρηκότες ἤδη προειλήφασι πολλοὶ ἄλλος ἄλλο πείρα τὸ δόκιμον ἐπαινῶν. Πρὸς δὲ τούτοις, ὁ μὲν τις χυλὸν πράσου προσπιεῖν, ὁ δὲ ἀλεκτορίδος ζώσης τὸν ἐγκέφαλον ἐξελών, οἴνω ἀκράτῳ διεῖς, τῷ κινδυνεύοντι ὠρεξεν, ἄλλος οὔρον παιδὸς οἴνω καὶ αὐτὸ κραθὲν ἐπέδωκεν, ὁ δὲ μὺν ἀνασχίσας ἐπέθηκε τῷ πλήγματι καὶ εἰς τὸν μὺν τὸν ἰὸν ἀνέσπασεν. Ἐγὼ δὲ προκρίνω τῶν πολλῶν ὅπερ πρὸς τε λυσοδοήκτους καὶ σκορπιοπλήκτους ἐξεθέμην μυστήριον τὸ Παρθικόν, ὃ διὰ τεσσάρων ἴσων ἀνύεται· σμύρνης, ἀριστολοχείας, γεντιανῆς, δαφνίδος [κενταυρίου]. Προσλαβὼν οὖν ταῦτα καὶ τρίψας σὺν οἴνω καὶ ἀναβράσας ἐγχυματίζε. Εὐπόριστα δὲ ταῦτα· αἴγειον γάλα καθ' αὐτὸ καὶ μετ' οἴνου ᾗ ο' εἰ δίδόμενον, βάτραχοι μετ' οἴνου ἐψόμενοι καὶ ἐγχυματιζόμενοι, πρὸς τε ἰοβόλα πάντα καὶ φρύνους. Καὶ ἀβρότονον δὲ λεῖον σὺν οἴνω, ἀγαρικόν τε ὁμοίως καὶ ἄγνου καρπὸς ὁμοίως, ἄμις Αἰθιοπικὴ καὶ Ἰταλικὸν κύμινον μετ' οἴνου ἐγχυματιζόμενον, ἀμπελόπρασόν τε ἐσθιόμενον, δάφνης τὰ φύλλα λεῖα μετ' οἴνου ἢ ὕδατος ἐγχυματιζόμενα, ἢ δρυὸς βάλανοι ἐσθιόμενοι ἀρμόζουσι κόρεώς τε καρπὸς, μανδραγόρου ρίζα σὺν μελικράτῳ. Καὶ βδέλλαι δὲ ἐπιτιθέμεναι τῷ δῆγματι βοηθοῦσι καὶ ἔλκουσιν. Αἴγειος σπύραθος μετ' ὀριγάνου ἐπιτιθέμενος θηριοπλήκτοις βοηθεῖ ἐλέφαντός τε ξηρὰ κόπρος. Καὶ ἄγνου φύλλα καταπλασσομένα, ἄλφιτα ὁμοίως μετὰ τρυγὸς οἴνου καὶ αὐστηροῦ οἴνου ἢ θαλάσσης ἐγχυματιζόμενα δαψιλῶς ἀρμόζουσι πρὸς πάντα ἰοβόλα ζῶα ὅσα κατὰ ψῦξιν ἀναιρεῖ. Θηρίον οὖν ὁποῖον <ἄν> δάκη, τούτου τὴν κεφαλὴν ἀνελὼν ἐπιτίθει τοῖς δῆγμασι καὶ ἐπιδήσας ἄνευ φλεγμονῆς ὑγιάσεις. Ἡ καύσας τὴν πλήξασαν κεφαλὴν τὴν σποδιὰν ἐπιτίθει. Ἡ δρακοντίου ρίζαν τρίψας θὲς ἐπὶ τὸν πεπληγότα τόπον προκατασχάσας. Ἐγκίνθου χυλὸς ἐγχυματιζόμενος παντὶ θηρίῳ ἀντιπαθεῖ. Ἡ τε τοῦ ἀγρίου σταφυλίου ρίζα περιαιπτομένη καὶ ὁ καρπὸς ἐγχυματιζόμενος ἀρμόζει πρὸς πᾶν θηρίου δῆγμα καὶ

πληγᾶς. 3.33 Ἀφρικανοῦ· πρὸς τὸ μὴ ἀδικεῖσθαι κτήνη ὑπὸ φρύνου νύκτωρ ἢ ἐν ζοφερῷ τόπῳ ἐμφωλεύοντος προσφυσώμενα Ὁ φρῦνος προσφυσᾶν εἴωθεν τοῖς κτήνεσι χαλεπώτατα, ἦν που ἐν ἵπποστασίῳ νύκτωρ λάθη ἢ ἐν ζοφώδει τόπῳ, καὶ νόσοι παρακολουθοῦσιν ἐκ τούτου λοιμικαὶ τοῖς ζώοις καὶ οἰδήματα δυσίατα, ὡς ἀργεῖν πᾶσαν ἐπικουρίαν πρὸς τὸ δεινόν. Χρὴ οὖν πρὸς τὸ μηδέποτε αὐτὸν τοιοῦτον δρᾶσαι πῦρ ἐν τοῖς ἵπποστασίοις διαρκὲς ὑφάπτειν· τουτὶ γὰρ τὸ ζῶον ὡς ἔλεγχον αὐτοῦ φοβεῖται τὸ πῦρ. 3.34 Ἀφρικανοῦ· εἰς τὸ πραῦναι <φλεγμονὰς ποδῶν> καὶ ἄλλων μερῶν Φοίνικας ζ' προβρέξας ἐν οἴνῳ γλυκεῖ ἕως ἀπαλοὶ γένωνται τρίβε σὺν ἀρκοῦντι ῥοδίνῳ ὡς λειότατα. Εἶτα κηροῦ καὶ στεάτος χοιρείου προσφάτου καὶ ψυχῶν ἄρτου ἴσα σὺν ῥοδίνῳ ἐψήσας μικρὸν κατὰ τῶν λελειωμένων φοινίκων ἐπίχει καὶ ἐνώσας ἐν θυίᾳ ποίει ὑγρὸν ὡς ἐμπλαστρῶδες καὶ ἐπιθεῖς τὴν φλεγμονὴν εὐθὺς ἀρεῖς. 3.35 Ἀφρικανοῦ· πρὸς <αὐτό> Κύκνου δεξιὸς ὄρχις περιαιπτόμενος παύει τὴν νόσον. 3.36 Ἀφρικανοῦ· χαρακτήρων ἵπων ἀφανισμός. Ἴπων δὲ αὕτη σπουδαίων κλοπῆ χαρακτήρας ἀλλάξασα τὰ ἐκκαυθέντα τοῖς σώμασι γράμματα ἐξελεῖν καὶ ἀφανίσει τὸ πρόσθεν σύμβολον ἐτέρῳ χρώματι καὶ ἀνεπίγνωστον ποιῆσαι τῷ πρώτῳ δεσπότη. Τὸ δὲ οὕτω γίνεται· ὄσπριον, οὗ τὸ εἶδος ἐπὶ τέλει ἐξαγώνῳ ἐβδόμῳ ἐπιγέγραπται πρώτη σελήνη ὥρα τρίτη διεφθον ὃν ὄτωπερ ἀφανίσει θέλης μέρει [βάτον] ἐπίπλασσε. Ἐλκῶσαν γὰρ τῇ καύσει λευκὴν ἀναφέρει τρίχα· εἰ δὲ καὶ πολλαχοῦ ἐμπλάσαις, ὁ πρόσθεν μονόχρωμος ἔσται ποίκιλος. Κατὰ πάντων ἢ τέχνη τῶν ἄλλων χρωμάτων, λευκῶν μόνων χωρὶς διὰ τὸ ὁμοφυὲς τῆς τῶν τριχῶν ἀναφυῆς, τὸ μὲν γράμμα ἐκκόψει, τὸ δὲ ἀρχαῖον χρῶμα τηρήσει. 4.1 Ἐκ τῶν Ἀφρικανοῦ <Κεστῶν>· περὶ σταθμῶν καὶ μέτρων Ἐπειδὴ πολλαχοῦ σταθμῶν τε καὶ μέτρων ἐπεμνήσθη δειῖ δὲ τῆς τούτων συμμετρίας ἀκριβοῦς, ὡς ἂν μὴ τινες τῇ ποσότητι σφαλόμενοι διαβάλλοιεν τὰ ἐκ τῶνδε συνιστάμενα βοηθήματα, ἀναγκαίως ἔκρινα δηλῶσαι τίσι καὶ ποταποῖς χρήσασθαι δεῖ καὶ τὰς πρὸς ἄλληλα αὐτῶν διαφορὰς ἐκθέσθαι. Ἔστιν μὲν οὖν ἐν χρήσει πολλοῖς τὰ τε Ἀττικὰ καὶ τὰ Ἰταλικά, τισὶ δὲ Σύρια τε καὶ Αἰγύπτια τὰ καὶ «Πτολεμαϊκὰ» καλούμενα. Ταῦτα δὴ συγκριτέον ἀλλήλοις. Πᾶν τάλαντον ὡς ἐπίπαν ἰδίας ἔχει μνᾶς ξ'. πᾶσα δὲ μνᾶ (δηλαδὴ τῶν προειρημένων) στατήρας ἔχει κέ'; ὁ δὲ στατήρ δραχμᾶς αἶ εἰσιν ὀλκαὶ δ' ἔχει οὖν πᾶν τάλαντον μνᾶς ξ', στατήρας αψ', δραχμᾶς δὲ . Ἡ δραχμὴ ὀβολοῦς ἔχει ὁ δὲ ὀβολὸς χαλκοῦς ἦ'. καὶ ἡ δραχμὴ ἄρα ἔχει χαλκοῦς μῆ'. Ἀλλὰ τὸ Ἀττικὸν τάλαντον ἰσοστάσιον μὲν ἔστιν τῷ Πτολεμαϊκῷ καὶ Ἀντιοχικῷ καὶ ἰσάριθμον ἐν πᾶσιν, δυνάμει δὲ τοῦ μὲν Πτολεμαϊκοῦ κατὰ τὸ νόμισμα τετραπλοῦν, ἐπίτριτον δὲ τοῦ Συρίου καὶ Ἀντιοχικοῦ, τῷ δὲ Τυρίῳ ἴσον. Ἀκολούθως δὲ τῇ περὶ τὸ τάλαντον εἰρημένη διαφορᾷ καὶ τὰ ἄλλα παραληφθήσεται· μνᾶ τε γὰρ μνᾶς καὶ στατήρ στατήρος καὶ δραχμὴ δραχμῆς ταῦτὸν διοίσει ὡς ἢ περὶ τοῦ ταλάντου διαφορὰ. Οἶδα δὲ καὶ ξυλικὸν τάλαντον ἐν Ἀντιοχείᾳ ἕτερον ὃ μνᾶς μὲν ἰδίας ἔχει ξ', ἐξαπλασίας δὲ σχεδὸν τῷ τοῦ νομίσματος σταθμῷ· τὸ δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ξυλικὸν τῷ πέμπτῳ διαφέρει πρὸς τὸ προειρημένον ἐπιχώριον περιττεῦον. Τὸ δὲ παρ' Ὀμήρῳ τάλαντον ἴσον ἐδύνατο τῷ μετὰ ταῦτα δαρεικῷ, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐναγωνίων ἐπὶ Πατρόκλῳ θεμάτων. Τῷ μὲν γὰρ πρώτῳ γυναῖκα καὶ λέβητα πάμμεγαν δευτέρῳ δὲ ἵππον ἐγκύμονα ἔπαθλον ἔθηκε καὶ τῷ τρίτῳ μέτρων δ' λέβητα· τῷ δὲ τετάρτῳ ἔθηκε δύο χρυσεοτάλαντα· <ᾶ> οὐκ ἂν εἰ τιμιώτερα τῶν πρώτων δύναται † δὲ τοῦ πέμπτου προῦχον προσβάσεως ὑποκάτιον θεῖναι † ὅπερ ἦν ἡ «ἀμφίθετος φιάλη» <...>. Ὁ δὲ χρυσοῦς, τὸ ὀμηρικὸν ἐνταῦθα τάλαντον, Ἀττικὰς ἄγει δραχμᾶς β', γράμματα ὄ, τετάρτας δηλαδὴ τέτταρας. Οὐ λανθάνει δέ με καὶ τὸ τῶν δραχμῶν πλείους εἶναι διαφορὰς· τὴν τε γὰρ Δηλίαν καὶ Αἰγιναιάν, Ῥοδίαν τε καὶ <...> τῆς Πτολεμαϊκῆς εἶναι πενταπλασίαν ἐξαπλασίαν δὲ τὴν «νησιωτικὴν» οὕτω προσαγορευομένην. Τῇ οὖν Ἀττικῇ χρηστέον πρὸς σταθμὸν καὶ νόμισμα, ἐπεὶπερ ἰσοδύναμός ἐστιν καὶ

ἰσοστάσιος τῆ Ἰταλικῆ ἢ καλεῖται «δηνάριον», ὡς γὰρ ἐπίπαν τοῖς Ἰταλικοῖς νῦν χρῶνται πολλοί. Ἡ Ἀττικὴ μνᾶ στατήρας ἔχει κε´ ἢ δὲ Ἰταλικὴ λίτρα στατήρων ἐστὶ κδ´ τῶν δὲ λοιπῶν μνῶν μυρίαὶ διαφοραὶ καὶ οὐδέν τι ἡμῖν ἀναγκαῖαι νῦν ἐκτεθῆναι. Ἡ δὲ λίτρα ποιεῖ ᾗ οἰβ´ καὶ ἡ ᾗ οἰβ´ δραχμὰς ἡ´ ἢ δὲ δραχμὴ γραμμᾶτων ἐστὶν γ´ τὸ δὲ γράμμα ὀβολοὺς ἔχει β´· πάλιν τὸ γράμμα θέρμους γ´, ὁ θέρμος κεράτια β´, ὡς εἶναι τὴν λίτραν κερατίων ἀψκῆ. Διαιρεῖται δὲ ἐκ περιουσίας καὶ τὸ δηνάριον κατὰ Ῥωμαίους εἰς μέρη ἀρνβ´· ἔχει γὰρ τροπαϊκὰ δύο, νούμους τέσσαρας, ἀσσάρια ι´· ὁ δὲ νοῦμος ἔχει ὀγκίαν τῷ σταθμῷ. Τὸ ἀσσάριον διαιρεῖται εἰς ἡμισυ καὶ τρίτον καὶ τέταρτον καὶ ἕκτον καὶ ὄγδοον καὶ ἕνατον, δέκατον, δωδέκατον, ἐξκαιδέκατον, εἰκοστοτέταρτον, τριακοστόεκτον, τεσσαρακοστοόγδοον, ἑβδομηκοστοδεύτερον· τὰ δὲ μέρη ταῦτα ἰδίας ὀνομασίας ἔχει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις λογιστικοῖς. Ὁ τοῦ οἴνου ἀμφορεὺς ὄν καὶ «μετρητὴν» λέγουσιν οἱ πολλοὶ ἡμιαμφορία μὲν ἔχει β´ ἃ καλοῦσιν «κάδους» ὀνόματι κοινῶ Ῥωμαῖοι δὲ «οὔρνας», προύχους δὲ ἔχει δ´, χόας ὀκτώ οὐς δὴ «κογία» λέγουσιν «κάβους» δὲ ἡμεῖς· ὁ δὲ χοῦς δύναται ξέστας´ (τὸν δὲ ξέστην «ἴνιον» καλοῦσιν Αἰγύπτιοι), ὡς τὸν ἀμφορέα εἶναι ξεστῶν μῆ. Ὁ δὲ Ἀντιοχικὸς μετρητὴς τοῦ Ἰταλικοῦ διπλάσιον. Ὁ οὖν ξέστης διαιρεῖται κοτύλαις δυσὶν ἅς «ἡμίνας» καλοῦμεν, ἡ κοτύλη διαιρεῖται εἰς ὀξύβαφα δύο, τὸ δὲ ὀξύβαφον εἰς κυάθους μερίζεται τρεῖς καὶ ὁ κύαθος δὲ ποιεῖ μύστρα δ´ ἃ δὴ «λίστρια» πολλάκις ἐκάλεσαν, κοχλιάριον δὲ ἐστὶν τοῦ μύστρου τὸ ἡμισυ· καὶ ὁ ξέστης ἄρα εἰς κοχλιάρια ἀναλύεται´. Καὶ τὰ ἐλαιηρὰ παραπλησίως, πλὴν ὅτι ἀπὸ τοῦ καλουμένου «κεντηναρίου» τὴν ἀρχὴν ἔχει ὁ δὴ λίτρας ἔχει ρ´. Ἔστιν δὲ καὶ ὁ ἐλαιηρὸς μετρητὴς τοῦδε διπλάσιον· τὰ δὲ λοιπὰ μέτρα συνάδει· ὄν γὰρ λόγον ἔχει ἡ λίτρα τὸν σταθμὸν πρὸς τὴν μνᾶν, τὸν αὐτὸν ἢ μετρητὴ λίτρα πρὸς τὴν κοτύλην ἢ τὸ ἡμίξεστον. Ὁ Ἀττικὸς δὲ μέδιμος Ἰταλικὸς δύναται μοδίους´, καλεῖται δὲ ὁ μόδιος «έκτευς». Ὁ μόδιος ἔχει ἡμίεκτα δύο, τὸ ἡμίεκτον ἔχει χοϊνίκας δ´, ἡ χοϊνίξ δὲ ἔχει δύο ξέστας, ὡς τὸν μόδιον εἶναι ξεστῶν ι´. Καὶ τὰ λοιπὰ δὲ μέτρα τῶν ξηρῶν ὁμοίως τοῖς προειρημένοις ὑγροῖς. Ὁ Πτολεμαϊκὸς δὲ μέδιμος ἡμιόλιός ἐστὶν τοῦ Ἀττικοῦ καὶ συνέστηκεν ἐξ ἀρταβῶν τὸ μὲν παλαιὸν δύο· ἦν γὰρ ἡ ἀρτάβη μοδίων Ἰταλικῶν δ´ #161· νῦν δὲ, διὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν χρῆσιν, ἡ ἀρτάβη χρηματίζει μόδια γ´. Ὁ κόρος ὁ Φοινίκιος σάτων ἐστὶν λ´ τὸ σάτον ἐστὶν ἡμιόλιον τοῦ μοδίου· τῶν σάτων ὀλίγα διαφοραί. Δάκτυλοι τρεῖς ἀρπάζουσιν τῶν ξηρῶν μιγμάτων δραχμὰς β´. Ὁ χοῦς ἐστὶν τὸ ἐξάξεστον μέτρον· ὁ μὲν τοῦ οἴνου σταθμὸς ἔλκει ᾗ ι´, ὁ δὲ τοῦ ἐλαίου λίτρας θ´, ὁ δὲ τοῦ μέλιτος ἄγει ᾗ ιε´· εἰσὶν δὲ πάσης ὕλης μετρητὴς κατὰ τὸν σταθμὸν πολλαὶ διαφοραί. Ἡ ὀγκία τοῦ πεπέρεως κόκκους ἔχει υ´ ἢ λίτρα ἔχει κόκκους ε. Ἴνα δὲ μὴ ἐν ταῖς τῶν φαρμάκων εὐρέσεσιν συμβολικὴν τινα σημείωσιν εὐρόντες εἰς τὸ πᾶν σφαλλώμεθα, τὰ δηλούμενα δι' ἐκάστου τῶν κατειλεγμένων ὑποτάξομεν. Τὸ μὲν τάλαντον σημειωτέον τῷ στοιχείῳ τῷ ξ διὰ μέσου γραμμῆν ἔχοντι (#121), τὴν δὲ μνᾶν τῷ μ ἐπικείμενον ἔχοντι τὸ ν (μ6ν6) (τὸ ν´ μ6ν6 πεντήκοντα μνᾶς, ἐνίοτε δὲ ρ διὰ μέσου γραμμῆν ἔχον τὸ αὐτὸ σημαίνει #128), τὴν δὲ λίτραν τῷ λάμβδα ἐγκείμενον ἔχοντι ἢ παρακείμενον τὸ ἰῶτα (#117), τὴν ὀγκίαν δὲ τῷ γάμμα ἐπικείμενον ἢ ὑποκείμενον ἔχοντι τὸ ο (#106)· πλάγιον δὲ λάμβδα ἐπὶ τὰ δεξιὰ τὰς κεραίας ἔχον δραχμὴν ποιεῖ (#101), ἡμισυ δὲ δραχμῆς καὶ παντὸς εἴδους τὸ αὐτὸ ἐπὶ τὰ εὐώνυμα ἐστραμμένον (#1337)· τὸ δὲ μ ἐπικείμενον ἔχον τὸ ε σημαίνει μέτρον (μ6ε6)· ὁ δὲ ὀβολός, τὸ ἕκτον τῆς δραχμῆς, οἶον σίγμα ἐπίμηκες (#1002) ἢ δὲ ἰῶτα πλάγιον (#1000), δύο δὲ ὀβολοὶ δύο τὰ αὐτὰ ἀντικείμενα (#1001)· τὸ δὲ τριώβολον ἄνω τὴν κεραίαν ἀνανεῦον τὸ Γ ἔχει (#1338); καλεῖται δὲ ὑπ' ἐνίων «χηραμῖς». Τοὺς δ' ἐπεὶ εὐχλωγῆσι λιτῆσί τε, ἔθνεα νεκρῶν, ἐλλισάμην, τὰ δὲ μῆλα λαβῶν ἀπεδειροτόμησα ἐς βόθρον· ῥέε δ' αἶμα κελαινεφές· αἰ δ' ἀγέροντο ψυχαὶ ὑπέξ Ἐρέβους νεκῶν κατατεθνηῶτων νύμφαι τ' ἠίθ' εοί τε πολὺτλητοί τε γέροντες

παρθενικάι τ' ἀταλαί νεοπενθέ' ἄωτον ἔχουσαι· πολλοὶ δ' οὐ τάμενο ἰχθυήσασιν ἐγχείρσιν, ἄνδρες ἀρηίφατοι βεβρωτωμένα τεύχε' ἔχοντες οἱ πολλοὶ παρὰ βόθρον ἐφοίτων ἄλλοθεν ἄλλος θεοπέσιη ἰαχῆ· ἐμέ δὲ χλωρὸν δέος ἦρει. Αὐτὰρ ἐγὼ ξίφος ὄξυ ἐρυσάμενος παρὰ μηροῦ ἤμην, οὐδ' εἶων νεκύων ἀμενηνὰ κάρηνα αἵματος ἄσπον ἵμεν καὶ ἀμειβόμενος ἔπος ἠΰδων· (ἃ δεῖ ποιῆσαι εἴρηκεν) «ὦ ποταμοὶ καὶ γαῖα καὶ οἱ ὑπένερθε κάμοντας ἀνθρώπους τίνεσθον, ὅτις κ' ἐπίορκον ὁμόσση, ὑμεῖς μάρτυροι ἔστε, τελείετε δ' ἄμμιν ἄοιδήν· ἦλθον χρησόμενος ὡς ἂν εἰς γαῖαν ἰκάνω Τηλεμάχου γε, ὃν ἔλειπον ἐπὶ κόλποισι τῆς νῆς, τέκνον ἐμόν»· τοίη γὰρ ἀρίστη ἦν ἐπαοιδή· (ἃ δεῖ ἐπᾶσαι λέγει) «κλυθί μοι, εὐμειδῆς καὶ ἐπίσκοπος, εὖσπορ' Ἄνουβι † ...αυλλίπαε παρευνεταωσι ρει † ... ἔλθ' Ἐρμῆ, ἄρπαξ, δεῦρ' εὐπλόκαμε χθόνιε Ζεῦ, κῦρσαι δωσάμενοι κρηήνατε τήνδ' ἐπαοιδήν· δεῦρ' Αἰδῆ καὶ Χθών, πῦρ ἄφθιτον, Ἥλιε Τιτάν, ἔλθῃ καὶ Ἰάα καὶ Φθαῖ καὶ Φρῆ νομοσώσων, καὶ Νεφθῶ πολύτιμη καὶ Ἀβλαναθῶ πολύολε, πυρσὸν οδρακοντόζων', ἐρυσίχτων, ἰβικαρείη, Ἀβραξᾶ, περίβωτε τὸ κοσμικὸν οὖνομα δαίμων, ἄξονα καὶ χορίον καὶ φῶτα νέμων παγέρ' Ἄρκτων, ἔλθῃ καὶ ἐνκρατεία πάντων προφερέστερ' ἐμοί, Φρήν, † ...ωριεὺ καὶ φασίε καὶ σισυωγ † καὶ Γε νεὰ καὶ Ἀπηβιοτὰ καὶ Πῦρ καλλιαιθές, ἔλθ' Ἴσις χθονία καὶ οὐρανία καὶ ὀνειρώων ἢ μεδέεις καὶ Σείρι' ὄς ...»· Καὶ τὰδε μὲν παρὰ βόθρον ἐγὼν ἦῦσα παραστάς· εὖ γὰρ ἐμεινήμην Κίρκης ὑποθημοσυνάων ἢ τόσα φάρμακα οἶδεν ὅσα τρέφει εὐρεῖα χθών· ἦλθεν δὲ μέγα κῦμα λεοντομάχου Ἀχέροντος Κωκυτὸς Λήθη τε Πολυφλεγέθων τε μέγιστος, καὶ νεκύων στόλος ἀμφιπαρίστατο καὶ παρὰ βόθρον· πρώτη δὲ ψυχὴ Ἑλπήνορος ἦλθεν ἐταίρου. (τάθ' ἐξῆς) Εἴτ' οὖν οὕτως ἔχον αὐτὸς ὁ ποιητὴς τὸ περιέργον τῆς ἐπιρρήσεως τὰ ἄλλα διὰ τὸ τῆς ὑποθέσεως ἀξίωμα σεσιώπηκεν, εἴθ' οἱ Πεισιστρατίδαι τὰ ἄλλα συνράπτοντες ἔπη ταῦτα ἀπέσχισαν, ἀλλότρια τοῦ στοιχοῦ τῆς ποιήσεως ἐκεῖ ἐπικρίναντες † ἐπὶ πολλοῖς ἔγνωσαν † ἄτε κῦμα πολυτελέστερον ἐπικῆς αὐτὸς ἐνταυθοῖ κατέταξα· τήνδε τὴν σύμπασαν ὑπόθεσιν ἀνακειμένην εὐρέσεις ἐν τε τοῖς ἀρχαίοις τῆς ἀρχαίας πατρίδος κολωνίας Ἀιλίας Καπιτωλίνης τῆς Παλαιστίνης καὶ Νύση τῆς Καρίας, μέχρι δὲ τοῦ τρισκαιδεκάτου ἐν Ῥώμῃ πρὸς ταῖς Ἀλεξάνδρου θερμαῖς ἐν τῇ ἐν Πανθείῳ βιβλιοθήκῃ τῇ καλῇ ἦν αὐτὸς ἠρχιτεκτόνησα τῷ Σεβαστῷ. Ἰουλίῳ Ἀφρικανῷ Κεστός ἡ'. Ἐκ τῶν Ἀφρικανῶν Κεστῶν, ὅπερ ἐστὶ Κεστοῦ ἰγ' κεφάλαιον κβ'· καθαρτικὰ ἀπλᾶ Κυκλαμίνου χυλὸς ὀμφαλῶ ἐπιχρισθεὶς καθαρτικὸν εὖτονον. Θερμὴ δὲ κάθασις ἦδε· κολοκύνθας ἐν ὄλμῳ πτισθείσας καὶ ὀθόνῃ τὸν χυλὸν ἠθήσας ἄμα ὀλίγῳ μέλιτι συμβληθέντι πίων κάθηραι. Ὁ καὶ χειμῶν ἐπιεικέστερον· τεῦτλα τὰ λευκὰ καθεψήσας εἰς ἄλλο σκεῦος καινὸν <κατάθες> κάξ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος ἀλίτε ὀλίγῳ ποίησον ζωμὸν ἀναβράσας· καὶ τὰ μὲν προφαγεῖν ἄρτου δίχα τὰ τεῦτλα, τὸν δὲ ζωμὸν κεράσαντα πιεῖν. Ἐαρίτε παραπλησίως ἀλυποτάτη κένωσις, κνήκου τοῦ σπέρματος ὁ χυλὸς ὀρρῶ τῷ ἐκ τοῦ γάλακτος μιχθεὶς καὶ ποθείς. Ἐκ τῶν Ἀφρικανῶν Κεστῶν· Περὶ τοῦ κινναμώμου· Τὸ δὲ κιννάμωμον Ἡρόδοτος μὲν λέγει οὐδένα εἰδέναι ὅπως γίνεταί· ὄρνεις δὲ νεοττιὰς οἰκοδομεῖν ἐπ' ἄκρας ἀβάτων πέτρων ἐκ τοῦ κινναμώμου· τοὺς δὲ ἐγχωρίους οὐ δύνασθαι ἐπὶ τὰς ἄκρας ἀνελεθεῖν· θύσαντας δὲ μεγάλα βοσκήματα καὶ διαμελίσαντας ἐὰν πιστεύωσι τούσδ' ὄρνιθας εἶναι γαμψωνύχους ἐκλιπεῖν εἰς ὄψιν τοὺς παρ' ἡμῖν· οὓς ἀναφέρειν τὰ κρέα ἐπὶ τὰς αὐτῶν καλιάς καὶ πληροῦν ἔστ' ἂν ὑπὸ τοῦ βάρους κατενεχθῶσιν· τοὺς δὲ ἀναιρουμένους τὸ κιννάμωμον ἀπεμπολᾶν· εἰδέναι τοῦτο ψεῦδος Ἡρόδοτος ὑψοῦται· ἐγὼ δὲ πείρα λέγω πόαν τὸ κιννάμωμον ὑπάρχειν θάμνῳ παραπλήσιον καὶ ...· καὶ τὸ δένδρον εἰσὶν ἀγνώ· ὕψος δὲ ὅσον εἰς τρί... μὲν ὄλον· διαιρεῖται δὲ εἰς ... πρῶτον αὐτοῦ τὸ ... αὐτοῦ τὸ ἄκρον· ... ἐξῆς τὰ λοιπά· Ἀφρικανῶν βίβλου· πορφύρας ὀξειάς ποίησις Λαβῶν τὸ ἔριον ἐστυμμένον

χάλα εἰς κριμνοῦ ᾠο α', φύκους ᾠο δ', ζέσας χάλα τὸ ἔριον καὶ ἄφες ἕως ὀψὲ καὶ ἄρας ἀπόκλυσον θαλάσση, εἶτα ὕδατι. 8.2 Ἀφρικανοῦ ἐκ βίβλου γ' Στυψις δὲ πρὸς πᾶσαν βαφήν ἦδε· πρῶτα μὲν ἀποπλύνεται τὸ ζῶον ἢ καὶ νάκος· οὕτω γὰρ ἂν πρόσοιτο τὰ τῆς στύψεως. Ἐπὶ δὲ τὴν στυπτηρίαν ἀναλυτέον ὄξει κάπιχρίειν ὅπερ ἂν βᾶσαι δέοι. Ἀφουανθὲν δὲ ἠλίω ἀποπλύνεται καὶ τῆς νοτίδος ἐλευθερωθὲν πᾶσαν προσίεται βαφήν. Νύκτα δὲ καὶ ἡμέραν ἐπὶ τῇ στύψει φυλάττειν χρὴ τὸ στυφόμενον. 9.1 μιξηαελις πσελλι ιν Περι παραδόξων ἀναγνωσμάτων Σύλληψιν ἐργάζεται μὲν Θεὸς καὶ Φύσις, ὡς ἔγωγε πέπεισμαι, Ἀφρικανὸς δὲ φησιν ὅτι καὶ τεχνικὴ τίς ἐστὶ γέννησις, καὶ γεννηθήσεται τεχνικῶς εἰ ὁ ἀνὴρ μέλλων εἰς συνουσίαν ἐλθεῖν ἐπιχρίσει τὸ μόριον αἵματι λαγωῦ ἢ χηνεῖω στέατι· ἀλλ' ἐκείνως μὲν ἄρρεν, οὕτω δὲ θῆλυ. Κατάγει δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ γάλα ἐκ μαστῶν τεχνικῇ μεθόδῳ καὶ σπαργῶντας μετὰ τὸν τοκετὸν σβεννύει κηρωτῇ κυπρίνη. Ποιεῖται δὲ καὶ ἄτοκον γυναικῶν ἀτόκιον αὐτῇ περιάπτων· τοῦτο δὲ ἐστὶ βατράχου ἐγκέφαλος ῥάκει περιειλημμένος λινῶ. Καὶ ταῖς δυστοκούσαις γαγάτην λίθον τῇ ἀριστερᾷ ἐχειρίζων χειρὶ ὠκυτοκεῖν ταύτας ἐργάζεται. Πεποίηται δὲ αὐτῶ καὶ συλληπτικὰ ἕτερα μίγματα καὶ τεχνάσματα καὶ παιδοται δὲ αὐτῶ καὶ συλληπτικὰ ἕτερα μίγματα καὶ τεχνάσματα καὶ παιδοποιητικὰ ἔμπλαστρα. Ἔστι δὲ αὐτῶ ἰσχυαίμων τι ἐξ ἀκρεμόνων συκαμίνου συντεθειμένον τῶν φωστήρων ὑπὸ γῆν ὄντων περιάπτων· διδοῖ δὲ αὐτῶ τὴν δύναμιν ἐπωδῆ τι ἀπορρήτω. Βάπτει δὲ καὶ τρίχας λευκὰς ἐκ λιθαργύρου κεκομμένης. Ποιεῖται δὲ καὶ φωναστικὸν ἐξ ἴρεως καὶ τραγακάνθης. Ἴοι δὲ καὶ τὸν χρυσὸν σιέλῳ λυττῶντος κυνός. Ἀντιπαθὲς τε ποιεῖται θηρίων πληγαῖς τῇ διπροσώπῳ ἐμπλάστρῳ. Καὶ σκορπιακά τινα ὀνομάζει παράδοξα. Καὶ τινα ἔλεγχον ποιεῖται κλεπτῶν ἀφανῶν, γυρίνων βατράχων τὰς γλώσσας ἀποτέμνων καὶ ταριχεύων, εἶτα ἐπὶ τῆς χρεῖας ἀλφίτοις ἀναμινύς καὶ τοῖς ἐν ὑπονοίᾳ τῆς ὑφαιρέσεως τοῦ ζητουμένου προδιδούς· Καὶ ὁ ἀφελόμενος, φησί, τὸ φῶριον ἐν ἐκστάσει ὡσπερ γενόμενος ἑαυτὸν ἀριδῆλως δημοσιεύει· ὀνομάζει δὲ τὸ βρῶμα «κλεπτέλεγχον». Καὶ περὶ γεωργίας δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος λέγει παράδοξα. Συκάμινος γάρ, φησί, λευκὰ φέρει συκάμινος δεξαμένη λευκὴν ἐγκεντρισθεῖσαν· τὰ αὐτὰ δὲ ἐνέγκοι καὶ λευκὴ ἐν ἧ ὀφθαλμισθεῖη συκάμινος. Κατάγραπτα δὲ ἐρυθρότατα περσικὰ γίνεται, εἰ καταγράφεται τις τὸν ἐγκείμενον τῇ πυρίνῃ καρπὸν. Καταπαύει δὲ καὶ λοιμὸν ἢ ὀπῶ βαλσάμου ἢ συνοχῆ δυσώδει τῇ βυρσοδεψικῇ τοῖς ἐναντίοις. Σκευάζει δὲ καὶ οἶνον παντοδαπὸν, τὸν μὲν νάρδου στάχυι, τὸν δὲ σχίνου ἄνθει, καὶ ἄλλον ἐτέρῳ φαρμάκῳ. Πλάττει δὲ καὶ ὑακινθίνης λίθους καὶ σμαραγδίνης καὶ σαρδῶνυχας. Θεραπεύει τε ἀσπίδων δῆγματα καὶ ἀχλὺν ὀφθαλμῶν οὐ τοῖς ἐγνωσμένοις φαρμάκοις ἀλλὰ περιάπτοις τισὶ καὶ ἐπάσμασιν. Ἐκ δὲ ἀποπατημάτων τῶν συνελθούσων βοῶν καὶ τοῦ οὐρου ἀποπατεῖν ἄνδρα ποιεῖ καὶ γυναικῶν οὐρεῖν ὅτε βούλοιο καὶ γελᾶν πάμμεγα. Εὐφορίαν δὲ τεχνικὴν ἢ μᾶλλον γοητικὴν χωρίοις ἐργάζεται καὶ τὴν ἐναντίαν ἀφορίαν ἐξ ἀντιπαθειῶν. Τὸ δὲ ἀφροσέληνον συλλέγει ἐκ τῆς δρόσου τῶν φυτῶν καὶ τῶν σεληναίων αὐγῶν. Ἀμεθύσους δὲ διατηρεῖ τοὺς ἐν οἴνῳ διανυκτερεύοντας. Τεραπεύεται δὲ τινὰς ὠφελείας ἀπὸ χελώνης, ἀπὸ ἀρκτηίου αἰδοίου, ἐξ ἄλλων ζώων τε καὶ θηρῶν. Πεποίηται δὲ αὐτῶ καὶ ἰσχυοποιὸν φάρμακον ὑπερορίων σαρκῶν. Ἀφανίζει τε τὰ ἐν τοῖς λαχάνοις ζώφια, καινοὺς τινὰς τρόπους ὑποτιθεῖς. Λέγει δὲ καὶ περὶ τοῦ γοργονίου· πόα δὲ ἐστὶ τοῦτο ὑπόγειος τὰ πολλὰ· λέγει γοῦν ὡς εἴ τις κόρη πλησίον αὐτῆς ὡς Ἀφροδίτης νόμος συμπλακεῖη, ἄνεισιν ἐπὶ τὴν θεάν ἢ πόα καὶ τὸ γινόμενον περιέργως ὄρα. Ποιεῖται δὲ καὶ καλλιβλέφαρα φάρμακα καὶ ἐποπτικά. Ῥᾶστον δὲ αὐτῶ καὶ τὴν πολλοῖς ἐγκυλισθεῖσαν ἀνδράσι γυναικῶν παρθένων αὐθις ἐργάσασθαι. Κοιμίζει δὲ καὶ παράσιτον, καὶ ἐστὶν αὐτῶ τὸ γινόμενον εὐθυμίας πηγὴ. Ἐπέχει δὲ καὶ ὄνειρων ἕξιν, καὶ ῥᾶστα τὰ δευτέρια κατάγει καὶ γλαυκὰ μελαίνει ὄμματα. Ἔστι τε αὐτῶ καὶ κλεῖς

φλεβῶν ὀλισθήμασι, καί τι ἄλλο νυκτιφάεζ. Ἔρωτας δὲ καὶ ἀνάπτει καὶ σβέννυσι. Καὶ τρίχας λευκάς μὲν μελαίνει λευκαίνει δὲ μελαίνας. Καὶ ἄλλ' ἄττα τοιαῦτα ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐν τοῖς Κεστοῖς αὐτοῦ τερατολογεῖ καὶ διέξεισι. 9.2 ζοσιμι ιν Περί τοῦ ὅτι πάντα περί μιᾶς βαφῆς ἢ τέχνη λελάληκεν Ἀμέλει γοῦν καὶ Ἀφρικανός φησι· «τὰ ὑπάγοντα εἰς τὴν βαφὴν μέταλλα καὶ ὑγρά καὶ γαῖ καὶ βοτάναι». 9.3 ολψμιοδορι ιν Εἰς τὸ κατ' ἐνέργειαν Ζωσίμου Τὸ δὲ ἄλας ἐπενοήθη ἐκ τῶν ἀρχαίων ἵνα μὴ κολληθῆ ὁ ἀρσένικος εἰς τὸ ὑελοῦν κυθρίδιον, ὅπερ ὑελοῦν κυθρίδιον «ἀσύμφοτον» Ἀφρικανός ἐκάλεσεν. 9.4 ανονψμι ιν μς. παρισινο γρ. 2286 Ὡς δὲ Βαβυλώνιος ὁ Ἀφρικανός φησὶν ὅτι εἰ θέλει παιδοποιῆσαι τις, πρὸ τῆς συνελεύσεως τῆς γυναικὸς ἤγουν ὅταν μέλλῃ εἰς συνουσίαν ἐλθεῖν, ἐπιχρυσάτω τὸ μόριον αὐτοῦ αἶμα λαγωῦ καὶ ποιήσῃ παῖδα ἄρρενα εἰ δὲ χήνειον στέαρ ἐπιχρῖσει καὶ ποιήσῃ θῆλυ. 9.5 πσευδο-διοπηανις ιν «γεοπονιζις» Φασὶ γὰρ οἱ περί Δημόκριτον καὶ Ἀφρικανὸν ἕξ μόνας ἡμέρας, καὶ οὐ πλείους, καλῶς διαμένειν πεπανθεῖσαν τὴν σταφυλὴν· ἐὰν οὔν τὸ γίγαρτον μηκέτι χλωρὸν διαφανῆ, ἀλλὰ μέλαν, σημαίνει αὐτὴν ὥριμον εἶναι.